

Escola Universitaria de Enfermaría de Ourense

Grao en Enfermaría

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
O51G140V01101	Anatomía humana: Anatomía humana	1c	9
O51G140V01102	Psicoloxía: Psicoloxía	1c	9
O51G140V01103	Bioquímica: Bioquímica	1c	6
O51G140V01104	Enfermaría comunitaria I	1c	6
O51G140V01105	Fisioloxía: Fisioloxía	2c	9
O51G140V01106	Estatística: Estatística	2c	6
O51G140V01107	Fundamentos de enfermaría	2c	9
O51G140V01108	Idioma moderno: Inglés técnico	2c	6

Curso 2

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
O51G140V01201	Introdución á enfermaría clínica	1c	6
O51G140V01202	Ética e lexislación	1c	6
O51G140V01203	Farmacoloxía e dietética	1c	9
O51G140V01204	Enfermaría clínica I	1c	9
O51G140V01205	Enfermaría clínica II	2c	6
O51G140V01206	Enfermaría comunitaria II	2c	9
O51G140V01207	Xestión de enfermaría	2c	6
O51G140V01208	Prácticas clínicas I	2c	9

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
O51G140V01301	Enfermaría clínica III	1c	6
O51G140V01302	Enfermaría materno-infantil	1c	9
O51G140V01303	Prácticas clínicas II	1c	15
O51G140V01304	Enfermaría xeriátrica e cuidados paliativos	2c	6
O51G140V01305	Enfermaría en saúde mental	2c	6
O51G140V01306	Prácticas clínicas III	2c	18

Curso 4

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
O51G140V01401	Metodoloxía da investigación	1c	6
O51G140V01405	Prácticas clínicas IV	1c	18
O51G140V01406	Prácticas clínicas V	2c	18
O51G140V01407	Traballo de Fin de Grao	2c	12
O51G140V01413	Atención de enfermaría nas emerxencias e catástrofes	1c	6
O51G140V01418	A enfermaría nos estilos de vida e o termalismo	1c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Anatomía humana: Anatomía humana**

Materia	Anatomía humana: Anatomía humana			
Código	O51G140V01101			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Fernández Varela, María Milagros			
Profesorado	Cerradelo Lama, Jaime Fernández Varela, María Milagros			
Correo-e	mfervar3@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	Identificación e coñecemento da estrutura do corpo humano.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A2	Que os estudantes demostran posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar cuidados de enfermería dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermería
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Diseñar sistemas de cuidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
C1	Coñecer e identificar a estrutura e función do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D7	Razoamento crítico
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
---------------------------------	---------------------------------------

Ser capaz de comprender a terminoloxía anatómica esencial	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5	C1	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11
Ser capaz de comprender a anatomía descritiva e topográfica aplicada aos diversos sistemas que integran ao ser humano.		B1 B2 B3 B4 B5	C1	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11
Ser capaz de utilizar, de forma apropiada, os conceptos básicos adquiridos sobre as estruturas dos diversos órganos e sistemas que compoñen o corpo humano		B1 B2 B3 B4 B5	C1	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11

Contidos

Tema	
Organización do corpo humano	Que é a Anatomía? Historia da Disciplina anatómica Linguaxe científica Cavidades corporais Rexións corporais Posición anatómica Planos do corpo Termos aplicados á descrición de estruturas corporais
Sistema musculoesquelético	Xeneralidades Sistema Esquelético: Ósos e articulacións - Rexión dorsal do tronco - Tórax - Membro superior - Membro inferior e pelvis - Cabeza e pescozo
Aparello cardiocirculatorio	Sistema muscular Xeneralidades Corazón Sistema arterial e venoso
Aparello respiratorio	Xeneralidades Arquitectura anatómica de : - Nariz - Faringe - Laringe - Traquea - Bronquios - Pulmóns
Aparello dixestivo	Xeneralidades Tubo Dixestivo Glándulas
Aparello uroxenital	Xeneralidades Sistema urinario Sistema reprodutor -Feminino - Masculino

Sistema endocrino	Xeneralidades Hipotálamo Hipófisis Tiroides Paratiroides Suprarrenales Pineal Gónadas Páncreas endocrino Timo
Órganos dos sentidos	Xeneralidades Vista Oído Olfacto Gusto Tacto
Sistema nervioso central e periférico	Xeneralidades Sistema Nervioso Central: - Medula espinal - Encéfalo Sistema Nervioso Periférico
Citología	A célula: Elementos Tipos
Histoloxía	Xeneralidades Tipos de tecido
Embrioloxía	Conceptos xerais de embrioloxía
Seminarios	Traballo en grupo de distintas estruturas corporais: - Sistema esquelético - Aparato dixestivo - Sistema cardio-respiratorio - Aparato urinario e reproductor - Aparato ocular e auditivo Aproximación á Anatomía clínica (traballos grupais sobre temas propostos).

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	52	40	92
Presentación	2	5	7
Actividades introdutorias	2	0	2
Eventos científicos	2	0	2
Seminario	8	10	18
Exame de preguntas obxectivas	4	100	104

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Eventos científicos	Conferencias, congresos, xornadas, exposicións, mesas redondas, debates...
Seminario	- Actividades enfocadas ao traballo sobre diferentes temas da materia, que permita profundar ou complementar os contidos . Pódense empregar como complemento das clases teóricas. - Utilización de modelos *desmontables para a localización das distintas estruturas do corpo humano

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Avaliación					
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Presentación	Se valorará presentación, manejo de lenguaje científico, contenidos, capacidad de síntesis, capacidad comunicativa, Para facer media con el resto de la evaluación habrá que obtener una puntuación de 5 puntos sobre 10. Deberá ser entregado e defendido na data establecida. Consultar as bases no Moovi	10			D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11
IMPRESINDIBLE SUPERAR CADA PARTE					
Seminario	Avaliación continua: Resolución de láminas mudas sobre estruturas anatómicas traballadas ao longo dos seminarios: 30% Realización e exposición de pequenas procuras relacionadas coa anatomía clínica: 5% Para facer media co resto da avaliación haberá que obter unha puntuación de 5 puntos sobre 10. Asistencia obrigatoria ao 90% das horas. En caso de non superar a avaliación continua, realizarase unha proba final na data publicada na web. 35%	30	B1 B2 B3 B4 B5	C1	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11
IMPRESINDIBLE SUPERAR CADA PARTE					
O alumnado subirá a Moovi no apartado "usuarios" unha FOTO, que permita a súa identificación.					
Exame de preguntas obxectivas	Será de preguntas tipo test onde só unha resposta será a correcta. Cada resposta errónea descontará o 33% da puntuación da resposta correcta. Para facer media co resto da avaliación haberá que obter unha puntuación de 5 puntos sobre 10.	60		C1	D1 D7
IMPRESINDIBLE SUPERAR CADA PARTE					

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación dos SEMINARIOS para o alumnado que non cumpla a asistencia mínima do 90%

Criterios:1. Proba obxectiva: recoñecemento de estruturas anatómicas do corpo humano, conceptos de anatomía clínica. Para facer media co resto da avaliación terá que obter, unha puntuación de 5 puntos sobre 10. Esta proba ten unha cualificación sobre o total da materia do 30%.

SEGUNDA EDICIÓN:O alumnado examínase da/s parte/s non superada/s na 1ª edición, as condicións serán as mesmas, coa excepción da Presentación que deberá ser entregada e defendida na data establecida na 1ª edición.

CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA1. PROBA OBXECTIVA tipo test da TOTALIDADE da materia con 3 alternativas de resposta onde só una delas será a correcta. Cada resposta errónea descontará o 25% da puntuación da resposta correcta. Para superar a materia haberá que obter, despois de aplicar a fórmula, unha puntuación de 5 puntos sobre 10.
Outros comentarios As datas dos exames, das respectivas convocatorias, serán as que constan no calendario oficial académico e que estarán publicadas na páxina web da Escola, así como no taboleiro de anuncios para o alumnado no centro. Utilizarase a plataforma Moovi da Universidade de Vigo, para manter comunicación académica-docente, co alumnado (temario, anuncios, cualificacións, etc) para o que será necesario, que ao comezo do cuadrimestre, o alumnado revise individualmente, si está correctamente dado de alta na plataforma, para así poder utilizar este servizo.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Drake, Wayne Vogl, Mitchell, **Gray, Anatomía para estudantes**, 3ª, Elsevier, 2015

Netter, **Atlas de Anatomía Humana**, 6ª, Elsevier, 2015

Hansen, **Cuaderno de Anatomía para colorear**, 2ª, Elsevier, 2015

Hansen, J; Netter, F, **Netter. Anatomía clínica**, 4ª, Elsevier, 2020

Paulsen, Friedrich ; Waschke, Jens, **Sobotta. Atlas de Anatomía**, 24, Elsevier, 2018

Drake, R.L., **Gray. Anatomía básica**, 2ª, Elsevier, 2013

Dauber , Wolfgang, **Feneis.Nomenclatura anatómica ilustrada**, 11ª, Elsevier, 2021

Bibliografía Complementaria

Suárez Quintanilla, J.A., **Anatomía humana para estudiantes de Ciencias de la salud**, 2ª, Elsevier, 2017

Hansen, **Netter. Anatomía Clínica**, 4ª, Elsevier, 2020

Pró, **Anatomía Clínica**, 1ª, Panamericana, 2013

Vogl, A. Wayne; Mitchell, Adam M.W.; Drake, Richard L., **Gray. Anatomía básica**, 2ª, Elsevier, 2013

<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.catfishanimationstudio.MuscularSystemLite&hl=e>,

<https://human.biodigital.com/explore/anatomy-by-system>,

Oliver Kretz, **Sobotta. Cuaderno de anatomía para colorear**, 5ª, Elsevier, 2022

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Fisioloxía: Fisioloxía/O51G140V01105

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Bioquímica: Bioquímica/O51G140V01103

Enfermaría comunitaria I/O51G140V01104

Outros comentarios

-Titorías da materia:

O estudante solicitará cita por correo electrónico o profesor correspondente*, que sinalará día e hora.

*Correo electrónico profesorado:

jcerlam@gmail.com

mfervar3@sergas.es

- Será de obrigado cumprimento por parte da/o estudante, o establecido no art.39 do código ético, do "Título VII. Do uso de medios ilícitos", do Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudantado (aprobado no claustro da UVigo o 18 de abril de 2023), que implica a renuncia ao emprego de medios, prácticas e/o dispositivos non autorizados ou que poidan implicar un aproveitamento ilexítimo do traballo alleo, a apoderarse indebidamente do contido de probas ou exames, a utilizar indebidamente contidos ou medios de reprodución e de gravación das actividades universitarias; así como asumir as consecuencias que ocasionen o incumprimento do devandito compromiso e as sancións que se derivasen deste, de acordo con o previsto polo artigo 11 g) da Lei 3/2022, do 24 de febreiro, de convivencia universitaria, cumprindo ademais co código ético da Universidade de Vigo.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Psicología: Psicología**

Materia	Psicología: Psicología			
Código	O51G140V01102			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Santos-Ascarza Bacariza, José Luís Vázquez Campo, Miriam			
Profesorado	Santos-Ascarza Bacariza, José Luís Vázquez Campo, Miriam			
Correo-e	joseluisascarza@hotmail.com miriam.vazquez.campo@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	A materia de psicología ten como obxectivos, describir o marco conceptual da enfermaría psicosocial, en xeral. A identificación dos fenómenos psicosociais e de habilidades básicas de comunicación eficaz. Pretende outorgar aos alumnos as actitudes e coñecementos básicos da relación terapéutica. Para iso, estuda os aspectos psicolóxicos do usuario nos coidados de saúde e describe as fases do desenvolvemento evolutivo do individuo. O seu estudo tamén se centra en describir as fases do desenvolvemento humano desde o punto de vista psicosocial e o manexo de problemas relacionados coa violencia de xénero.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A2	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, creencias e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañerios. Fomentar a formación e información para a saúde
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral da saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
C9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos, e as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.
C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.
C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C14	Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia de xénero para capacitar ao estudantado na prevención, a detección precoz, a asistencia, e a rehabilitación das vítimas desta forma de violencia.
C50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as creencias e valores.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións

D7	Razoamento crítico
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Ser capaz de aplicar o pensamento científico á vida cotiá e laboral.	A1 B4 C12 D1
	A2 B9 C14 D2
	A3 B11 D3
	A4 B17 D4
	A5 D9 D11
Saber comprender as bases psicolóxicas clásicas e as súas relacións coa enfermaría	A1 B7 C9 D3
	A2 B8 C10 D4
	A3 B11 C14 D7
	A4 C50
	A5

Contidos

Tema	
Descrición e marco conceptual da enfermaría psicosocial	<p>Conceptos básicos en Psicología</p> <p>Do modelo biomédico ao modelo biopsicosocial</p> <p>Perfís profesionais e ámbitos de actuación en psicología: Psicología clínica e da saúde</p> <p>Crenzas sobre a saúde e cambio de conduta:</p> <p>Hábitos saudables</p> <p>Prevención e promoción da saúde</p> <p>Determinantes das condutas de saúde</p> <p>Modelos de cognición social de las conductas de salud</p>
Identificación dos fenómenos psicosociais	<p>Autoconocimiento:</p> <p>Expectativas</p> <p>Estilos de comunicación</p> <p>Estilos atribucionales</p> <p>Motivación e burnout</p> <p>Actitudes:</p> <p>Empatía</p> <p>Escucha activa</p>
Identificar habilidades básicas de comunicación eficaz	<p>Introdución</p> <p>Comunicación non verbal</p> <p>Comunicación verbal:</p> <p>Entrevista, primeiro contacto e recollida de datos</p> <p>Dar malas noticias</p>
Actitudes e coñecementos básicos da relación terapéutica	<p>Concepto e fases da relación de axuda</p> <p>Técnicas:</p> <p>A entrevista motivacional</p> <p>Resolución de problemas</p> <p>Toma de decisións compartidas</p>
Aspectos psicolóxicos do usuario nos coidados de saúde	<p>Impacto psicolóxico da enfermidade e hospitalización</p> <p>A adaptación e o afrontamiento da enfermidade</p> <p>Ansiedade e depresión nos pacientes</p> <p>Expectativas e temores dos pacientes</p>
Fases do desenvolvemento evolutivo	<p>Psicología Evolutiva: Fundamentos e definición</p> <p>Principais referentes: Freud, Vigotsky e Piaget</p> <p>A Teoría do desenvolvemento cognitivo de Jean Piaget"</p>
Fases do desenvolvemento humano desde o punto de vista psicosocial	<p>Etapas do desenvolvemento psicosocial de Erikson</p> <p>Familias ante a enfermidade e a discapacidade: O modelo psicosocial de John S. Rolland</p>

Estilos de comunicación en enfermería
 Empatía e escoita activa.
 A entrevista en enfermería
 Afrontamiento da morte e manexo do desbaste.
 Comunicación de malas noticias
 A atención á persoa cuidadora principal.
 Discriminación do maior: prevención do edadismo.
 Estrés: Técnicas de relaxación.
 Violencia psicolóxica.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Lección maxistral	36	0	36
Traballo tutelado	3	25	28
Presentación	3	41	44
Seminario	16	24	40
Estudo de casos	8	0	8
Exame de preguntas obxectivas	1	65	66
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvo de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio que o/a estudante ten que desenvolver
Traballo tutelado	O estudante, de maneira individual e de acordo coa profesora, elabora un traballo sobre a temática da materia ou realiza o resumo dalgunha das lecturas propostas. Trátase dunha actividade autónoma do estudante, que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía e correcta redacción.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	O alumnado que o necesite, será atendido puntualmente das dúbidas que poida expor. A modalidade será principalmente por medios telemáticos.
Traballo tutelado	O alumnado que o necesite, será atendido puntualmente das dúbidas que poida expor. A modalidade será principalmente por medios telemáticos.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Traballo tutelado	Deberá elaborarse baixo as indicacións dadas polo docente, ter unha correcta organización dos contidos e unha adecuada redacción. Para superar esta proba, débese obter un mínimo de 0,5 puntos.	10	B4 C9 D1 B7 C14 D2 B8 D3 B9 D11 B17
Presentación	Exposición do traballo tutelado empregando os recursos didácticos necesarios e axustándose a un tempo prefixado e a uns criterios de calidade acordados co equipo docente. Para superar esta proba, débese obter un mínimo de 0,5 puntos.	10	A1 D1 A3 D2 A4 D3

Exame de preguntas obxectivas	Exame tipo test con 50 preguntas de resposta múltiple sobre os contidos da materia. Cada 3 preguntas falladas descuentan unha correcta. Para superar o exame é necesario alcanzar o 50% sobre o valor da proba.	50	A1 B4 C9 D1 A2 B8 C10 D7 A3 B9 C12 D11 A4 B11 C14 A5 C50
Resolución de problemas e/ou exercicios	Exercicio sobre casos prácticos, que se resolverá facendo uso dos coñecementos e habilidades adquiridos nos seminarios.	30	A4 B9 C14 D4 A5 B11 C50 D7

Outros comentarios sobre a Avaliación

DATAS DE EXAMES CURSO 2024-2025:

As datas oficiais dos exames de: 1ª Edición ordinaria: 2ª Edición ordinaria e Convocatoria Fin de carreira, serán as marcadas no calendario de exames aprobados polo centro. Estas datas serán publicadas a través da web e no taboleiro de anuncios da Escola Universitaria de Enfermería de Ourense. Tanto para a 1ª e 2ª edición, así como para a convocatoria de fin de carreira, o aprobado da materia establécese nunha puntuación de 5 puntos sobre un máximo de 10 puntos.

Tendo presente que se debe aprobar cada parte de forma independente, as puntuacións son:

- Resolución exercicio practico (seminarios): (0-3)
- Traballo tutelado e presentación en clase: (0-2)
- Examen test: (0-5)

Indicacións acerca das faltas de asistencia os seminarios1) Permítese faltar a un seminario, sen necesidade de xustificalo nin recuperalo.2) Falta de asistencia a seminario inferior ou igual a 2: Si se producen máis faltas de asistencia e sempre que estas sexan inferiores ou iguais a 2 faltas, procederá a avaliar ao alumnado mediante algunha pregunta sobre cada seminario ao que falte. Estas faranse un día a convir entre profesor e alumnado, ou o día do exame teórico. A superación destas preguntas e imprescindible para aprobar os seminarios.3) Non asistir aos seminarios ou faltas de asistencia a seminarios igual ou superior a 3: No caso de que un alumno non asista a ningún seminario ou as súas faltas sexan iguais ou superiores a 3. Para poder optar a cualificación deberá responder a un exame de preguntas curtas sobre o contido de cada seminario que se realice e elaborar un traballo supervisado sobre un seminario a escoller de entre todos os tratados. A superación destas preguntas e do traballo e imprescindible para aprobar os seminarios.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Concha Noriega Matanza, **Relación y comunicación**, 3ª, DAE, 2017

Amigo, Isaac, **Manual de Psicología de la Salud**, 4ª, Pirámide, 2020

Bibliografía Complementaria

Dario Diaz; Jose Migue Latorre; Cesar Leal; Sandra Saldivia, **Psicología para enfermería y ciencias de la salud**, 1ª, Elsevier, 2023

Asier Zuazo y Jose González, **La comunicación esencial con el paciente: Manual práctico para profesionales sanitarios**, 1ª, Piramide, 2024

Cibanal Juan;Arce Sánchez; Carballal Balsa, **Técnicas de comunicación y relación de ayuda en ciencias de la salud**, 3ª, ELSEVIER, 2014

García Campayo Javier, **Técnicas de resolución de problemas**, 2ª, Siglantana, 2022

John S. Rolland, **Familias, enfermedad y discapacidad**, 1ª, GEDISA, 2000

Val Morrison; Paul Bennett, **Psicología de la salud**, 1ª, Pearson, 2006

Elisabeth KÜBLER ROSS, **Sobre la muerte y los moribundos**, 1ª, Debolsillo, 2003

José Navarro Gongora, **Enfermedad y familia. Manual de intervención psicosocial**, 1ª, PAIDOS, 2004

Pilar Barreto; Mª Carmen Soler, **Muerte y duelo**, 1ª, Síntesis, 2007

Marino Pérez; José Ramón Hernandez; Concepción Fernandez; Isaac Amigo, **Guía de tratamientos psicológicos eficaces II: Psicología de la salud**, 1ª, Pirámide, 2003

Shelley E. Taylor, **Psicología de la salud**, 6ª, McGrawHill, 2007

Martí Sala, Eduardo, **Psicología evolutiva: Teoría y ámbitos de investigación**, 1ª, Anthropos, 1991

Recomendacións

Outros comentarios

A dirección de correo electrónico para concertar tutorías ou comunicarse co equipo docente son as seguintes:

jose-luis-scarza@hotmail.com

miriam.vazquez.campo@sergas.es

DATOS IDENTIFICATIVOS**Bioquímica: Bioquímica**

Materia	Bioquímica: Bioquímica			
Código	O51G140V01103			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Rodríguez Garrido, Juan Imeldo			
Profesorado	Rodríguez Garrido, Juan Imeldo			
Correo-e	imeldogarrido@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	COÑECER AS PRINCIPAIS BIOMOLÉCULAS DO ORGANISMO.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código				
A1	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.			
A2	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.			
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.			
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.			
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.			
C1	Coñecer e identificar a estrutura e función do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.			
D1	Capacidade de análise e síntese			
D2	Capacidade de organización e planificación			
D3	Capacidade de xestión da información			
D4	Resolución de problemas e toma de decisións			
D7	Razoamento crítico			

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Saber as propiedades estruturais e funcionais das biomoléculas e o seu metabolismo con vistas ao exercicio da enfermaría.	A1 A2 A3 A4 A5	C1	D1 D2 D4 D7
Ser capaz de distinguir os sistemas moleculares e os procesos implicados no almacenamento, replicación e expresión da información xenética.	A1 A2 A3 A4 A5	C1	D7
Saber comprender os cambios moleculares asociados a distintas situacións fisiolóxicas e patolóxicas	A2 A5	C1	D1 D3
Saber distinguir o proceso de xeración, almacenamento e uso da enerxía metabólica.	A1 A2 A3 A5	C1	D1 D7

Contidos

Tema			
Introdución á bioquímica	IMPORTANCIA DO ESTUDO DAS BIOMOLÉCULAS E A SÚA APLICACIÓN CLÍNICA.		

Bioloxía celular.

ORGANIZACIÓN ESTRUCTURAL DA CÉLULA
COMPARTIMENTOS INTRACELULARES
ESTRUTURA DA MEMBRANA
TRANSPORTE CELULAR

Bases da bioquímica: bioelementos, biomoléculas, auga e disolucións, ácidos e bases.

ESTUDO DAS ESTRUCTURAS.
DISOLUCIÓNS E GASES SANGUÍNEOS.

Bioquímica estrutural: carbohidratos, lípidos, lipoproteínas, proteínas.

ESTRUTURAS E RELACIÓN CLÍNICA.

Metabolismo enerxético: mitocondrias e obtención de enerxía. Metabolismo dos hidratos de carbono. Metabolismo dos lípidos e lipoproteínas. Metabolismo nitrogenado.

METABOLISMOS E AS SÚAS ALTERACIÓNS CLÍNICAS MÁIS FRECUENTES.

Información xenética.

REPLICACIÓN, TRANSCRIPCIÓN E TRADUCIÓN.
MUTACIÓNS.
CONTROL DA EXPRESIÓN XENÉTICA.
ENXEÑARÍA XENÉTICA CON APLICACIÓN CLÍNICA.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	33	58.5	91.5
Resolución de problemas	3	9	12
Estudo de casos	4	2.5	6.5
Seminario	8	30	38
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor/a dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio que o/a estudante ten que desenvolver.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno/a debe desenvolver as solucións axeitadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite afondar ou complementar os contidos da materia. Pódese empregar como complemento das clases teóricas.

Atención personalizada

Metodoloxías

Descrición	
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite afondar ou complementar os contidos da materia. Pódese empregar como complemento das clases teóricas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Resolución de problemas	A avaliación realizarase da mesma maneira que para o Exame de Preguntas obxectivas: - exame de preguntas obxectivas tipo test con respostas negativas. - cunha sóa resposta certa de entre catro opcións. - tendo en conta que tres respostas erradas restan unha certa. - para superar a proba o alumno debe obter polo menos o 50 % do valor total da proba (nota de corte 5)	20	A1	C1	D1
			A2		D2
			A3		D3
			A4		D4
			A5		D7

Seminario	A avaliación realizarase da mesma maneira que para o Exame de Preguntas Obxectivas: - exame de preguntas obxectivas tipo test con respostas negativas - cunha sóa resposta certa - tendo en conta que tres respostas erradas restan unha certa - para superar a proba o alumno debe obter polo menos o 50 % do valor total da proba (nota de corte 5)	20	A1 A2 A3 A4 A5	C1	D1 D2 D3 D4 D7
Exame de preguntas obxectivas	As probas de avaliación das competencias adquiridas consistirán nunha proba de preguntas obxectivas tipo test con respostas negativas. Cada pregunta terá catro opcións de resposta posibles das cales unha e só unha será a correcta. Cada pregunta ben contestada será un punto; por cada tres preguntas mal contestada restarase un punto, e as preguntas sen resposta non engaden nin restan puntos. Para superar a proba o alumno debe obter polo menos o 50 % do valor total da proba (nota de corte 5)	60	A2 A5	C1	D1 D2 D3 D4 D7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación de recuperación da ausencia aos seminarios da materia. A/O estudante que non asista no mínimo ao 90% do total de horas asignadas de seminarios, deberá responder 3 preguntas a maiores no exame tipo test sobre a materia impartida nos seminarios. Este exame correspóndese con o 20% do total da materia, igual do que no caso de asistencia aos seminarios, a condición de que a/o estudante supere esta proba test nun 50% do valor total.

2ª Edición Ordinaria e Fin de Carreira, establécense os mesmos criterios indicados para a 1ª Edición Ordinaria. É preciso aprobar a parte teórica e a de Seminarios, para poder superar a materia.

As datas e os lugares dos exames serán as que constan no calendario oficial académico.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

David L. Nelson; Michael M. COX, **PRINCIPIOS DE BIOQUIMICA**, 6ª, OMEGA, 2014

Gaw, Murphy, Srivastava & Cowan, **BIOQUÍMICA CLÍNICA**, 5ª, ELSEVIER, 2014

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Fisioloxía: Fisioloxía/O51G140V01105

Outros comentarios

Utilizarase a plataforma de teledocencia, da Universidade de Vigo, para manter comunicación académica-docente con a/o estudante (temario, anuncios, cualificacións, etc) para o cal será necesario que ao comezo do cuadrimestre, a/o estudante revise individualmente se está rexistrado correctamente na plataforma, para así poder utilizar este servizo.

A/O estudante deberá entregar aos docentes, na 1ª semana do inicio do cuadrimestre no que se imparte a materia, a ficha da/o estudante debidamente cumprimentada.

Tutorías: serán previa cita, a/o estudante deberá enviar un correo electrónico ao docente correspondente.

.- Enderezo de correo electrónico dos docentes da materia:

juan.imeldo.rodriguez.garrido@sergas.es

cristina.regueiro.exposito@sergas.es

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería comunitaria I**

Materia	Enfermería comunitaria I			
Código	O51G140V01104			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Pérez Fernández, María Reyes			
Profesorado	Pérez Fernández, María Reyes			
Correo-e	Maria.Reyes.Perez.Fernandez@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	A materia de Enfermería Comunitaria I, pretende capacitar ao alumno para valorar as diferentes situacións de saúde e enfermidade que afectan o individuo e á familia, ao longo do seu ciclo vital, tendo en conta a comunidade, así como os factores sociais, culturais e psicolóxicos que repercuten no estado de saúde dos seus membros.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A2	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B6	Aplicar as intervencións da enfermería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
C20	Capacidade para describir os fundamentos do nivel primario de saúde e as actividades a desenvolver para proporcionar un coidado integral de enfermaría ao individuo, a familia e a comunidade.
C21	Comprender a función e actividades e actitude cooperativa que o profesional deberá desenvolver nun equipo de Atención Primaria de Saúde.
C23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes de unha comunidade
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersonais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
---------------------------------	---------------------------------------

Ser capaz de manexar o concepto saúde- enfermidade e de aplicar nocións de Demografía sanitaria.	A1	C20	D1	
	A2	C21	D2	
	A3	C23	D3	
	A4	C24	D4	
	A5		D5	
			D6	
			D7	
			D8	
			D9	
			D10	
			D11	
Ser capaz de aplicar o Método epidemiolóxico e os Modelos causales	A1	B6	C25	D1
	A2	B16		D2
	A3			D3
	A4			D4
	A5			D5
				D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11

Contidos

Tema	
TEMA 1. SAÚDE E ENFERMIDADE	<p>1.1. Concepto clásico de saúde e enfermidade</p> <p>1.2. Factores determinantes de saúde</p> <p>Bioloxía human</p> <p>Estilos de vida</p> <p>Contorna</p> <p>Servizos sanitarios</p> <p>1.3. Niveis de prevención</p> <p>1.4. Saúde Comunitaria. Enfermaría de saúde pública.</p> <p>Seminario:</p> <p>Exercicios na aula sobre: Signos e síntomas, Etapas da enfermidade, e Determinantes de saúde</p>
TEMA 2. DEMOGRAFÍA SANITARIA	<p>2.1. Composición e dinámica da poboación</p> <p>2.2. Mortalidade, natalidade, fecundidade</p> <p>2.3. As migracións</p> <p>Seminario:</p> <p>Exercicios no aula sobre Pirámides de poboación, e exercicios sobre diferentes taxas relacionadas coa saúde</p>
TEMA 3. SAÚDE AMBIENTAL E ECOLÓXICA	<p>3.1. Medio, saúde e problemas sanitarios</p> <p>3.2. Contaminación</p> <p>3.3 Tratamento de residuos e pragas.</p> <p>Seminario:</p> <p>Traballo en grupos de 4 alumnos sobre un destes 6 temas: Medioambiente e produtos químicos, A contaminación atmosférica e a saúde, Contaminación do chan e das augas, Contaminación física por radiacións, Contaminación térmica, Contaminación por ruído e vibracións de baixa frecuencia</p>
TEMA 4. MICROBIOLOXÍA: MEDIDAS DE PREVENCIÓN FRONTE OS AXENTES INFECCIOSOS	<p>4.1. Microbioloxía</p> <p>4.2. Medidas de prevención fronte aos axentes infecciosos.</p> <p>4.3 Desinfección, Esterilización, Precaucións universais</p> <p>Seminario:</p> <p>Exercicios prácticos sobre o lavado de mans</p>
TEMA 5. EPIDEMOLOXÍA	<p>5.1. Marco conceptual e evolución histórica.</p> <p>5.2. Método epidemiolóxico</p> <p>5.3 Teoría da causalidade: Modelos causais.</p> <p>5.4 Medidas de frecuencia: incidencia e prevalencia.</p> <p>5.5 Medidas de risco: Risco relativo e atribuíble.</p> <p>5.6 Epidemioloxía descriptiva e analítica.</p> <p>5.7 Epidemioloxía experimental.</p> <p>5:8 Vixiancia epidemiolóxica.</p> <p>Seminario:Exercicios no aula sobre Prevalencia e Incidencia</p>

Planificación

Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
---------------	--------------------	--------------

Eventos científicos	4	0	4
Seminario	8	14	22
Presentación	9	10	19
Lección maxistral	25	33	58
Exame de preguntas de desenvolvemento	4	40	44
Observación sistemática	0	3	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Eventos científicos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates... realizados por poñentes de prestixio, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Atención persoalizada con cada alumno

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo. Nota de corte 5	20	A1 B6 C20 D1 A2 B16 C21 D2 A3 C23 D3 A4 C24 D4 A5 C25 D5 D6 D7 D8
Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas para avaliación das competencias que inclúen preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia. Exame cunha puntuación máxima posible de 10. Para superar a proba é necesario sacar como mínimo un 5	60	A1 B6 C20 D3 A2 B16 C21 D7 A3 C23 D8 A4 C24 D11 A5 C25
Observación sistemática	Técnicas destinadas a recompilar datos sobre a participación do alumno, baseados nun listado de condutas ou criterios operativos que facilite a obtención de datos cuantificables.	20	D1 D2 D4 D5 D6 D9 D10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Primeira edición: É indispensable aprobar cada unha das partes avaliadas cun 5 como nota mínima (o exame, as presentacións e a participación nos seminarios) para superar a materia.

Avaliación no caso de ausencia aos seminarios da materia.

Constará de dúas partes: 1. Un exame con preguntas abertas de resposta curta. É necesario sacar un 5 sobre unha puntuación de 10 para aprobar (60% da nota final). 2. Un exame sobre os contidos dos seminarios. Nota de corte 5 sobre 10. (40% da nota final).

Segunda edición: O alumno examínase da parte que non supere na 1ª edición, o tipo de proba será o mesmo do mesmo xeito que as condicións (aprobar cada unha das partes avaliadas para superar a materia), nota de corte un 5.

Convocatoria de fin de carreira: Criterio de avaliación: exame de preguntas abertas de resposta curta (100%). Nota de corte 5.

Datas de exame: As datas oficiais para a realización das probas de avaliación desta materia, nas súas dúas edicións, así como a convocatoria fin de carreira, serán as marcadas no calendario de exames aprobados no Centro. Ditas datas estarán dispoñibles para o alumnado tanto na páxina web da Escola como no taboleiro de información para o alumnado no

centro. Datos/instruccions de revisión das probas de avaliación nas súas diferentes convocatorias, serán comunicadas oportunamente por parte da profesora da materia, no momento da publicación da lista de cualificacións provisionais serán as aprobadas e publicadas na web e taboleiros de anuncios do Centro.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Martín Zurro A. y Cano Pérez J.F., **Atención primaria. Concepto, organización y práctica clínica**, 6ª, Elsevier, 2003

Mazarrasa y col., **Salud pública y enfermería comunitaria**, 1ª, McGraw-Hill Interamericana, 2003

Piedrola, **Medicina preventiva y Salud pública**, 1ª, McGraw-Hill Interamericana, 2015

Burns N y Grove S., **Investigación en enfermería**, 5ª, Elsevier, 2012

Martín-Zurro A., Jodar G., **Atención familiar y salud comunitaria**, 1ª, Elsevier, 2011

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermería comunitaria II/O51G140V01206

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Psicoloxía: Psicoloxía/O51G140V01102

Outros comentarios

Tutorías. Serán previa cita, enviarase a petición ao correo electrónico da profesora da materia:

MariaReyes.Perez.Fernandez@sergas.es

DATOS IDENTIFICATIVOS**Fisioloxía: Fisioloxía**

Materia	Fisioloxía: Fisioloxía			
Código	O51G140V01105			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Ourense)			
Coordinador/a	Vázquez Campo, Miriam			
Profesorado	Toja Camba, Francisco José Vázquez Campo, Miriam			
Correo-e	miriam.vazquez.campo@sergas.es			
Web	http://			
Descrición xeral	Nesta materia abordárase o coñecemento das bases fisiolóxicas necesarias para o correcto funcionamento do corpo humano, mediante a exposición teórica en sesións maxistras na aula, así como a explicación, aprendizaxe e práctica por parte do alumnado na aula-taller, das actividades, procedementos e coidados necesarios para a práctica asistencial enfermeira.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A2	Que os estudantes demostran posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
C1	Coñecer e identificar a estrutura e función do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.
C9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos, e as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D7	Razoamento crítico
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Ser capaz de comprender cal é a función normal dos distintos aparellos e sistemas do organismo normal.	A1	C1	D1
	A2		D2
	A3		D4
Ser capaz de adquirir os coñecementos fundamentais sobre os mecanismos que regulan as funcións dos distintos *órgaos e sistemas.	A4	C1	D3
	A5	C9	D7
			D9
			D11

Contidos

Tema	
INTRODUCCIÓN Á FISIOLOXÍA	INTRODUCCIÓN Á FISIOLOXÍA. Definición. Niveis de organización. Homeostase. Mecanismos de control homeostático.

FISIOLOXÍA CELULAR E HISTOLÓXICA E DO SISTEMA INMUNE	FISIOLOXÍA CELULAR E HISTOLÓXICA. Paso de sustancias a través das membranas celulares, procesos de transporte pasivo e activo. FISIOLOXÍA DO SISTEMA INMUNE. Organización do sistema inmunitario. Inmunidade innata. Inmunidade adaptativa. Células B e inmunidade mediada por anticorpos. Células T e inmunidade mediada por células.
FISIOLOXÍA RENAL E LÍQUIDOS CORPORAIS	FISIOLOXÍA RENAL. Filtración glomerular. Reabsorción e secreción. Procesos de transporte renal. Regulación do volume urinario. FISIOLOXÍA DOS LÍQUIDOS CORPORAIS. Auga corporal total. Compartimentos dos líquidos do organismo. Composición química e distribución dos electrolitos nos líquidos corporais. Mecanismos que manteñen a homeostase do volume do líquido total. Equilibrio acedo-base.
FISIOLOXÍA SANGUÍNEA E CARDIOVASCULAR	FISIOLOXÍA SANGUÍNEA. Composición do sangue. Elementos formes do sangue. Tipos de sangue. Plasma sanguíneo. Coagulación do sangue. Fibrinólise. FISIOLOXÍA CARDIOVASCULAR. Hemodinámica. Sistema de conducción. Electrofisioloxía cardíaca. Ciclo cardíaco. Ruídos cardíacos. Fluxo, presión e resistencia.
FISIOLOXÍA RESPIRATORIA	FISIOLOXÍA RESPIRATORIA. Ventilación pulmonar. Volumes e capacidades pulmonares. Intercambio gaseoso nos pulmóns. Transporte de gases e control da respiración.
FISIOLOXÍA DIXESTIVA	FISIOLOXÍA DIXESTIVA. Mecanismos principais do sistema dixestivo. Dixestión mecánica e química. Secreción. Absorción. Eliminación.
FISIOLOXÍA ENDOCRINA	FISIOLOXÍA ENDOCRINA. Organización do sistema endocrino. Hormonas hipofisarias e hipotalámicas. Hormonas tiroideas. Hormonas suprarrenales. O páncreas endocrino.
FISIOLOXÍA DO APARELLO LOCOMOTOR	FISIOLOXÍA DO APARELLO LOCOMOTOR. Posición anatómica. Cavidades e rexións do corpo. Planos do corpo. Organización do músculo esquelético e liso. Mecanismo de contracción e relaxación.
NEUROFISIOLOXÍA	NEUROFISIOLOXÍA. Organización do sistema nervioso. Impulsos nerviosos. Potencial de acción. Transmisión sináptica. Neurotransmisores. Líquido cefalorraquídeo. Fisioloxía dos sentidos. Sistema nervioso central e periférico.
SEMINARIOS DA MATERIA	.- Protocolo de medidas de prevención universais para os profesionais sanitarios. .- Rexistro e cálculo das entradas e perdas hídricas no corpo humano. .- Técnica e valoración da toma de temperatura , frecuencia cardíaca, frecuencia respiratoria e tensión arterial no adulto. .- Técnica e procedemento de realización do electrocardiograma. .- Técnica e valoración necesarias para a exploración auditiva e ocular .- Técnica e medición da glicemia capilar. .- Utilización de dispositivos de axuda para a deambulacón:muletas

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	8	20	28
Lección maxistral	60	95	155
Exame de preguntas obxectivas	2	40	42

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Lección maxistral	Exposición teórica en aula, polo profesorado da materia, en relación aos contidos que son obxecto de estudo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.

Avaliación					
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Seminario	A avaliación da parte de seminarios desta materia, realizarase da seguinte maneira: .- exame de preguntas obxectivas tipo test .- cunha soa resposta certa .- a fórmula a aplicar será: A-E, sendo A (acertos) e E (erros) .- nota de corte: 5.0 .- este apartado correspóndese co 40% da puntuación global da materia	40	A1 A2 A3 A4 A5	C1 C9	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11
	Será imprescindible superar esta parte de seminarios para poder superar a materia.				
Exame de preguntas obxectivas	A avaliación da parte de teoría desta materia, ser realizará da seguinte maneira: .-exame de preguntas obxectivas tipo test, cunha soa resposta certa. A fórmula a aplicar será: A-E/2, sendo A (acertos) e E (erros). .-nota de corte: 5.0	60	A1 A2 A3 A4 A5	C1 C9	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

AVALIACIÓN DE RECUPERACIÓN DAS AUSENCIAS AOS SEMINARIOS:

Neste caso, o alumnado deberá realizar:.- 1º o exame de preguntas obxectivas tipo test, cos mesmos criterios establecidos na modalidade presencial. Esta parte correspóndese co 20% da puntuación total da parte de seminarios.

.- 2º: unha proba práctica na aula, en relación aos contidos impartidos nos seminarios. Esta parte correspóndese co 20% da puntuación total da parte de seminarios. A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. Será imprescindible superar estas probas de avaliación, para poder superar esta parte de seminarios, así como a materia (tendo superada a parte teórica).

Ademais o alumnado, desta modalidade deberá facer o exame de resposta curta correspondente a parte teórica da materia, cos mesmos criterios establecidos na modalidade presencial. A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10.

2ª EDICIÓN ORDINARIA: Establécense os mesmos criterios indicados para a 1ª edición ordinaria. É preciso superar a parte teórica e a de seminarios, para poder superar a materia.

FIN DE CARREIRA: Establécense os mesmos criterios indicados para a 1ª edición ordinaria. É preciso superar a parte teórica e a de seminarios, para poder superar a materia

DATAS DE EXAMES: As datas dos exames, das respectivas convocatorias, serán as que constan no calendario oficial académico e que estarán publicadas na páxina web da Escola, así como no taboleiro de anuncios para o alumnado no centro.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Patton, K.T., Thibodeau, G.A., **Anatomía y fisiología**, 8ª, Elsevier, 2019

Guyton, A. C., Hall, J.E., **Tratado de fisiología médica**, 14ª, Elsevier, 2021

Silverthorn, D., **Fisiología humana : un enfoque integrado**, 8ª, Médica Panamericana, 2021

Bibliografía Complementaria

Costanzo, L.S., **Fisiología**, 7ª, Elsevier, 2023

Mulroney, S., **NNETTER .Flashcards de Fisiología**, 2ª, Elsevier, 2022

Mezquita Pla, C, **Fisiología Médica. Del razonamiento fisiológico al razonamiento clínico**, 2ª, Editorial Médica Panamericana, 2019

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermaría clínica I/O51G140V01204

Enfermaría clínica II/O51G140V01205

Introdución á enfermaría clínica/O51G140V01201

Prácticas clínicas I/O51G140V01208

Prácticas clínicas II/O51G140V01303

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/O51G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/O51G140V01103

Outros comentarios

Utilizarase a plataforma Moodle-MOOVI, para manter comunicación académica-docente co alumnado (temario, anuncios, cualificacións, etc.) para o cal será necesario, que ao comezo do cuadrimestre, o alumnado revise individualmente, si está correctamente dado de alta na plataforma, para así poder utilizar este servizo.

As tutorías serán cita previa. Para iso, o alumnado deberá solicitala o profesorado correspondente nos seguintes correos electrónicos:

Miriam Vázquez Campo: miriam.vazquez.campo@sergas.es

Francisco Jose Toja Camba: kikotoja@gmail.com

DATOS IDENTIFICATIVOS**Estatística: Estatística**

Materia	Estatística: Estatística			
Código	O51G140V01106			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense) Dpto. Externo Estatística e investigación operativa			
Coordinador/a	Regueiro Expósito, Cristina			
Profesorado	Loureiro Novo, Eduardo Martínez Campos, Brais Regueiro Expósito, Cristina			
Correo-e	cristinaregueiroexposito@gmail.com			
Web	http://http://euenfou.webs.uvigo.es			
Descrición xeral	A Estatística xoga un papel fundamental no desenvolvemento da Ciencia, sendo un dos alicerces do método científico nas súas fases empírica e interpretativa. A variada natureza da investigación nas Ciencias da Saúde, fai que a aplicación do método científico e as técnicas estatísticas resulten imprescindibles neste campo. Os profesionais sanitarios, e en particular o persoal de enfermería, manexan habitualmente unha gran cantidade de datos (medicións de laboratorio, antropométricas, informes sobre pacientes, ensaios clínicos, etc.) que requiren un tratamento apropiado para que resulten realmente informativos e de utilidade. Neste escenario, os métodos estatísticos permiten resumir, analizar e avaliar esta información, facilitando e apoiando cientificamente a toma de decisións.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A2	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B6	Aplicar as intervencións da enfermería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D7	Razoamento crítico
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber identificar, expor e resolver un problema estatístico. Coñecer os fundamentos da probabilidade e as medidas utilizadas para describir, resumir, comparar, e estimar a información	A2	B6		D2
	A3	B16		D3
	A4			D4
	A5			D9
				D11
Ser capaz de adquirir elementos de xuízo crítico para valorar a súa utilización na resolución de problemas e toma de decisións nas Ciencias da Saúde	A1	B6	C8	D1
	A4	B16		D4
				D7

Contidos	
Tema	
Introdución aos métodos estatísticos en ciencias da saúde	Introdución á estatística descritiva e a inferencia estatística
Variables aleatorias: caso discreto e caso continuo	Caso discreto. Caso continuo.
Análise descritivo dun conxunto de datos: distribucións de frecuencias	Estatística e Método científico en Ciencias da Saúde. Poboacións, Mostras e Variables. Estatísticos, gráficos e estudos descritivos.
Nocións básicas de probabilidade e Modelos de distribucións	Tipos de sucesos e Probabilidade: Distribución Poisson, Distribución Binomial, Distribución Normal
Introducción as técnicas de inferencia estatística: -Plantexamento dos problemas de estimación puntual e estimación por rexións de confianza. -Contrastes de hipóteses estatísticas.	Plantexamento dos problemas de estimación puntual e estimación de rexións de confianza Contrastes de hipóteses estatísticas
Series estatísticas de dous caracteres Regresión e Correlación lineal	Regresión e Correlación lineal
Fundamentos das tecnoloxías da información e da comunicación en ciencias da saúde Uso e manexo das tecnoloxías para o tratamento da información.	Ferramentas informáticas: software R. Rexistro, organización, tratamento e intercambio de datos empregando solucións baseadas no computador.
Seminarios 1-3	Exercicios prácticos sobre a introdución á estatística y sobre a estatística descritiva. Realización dunha análise descritiva utilizando datos non reais de pacientes e diferentes ferramentas informáticas (índices descritivos e gráficos).
Seminarios 4-6	Exercicios prácticos sobre a probabilidade e modelos de distribución. Realización de problemas e cuestionarios tipo test sobre esta parte da materia. Uso de diferentes ferramentas informáticas para o seu desenvolvemento.
Seminarios 7-9	Exercicios prácticos sobre a inferencia estatística. Resolución de problemas e cuestionarios tipo test utilizando diferentes ferramentas informáticas. Problemas relacionados con intervalos de confianza, contraste de hipóteses, regresión e correlación lineal.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Lección maxistral	24	32	56
Estudo de casos	4	10	14
Resolución de problemas de forma autónoma	0	25	25
Seminario	16	15	31
Exame de preguntas obxectivas	2	10	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado e a presentar a materia.
Lección maxistral	Exposición dos contidos da materia polo docente.
Estudo de casos	Exposición dos contidos da materia polo docente.
Resolución de problemas de forma autónoma	Descrición: prácticas autónomas. Aplicar a realización de actividades prácticas variadas relacionadas cos contidos da materia. Exercicios prácticos a través do TIC. Simulacións a través do TIC. Traballo autónomo do alumnado Obxectivo: adquirir as destrezas, coñecementos, aptitudes e actitudes recollidos nos contidos da materia mediante a interacción cos sistemas e recursos informáticos dispoñibles. Utilizar programas e recursos informáticos tanto do ámbito profesional como xenéricos.
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite afondar ou complementar os contidos da materia. Pódese empregar como complemento das clases teóricas.

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite afondar ou complementar os contidos da materia. Pódese empregar como complemento das clases teóricas.
-----------	---

Avaliación							
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe				
Seminario	Durante os seminarios avaliarase o traballo desenrolado na aula durante o cuatrimestre a modo de avaliación continua, mediante cuestionarios e traballos, ben individuais e/ou grupais.	40	A1	B6	C8	D1	
			A2	B16		D2	
			A3			D3	
			A4			D4	
			A5			D7	
						D9	
						D11	
Exame de preguntas obxectivas	Proba que inclúe preguntas, problemas ou casos a resolver similares aos expostos nas clases durante o curso. O alumnado debe responder á actividade proposta, plasmando de maneira práctica os coñecementos adquiridos da materia.	60	A1	B6	C8	D1	
			A2	B16		D2	
			A3			D3	
			A4			D4	
			A5			D7	
						D9	
						D11	

Outros comentarios sobre a Avaliación

FORMATO DAS PROBAS

1ª edición ordinaria (maio)

- Seminarios. Durante os seminarios faranse traballos, cuestionarios tipo test ou resolución de exercicios prácticos a efectos de avaliar a avaliación continua do alumnado (para aprobar esta parte é preciso ter un 5 sobre 10).

- Exame de preguntas obxectivas. Proba que inclúe preguntas, problemas ou casos a resolver semellantes aos presentados durante o curso. O alumnado debe responder á actividade proposta apoiándose nos programas estatísticos explicados na clase, plasmando de maneira práctica os coñecementos adquiridos durante a mesma (para aprobar esta parte é preciso ter un 5 sobre 10)

2ª edición ordinaria (xullo)O procedemento de avaliación na convocatoria de Xullo será o mesmo que o empregado na convocatoria de maio. Aos alumnos que teñan aprobadas as actividades de avaliación dos seminarios en maio manteráselle esta nota na convocatoria de Xullo.

Proba de recuperación da ausencia aos seminarios

ALUMNOS QUE NON ASISTAN AOS SEMINARIOS, NON ACADEN A ASISTENCIA OBRIGATORIA DO 90% DO TOTAL DE HORAS DE SEMINARIOS; O A QUE O SOLICITE AO INICIO DO CUADRIMESTRE E/OU NON LEVEN A CABO AS ACTIVIDADES DE SEMINARIOS OU NON CHEGUEN AO 5 NAS MESMAS. Este alumnado terá dereito a presentarse aos exames de maio e/ou xullo pero necesitará ter feito unha serie de traballos propostos sobre os contidos da asignatura.

Fin de carreiraO alumnado que o precise terá dereito a presentarse á convocatoria de fin de carreira (meses de outubro ou novembro). O formato desta proba será o mesmo que nas convocatorias de maio e xullo.

A ASIGNATURA E EXAMES, REALIZARANSE SEMPRE CON ORDENADOR.

DATAS EXAMESSerán nas datas acordadas pola xunta de escola e publicadas na web:<http://euenfou.webs.uvigo.es/index.php/profesorado/exames-grao>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Miguel A. Martínez-González, **Bioestadística Amigable**, 3ª, Diaz de Santos, 2009

Francisca Ríus Díaz y Julia Warnberg, **Bioestadística**, 2ª, Paraninfo, 2014

Bibliografía Complementaria

J. Sentís, H. Pardell; E. Cobo; J. Canela, **Bioestadística**, 3ª, Elsevier Masson, 2003

Gail F. Dawson, MD, MS, Faaep, **Interpretación fácil de la Bioestadística**, 1ª, Elsevier Saunders, 2009

Argimon Pallas, José María y Jiménez Villa, Josep, **Métodos de investigación clínica y epidemiológica**, 3ª, Elsevier España, 2004

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Metodoloxía da investigación/O51G140V01401

Traballo de Fin de Grao/O51G140V01407

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Idioma moderno: Inglés técnico/O51G140V01108

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Enfermaría comunitaria I/O51G140V01104

Outros comentarios

Contactos:

Cristina Regueiro: cristinaregueiroexposito@gmail.com

Brais Martínez: brais.martcam@gmail.com

Eduardo Loureiro: loureironovoe@gmail.com

DATOS IDENTIFICATIVOS**Fundamentos de enfermería**

Materia	Fundamentos de enfermería			
Código	O51G140V01107			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Fernández Varela, María Milagros			
Profesorado	Estévez Muiños, María Victoria Fernández Varela, María Milagros Rodríguez Rodríguez, Alina			
Correo-e	mfervar3@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	As transformacións que día a día se producen na sociedade e os cambios que afectan á profesión de enfermería son múltiples. Os factores de cambio discorren entre os sociais, económicos, culturais, políticos, demográficos, sanitarios, tecnolóxicos ... A enfermaría ao longo da súa extensa historia estivo e está influída e condicionada por estes factores. Nesta materia preténdese coñecer a nosa historia como profesión, os diferentes modelos que foron xurdindo, como identificar as necesidades de saúde das/os cidadás/os e sobre todo a utilización do proceso de enfermaría como metodoloxía científica indispensable para "coidar" a poboación.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A2	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar cuidados de enfermaría dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
B5	Diseñar sistemas de cuidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de cuidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou terminal
C15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os cuidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría.
C16	Comprender desde unha perspectiva ontolóxica e epistemolóxica, a evolución dos conceptos centrais que configuran a disciplina de enfermaría, así como os modelos teóricos máis relevantes, aplicando a metodoloxía científica no proceso de coidar, desenvolvendo os plans de cuidados correspondentes.
C17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar, a calidade e seguridade, as persoas atendidas.
C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os cuidados integrais de enfermaría.
D1	Capacidade de análise e síntese

D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D7	Razoamento crítico
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber as teorías e modelos de enfermaría	A1	B1	C15	D3
	A2	B2	C16	D7
	A3	B5	C17	D9
	A4	B9	C18	D11
		B15 B16 B18		
Ser capaz de aplicar a metodoloxía científica no proceso de coidar	A5	B1	C15	D1
		B2	C16	D2
		B5	C17	D4
		B6	C18	
		B9		
		B15 B16 B18		

Contidos

Tema	
MÓDULO I Os coidados desde unha perspectiva histórica	Factores condicionantes da evolución da profesión de enfermaría a través dos tempos: Pobos primitivos-civilizacións e culturas da antigüidade -Culturas clásicas. Idade Media, contemporánea e moderna. - Nacemento dunha profesión: Século XIX (Florence Nightingale) - A enfermaría nos séculos XX e XXI
MÓDULO II Conceptos que configuran a disciplina enfermeira Teoría e modelos de enfermaría	- Fundamentos Teóricos da enfermaría. Estándares que fundamentan a enfermaría como arte, ciencia, disciplina e profesión. -O metaparadigma enfermeiro - Influencias doutras bases teóricas no marco conceptual da enfermaría: Teoría das necesidades humanas de A. Maslow, Teoría da comunicación. - Modelos de enfermaría de: Florence Nightingale Virginia Henderson Dorothea Orem Hildegarde Peplau Margory Gordon Outros modelos -Clasificación dos modelos e teorías
MÓDULO III Aplicación da metodoloxía científica no proceso de coidar O proceso enfermeiro Patrons funcionais de saúde Desenvolvemento de plans de coidados	☐ O Método científico ☐ Pensamento crítico ☐ Patrons funcionais de saúde e Necesidades básicas de Virginia Henderson ☐ O Proceso de enfermaría: Etapas do Proceso de enfermaría, Taxonomías NANDA, NOC , NIC ☐ Aplicación práctica do proceso de enfermaría: desenvolvemento de casos prácticos tendo en conta as fases do proceso enfermeiro

MÓDULO IV

Principios que sustentan os cuidados básicos.
Técnicas e procedementos que configuran os
cuidados básicos

Procedementos básicos de enfermería:

-Acogida al paciente e ingreso hospitalario. Proceso de enfermería al alta
- Higiene, aseo y mantenimiento de la integridad de la piel. Cama
Hospitalaria. Tipos y procedimientos de preparación.

Planos y posiciones anatómicas y quirúrgicas. Posición y correcta
alineación corporal del paciente encamado. Procedimiento de cambios de
decúbito en pacientes encamados. Técnicas de deambulación.

Medición de signos vitales, saturación de O2. Interpretación de resultados
Administración de medicamentos vía oral, nasal, ocular, ótica, tópica e
rectal

Preparación del material necesario para la administración parenteral de
los medicamentos

Atención al paciente moribundo y terminal. Cuidados Postmortem.

Cuidados humanizados en duelo perinatal

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	50	0	50
Seminario	16	53	69
Estudo de casos	1	20	21
Traballo tutelado	1	15	16
Eventos científicos	0	2	2
Exame de preguntas obxectivas	2	65	67

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante
Seminario	Actividades a realizar polo alumnado que está enfocadas ao traballo sobre un tema específico que permitirá afondar ou complementar os contidos da materia. Empregarase como complemento das clases teóricas.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Traballo tutelado	O/A estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias etc.
Eventos científicos	Conferencias, faladoiros, exposicións, mesas redondas, debates... realizados por relatores/as de prestixio, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Seminario	Actividades a realizar polo alumnado que está enfocadas ao traballo sobre un tema específico que permitirá afondar ou complementar os contidos da materia.
-----------	--

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Seminario	- Avaliación continua: valorarase a participación e implicación nas cuestións plantexadas na aula, rol-playng, etc. - Resolución de preguntas tipo test relativas aos procedementos traballados na aula, terán 4 alternativas de resposta e só unha delas será a correcta. Cada resposta errada descontará o 25% da puntuación da resposta correcta, as preguntas non respostadas non restan puntuación. Para facer media co resto da avaliación haberá que ter despois de aplica-la fórmula unha puntuación de 5 puntos sobre 10. Ponderación na cualificación total 25% Asistencia obrigatoria ao 90% das horas IMPRESINDIBLE SUPERAR ESTA PARTE PARA APROBAR A MATERIA	25	A1 B1 C15 D1 A2 B2 C16 D2 A3 B6 C17 D3 A4 B16 C18 D4 A5 D7 D11

Estudo de casos	Elaboración dun plan de coidados a partir dunha valoración proposta pola docente Nota de corte: 5 puntos Bases: consultar Moovi	20	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B5 B6 B15	C15 C16 C17 C18	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11
IMPRESINDIBLE SUPERAR ESTA PARTE PARA APROBAR A MATERIA						
Traballo tutelado	Presentación de traballos propostos pola docente sobre temática relacionada ca materia. Deberá ser entregado e defendido na data establecida. Consultar as bases no Moovi.	5	A1 A2 A3 A4 A5		C15	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11
IMPRESINDIBLE SUPERAR ESTA PARTE PARA APROBAR A MATERIA						
Exame de preguntas obxectivas	Constará dunha proba a realizar segundo o calendario oficial de exames, constará de preguntas tipo test con 4 alternativas de resposta e só unha delas será a correcta. Cada resposta errada descontará o 33% da puntuación da resposta correcta, as preguntas non respostadas non restan puntuación. Para facer media co resto da avaliación haberá que ter despóis de aplica-la fórmula ao menos unha puntuación de 5 puntos sobre 10. IMPRESINDIBLE SUPERAR ESTA PARTE PARA APROBAR A MATERIA	50	A1 A2 A3 A4	B1 B2 B5 B6 B9 B15 B16 B18	C15 C16 C17 C18	D3 D7 D9 D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación dos SEMINARIOS para o alumnado que non cumpla a asistencia mínima do 90%

Crterios:

- Proba tipo test sobre os contidos dos seminarios. Ponderación 10% da cualificación
- Proba práctica na aula de simulación dos procedementos traballados nos seminarios. Ponderación 15% da cualificación

SEGUNDA EDICIÓN:

O alumnado examinarase das partes non superadas na 1ª edición, as condicións serán as mesmas, coa excepción do TRABALLO que deberá ser entregado e defendido na data establecida na 1ª edición.

CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA

1. PROBA OBXECTIVA tipo test da TOTALIDADE da materia con 4 alternativas de resposta e só unha delas será a correcta. Cada resposta errónea descontará o 25% da puntuación da resposta correcta, as preguntas non respostadas non restan puntuación.

Para superar a materia haberá que obter, despois de aplicar a fórmula, unha puntuación de 5 puntos sobre 10. **100%**

Outros comentarios

As datas oficiais de exame marcadas para esta materia, nas dúas edicións correspondentes, poderán consultarse na páxina web <http://euenfou.webs.uvigo.es/index.php/gl-es/profesorado/exames-grao> así como no taboleiro de anuncios do centro.

Utilizarase a plataforma Moovi da Universidade de Vigo, para manter comunicación académica-docente, co alumnado (temario, anuncios, cualificacións, etc) para o que será necesario, que ao comezo do cuadrimestre, o alumnado revise individualmente, si está correctamente dado de alta na plataforma, para así poder utilizar este servizo.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Potter, Perry, **Fundamentos de enfermería**, 9ª, Elsevier, 2019

N.A.N.D.A Internacional Edited by T. Heather Herdman and Shigemi Kamitsuru, **Diagnósticos enfermeros definiciones y clasificación 2021-2022**, 1ª, Elsevier, 2021

MOORHEAD S., JOHNSON M., MAAS M.L, SWANSON E, **Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC) :Medición de Resultados en Salud**, 5ª, Elsevier, 2013

Rifà,Olivé, Lamoglia, **Lenguaje NIC para el aprendizaje teórico-práctico en enfermería**, 2ª, Elsevier, 2020

MARRINER TOMEY, A., RAILE ALLIGOD, M., **Modelos y teorías en enfermería**, 7ª, Elsevier Mosby, 2011

BULECHEK G.M., BUTCHER H. K, DOCHTERMAN J. M. WAGNER C., **Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC)**, 6ª, Elsevier, 2013

<http://www.nnnconsult.com>, **Interrelación NANDA, NOC y NIC**, Elsevier, 2021

<https://www.nnnconsult-com.mergullador.sergas.es/nanda>, **NNN consult**, Elsevier, 2021

Bibliografía Complementaria

ALFARO LEFEVRE, R, **Aplicación del proceso enfermero**, 1ª, Masson, 2006

GARCIA-M CARO, MARTINEZ, M., **Historia de la enfermería**, 1ª, Elsevier, 2007

KOZIER, B., **Fundamentos de enfermería**, 8ª, Prentice-Hall, 2008

Donna Ignatavicius,, **Pensamiento crítico, razonamiento clínico y juicio clínico en enfermería**, 7ª, Elsevier, 2021

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Enfermería clínica I/O51G140V01204

Enfermería clínica II/O51G140V01205

Introducción á enfermería clínica/O51G140V01201

Prácticas clínicas I/O51G140V01208

Enfermería clínica III/O51G140V01301

Enfermería en saúde mental/O51G140V01305

Enfermería materno-infantil/O51G140V01302

Prácticas clínicas II/O51G140V01303

Prácticas clínicas III/O51G140V01306

Prácticas clínicas IV/O51G140V01405

Prácticas clínicas V/O51G140V01406

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Fisioloxía: Fisioloxía/O51G140V01105

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/O51G140V01101

Enfermería comunitaria I/O51G140V01104

Psicoloxía: Psicoloxía/O51G140V01102

Outros comentarios

O alumnado subirá unha foto ao Moovi

-.Titorías da materia:

O estudante solicitará cita por correo electrónico o profesor correspondente*, que sinalará día e hora.

*Correo electrónico profesorado:

alina.rodriquez.rodriquez@uvigo.es

marivorense@yahoo.es

mfervar3@sergas.es

- Será de obrigado cumprimento por parte da/o estudante, o establecido no art.39 do código ético, do "Título VII. Do uso de medios ilícitos", do Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudantado (aprobado no claustro da UVigo o 18 de abril de 2023), que implica a renuncia ao emprego de medios, prácticas e/o dispositivos non autorizados ou que poidan implicar un aproveitamento ilexítimo do traballo alleo, a apoderarse indebidamente do contido de probas ou exames, a utilizar indebidamente contidos ou medios de reprodución e de gravación das actividades universitarias; así como asumir as consecuencias que ocasione o incumprimento do devandito compromiso e as sancións que se derivasen deste, de acordo con o previsto polo artigo 11 g) da Lei 3/2022, do 24 de febreiro, de convivencia universitaria, cumprindo ademais co código ético da Universidade de Vigo.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Idioma moderno: Inglés técnico**

Materia	Idioma moderno: Inglés técnico			
Código	O51G140V01108			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Galego Inglés			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Rodríguez Carbajales, Ana María			
Profesorado	Rodríguez Carbajales, Ana María			
Correo-e	anarocar@yahoo.es			
Web				
Descrición xeral	Preténdese que o alumnado adquira vocabulario e as habilidades comunicativas necesarias para poder desenvolverse en inglés en situacións básicas de enfermería. Tamén se analizarán artigos relacionados con enfermería. A lingua de impartición será maioritariamente inglés, tamén se utilizará castelán en función do nivel.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A2	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B6	Aplicar as intervencións da enfermería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D7	Razoamento crítico
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
1. Ser capaz de entender, en inglés, conferencias simples, coloquios e charlas sobre temas sanitarios.	A1			D1
	A2			D3
	A3			D7
2. Ser capaz de realizar exposicións en inglés con estilo coidado.	A4	B6	C8	D2
	A5	B16		D4
				D9
				D11

Contidos

Tema

1. Introducción a terminoloxía das ciencias da saúde.	<p>1.1 A admisión do paciente. Partes do corpo.</p> <p>1.2 Os pacientes despois dunha operación. Tipos de dor.</p> <p>1.3 Pacientes terminales. Sentimentos.</p> <p>1.4 A enfermeira de distrito. Feridas.</p> <p>1.5 Rehabilitación.</p> <p>1.6 Movemento dos pacientes. Axudas para a mobilidade.</p> <p>1.7 Escáners.</p> <p>1.8 Diabetes.</p>
2. Análisis e comprensión de textos específicos.	<p>2.1 Textos científicos e tradución.</p> <p>2.2 Realización de procura bibliográfica.</p> <p>2.3 Estructuras gramaticais:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Tempos verbais. -Cuantificadores. -Adxectivos. -Conxuncións e preposicións. -Futuro. -Pronomes. -Relativos. -Modais. -Etc.
3. Comprensión lectora.	<p>3.1 Lectura.</p> <p>3.2 Ideas principais.</p> <p>3.3 Preguntas sobre o texto.</p> <p>3.4 Redacción.</p>
4. Seminarios.	<p>1. TEMA 1. O ingreso do paciente.</p> <ul style="list-style-type: none"> □ Exercicios de vocabulario, audición e xogo de roles de situacións enfermeiro-paciente. □ Escoita sobre a "dor" e exercicios de comprensión (escritos e orais). <p>Temporalización (aproximadamente tres horas).</p> <p>2. TEMA 2. Pacientes despois dunha operación.</p> <ul style="list-style-type: none"> □ Exercicios de vocabulario, audición e xogo de roles de situacións enfermeiro-paciente. □ Busca bibliográfica. Lectura e comprensión dun "abstract" relacionado coa enfermaría. <p>Temporalización (aproximadamente tres horas).</p> <p>3. TEMA 3. Pacientes terminais.</p> <ul style="list-style-type: none"> □ Exercicios de vocabulario, audición e xogo de roles de situacións enfermeiro-paciente. □ Ver un capítulo de "Nurse Jackie" e exercicios de comprensión auditiva. <p>Temporalización (aproximadamente tres horas).</p> <p>4. EXPOSICIÓNS ORAIS.</p> <ul style="list-style-type: none"> □ Exposición de traballos realizados na casa en grupo. 25-30 minutos cada grupo. Preguntas ao final, tanto por parte do alumnado como do profesor. <p>Temporalización (aproximadamente dúas horas).</p> <p>5. UNIDADES 4 E 5. A enfermeira de distrito. Rehabilitación.</p> <ul style="list-style-type: none"> □ Exercicios de vocabulario, audición e xogo de roles de situacións enfermeiro-paciente. □ Escoitar as opinións de persoas de distintos países sobre a medicina alternativa. Exercicios de comprensión auditiva (orais e escritos). <p>Temporalización (aproximadamente tres horas).</p> <p>6. TEMA 6. Movemento de pacientes con dificultades de mobilidade.</p> <ul style="list-style-type: none"> □ Exercicios de vocabulario, audición e xogo de roles de situacións enfermeiro-paciente. □ Lectura de textos científicos e tradución. □ Lectura dun artigo de enfermaría, presentación das diferentes expresións e, por último, redacción dunha redacción sobre as diferentes opinións, proponendo accións de mellora. <p>Temporalización (aproximadamente tres horas).</p>

Os subtemas poden variar segundo o perfil e nivel do grupo.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	20	36	56
Lección maxistral	26	57	83
Exame de preguntas obxectivas	4	7	11

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Seminario	1. Exercicios de comprensión lectora e tradución sobre diferentes textos relacionados coas ciencias da saúde, especialmente coa enfermaría. 2. Exercicios de escoita. 3. Exercicios de expresión oral, debate, presentacións, role-play, etc. 4. Procura bibliográfica. 5. Se o estudante non ten un 90% de asistencia a seminarios, pasa directamente a modalidade non presencial de avaliación.
Lección maxistral	1. Presentación de estruturas gramaticais e aclaración de dúbidas. 2. Presentación de vocabulario de enfermaría e exercicios.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite afondar ou complementar os contidos da materia. Pódese empregar como complemento das clases teóricas. Traballo práctico en lingua inglesa e calquera explicación necesaria sobre a materia. Atención ao alumnado mediante a plataforma docente da UVigo.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Seminario	1. Avaliación continua de participación (expresión oral) e asistencia a seminarios (10%). 2. Presentación en grupo (en inglés) dun traballo sobre un tema de enfermaría (10%). 3. Tradución de textos científicos (15%). 4. Entrega de exercicios (5%).	40	B6 B16	C8	D4 D7 D9 D11
Exame de preguntas obxectivas	Examen de resposta curta e obxectiva.	60	A1 A2 A3 A4 A5	B6 B16 C8	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA TODAS AS CONVOCATORIAS:

1. A asistencia aos seminarios e o aproveitamento dos mesmos, supoñen un 10% da nota total, non quere dicir que todos/as os/as que asistan, alcancen ese 10%. 2. A realización das presentacións e exposición das mesmas, supoñen un 10% da nota total, o que non quere dicir que todos/as os/as que as realicen, alcancen ese 10%. 3. Requírese un certo esforzo por parte dos/as alumnos/as, a hora da procura bibliográfica necesaria para a realización dos traballos. 4. Todo o alumnado realizará un exame final cuxa máxima nota será un 6. 5. É imprescindible para superar a materia, ter aprobada as dúas partes (para todos os alumnos) é dicir, un mínimo dun 3 no exame e un mínimo dun 2, na parte de seminarios. 6. Os/as alumnos/as que non superen a materia na primeira convocatoria, se aproban algunha das dúas partes, gardaráselle esa nota para o curso seguinte.

AVALIACIÓN DO ALUMNADO CON AUSENCIAS EN SEMINARIOS: O alumnado que teña faltas de asistencia aos seminarios, terá que realizar ademais do exame final, outra proba na que se avaliará o traballo desenvolvido nos seminarios. A proba consistirá no seguinte:

- Elaboración e presentación en inglés dun traballo sobre un tema relacionado coa enfermaría.
- Exercicios de escoita sobre temas vistos nos seminarios.
- Expresión oral sobre temas vistos nos seminarios.
- Exercicio de vocabulario.

Esta modalidade será obrigatoria para o alumnado que non cumpra co 90% da asistencia aos seminarios esixida.

Convocatoria fin de carreira: o sistema de avaliación para esta convocatoria, é igual que o indicado para o resto das convocatorias. Convocatoria segunda edición: o sistema de avaliación para esta convocatoria, é igual que o indicado para o resto das convocatorias.

Segunda edición ordinaria: O sistema de avaliación para esta convocatoria, é igual que o indicado para o resto das convocatorias.

DATAS DAS PRBAS DE AVALIACIÓN: As datas dos exames, das respectivas convocatorias, serán as que constan no

calendario oficial académico e que estarán publicadas na páxina web da Escola, así como no taboleiro de anuncios para o alumnado no centro.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Virginia Allum and Patricia McGarr, **Cambridge English for Nursing (pre-intermediate)**, 1ª, Cambridge, 2010
www.wordreference.com,

Bibliografía Complementaria

Ruth Citores and Marco Pellegrinelly, **Healthy English**, 1ª, Elsevier Masson, 2009

Jean Rowan, **New English Grammar for Bachillerato**, 1ª, Burlington Books, 2005

Mosby (autor principal), **Diccionario Mosby Pocket de Medicina, Enfermería y Ciencias de la Salud**, 6ª, Elsevier-Mosby, 2010

<http://www.medicinenet.com>,

www.modernmedicine.com,

www.nursingtimes.net,

Recomendacións

Outros comentarios

1. Recoméndase ter unha base de inglés para poder superar a materia sen dificultade. Hai construcións gramaticais e vocabulario que se teñen que ter adquirido previamente.
 2. Recoméndase seguir estudando inglés despois de ter superada a materia, xa que moita da bibliografía que van ter que consultar para a realización do traballo fin de grao aparece en inglés.
 3. A dirección de correo electrónico para concertar titorías ou comunicarse ca docente é a seguinte:
ana.rodriiguez.carbajales@educunta.es
-

DATOS IDENTIFICATIVOS**Introducción á enfermaría clínica**

Materia	Introducción á enfermaría clínica			
Código	O51G140V01201			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Ourense)			
Coordinador/a	Fernández Varela, María Milagros			
Profesorado	Cerradelo Lama, Jaime Fernández Varela, María Milagros			
Correo-e	mfervar3@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	O propósito desta materia é capacitar ao alumnado para identificar as alteracións da saúde das persoas, así coma no coñecemento de procedementos enfermeiros.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A2	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral da saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
B18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou terminal
C2	Coñecer o uso e a indicación de produtos sanitarios vinculados aos coidados de enfermaría.
C9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos, e as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.
C13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.
C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría.
C28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases.
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información

D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersonais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber as principais causas do enfermarse humano (etiología) e os mecanismos polos que éstos actúan de forma nociva (patoxenia)	A1		C9	D1
	A2		C13	D2
	A3		C28	D4
	A4		C29	D9
Ser capaz de identificar os principais síntomas que se asocian á enfermidade e os signos que se detectan ao realizar a exploración física do paciente (semiología)	A1	B1	C9	D1
	A3	B3	C13	D2
	A5	B6	C28	D9
		B17	C29	
Ser capaz de aplicar as principais técnicas diagnósticas e as normas de actuación de enfermería en cada unha delas	A1	B2	C2	D1
	A4	B6	C13	D4
	A5	B9	C18	D5
		B14	C28	D6
		B15	C29	D7
		B16		D8
		B17		
		B18		
Ser capaz de utilizar adecuadamente os produtos sanitarios	A4	B12	C2	D3
				D7
				D10
				D11
Ser capaz de identificar as enfermidades producidas por axentes físicos	A5		C9	D1
			C28	D7
			C29	

Contidos

Tema	
Introdución á fisiopatología.	<ul style="list-style-type: none"> -Valoración de signos e síntomas de enfermidade: -Monitorización dos signos vitais -Dor -Monitorización respiratoria: disnea, tose, cianose ... -Hemorraxias -Manexo da náusea, manexo do vómito. -Diarrea, estreñimento e malabsorción -Ictericia -Anomalías na función renal, anomalías no volume de ouriños, hematuria, piuria -Hipoglicemia e hiperglicemia, cetoacidose e estado hiperosmolar -Tratamento da febre, hipertermia e hipotermia -Alteración da consciencia. Síncope, avaliación, monitorización -Fracturas (tipos) e traumatismos (craneal, de medula espinal e pescozo, torácico, abdominal e facial) -Radioloxía: técnicas e métodos complementarios de diagnose: Funcionamiento dun servizo de Radioloxía. Os raios X. Propiedades. Tipos de radiacións Técnicas que utilizan radiacións ionizantes: Radioloxía convencional. TAC Técnicas que non utilizan radiacións ionizantes: Ecografía. ECO Doppler, Resonancia magnética Atención de Enfermería, procedementos relacionados e información ao paciente en: contrastes. reaccións adversas Preparación do paciente para as distintas exploracións radiolóxicas: dixestivas, urinarias, mama, músculo-esquelético, etc ... Normas xerais en radioloxía intervencionista: angiografías, nefrostomía percutánea Contraste e protección radiolóxica.

Procedementos de enfermaría nas manifestacións patolóxicas. (Uso e indicacións de produtos sanitarios).

Coidados enfermeiros, incorporando linguaxe e metodoloxía enfermeira (NNN)

- Coidados de enfermaría ao ingreso: Documentación (valoración, rexistros: gráficas, escalas, ...)
- Obtención, manipulación e transporte de mostras: sangue (Flebotomía: arterial, venosa) e Mostra de sangue capilar), feces , esputos, PAAF e biopsias
- Sondaxe vesical, sondaxe gastrointestinal e coidados
- Punción intravenosa. Coidados
- Administración de medicación: diferentes vías (tópica, inhalatoria, rectal, oral e parenteral). Mantoux.
- Vendaxes: xeneralidades, material, tipos, funcións, complicacións, coidados
- Axuda na exploración: Preparación probas diagnósticas e/ou terapéuticas (Punción lumbar, paracentese, artrocentese, pericardiocentese e toracocentese).
- Termoterapia: Aplicación de calor ou frío ...
- Transporte: dentro da instalación e Transporte: entre instalacións.
- Axuda co autocuidado e coidados paciente encamado: Baño, Cambio de posición,...
- Coidados post-mortem.

Soporte vital Básico e avanzado.

- A asistencia prehospitalaria urxente. Ambulancias paramédicas, transporte aéreo e preparación do paciente. Respiradores de transporte. Material de monitorización e transporte.
- Urxencias. Definición. Triaxe, clasificación e procedementos.
- Interpretación ECG. Arritmias cardíacas de atención urxente. Monitorización.
- Primeiros auxilios. RCP.
- Afogamento.
- Lesións por electricidade.
- Inxestión de cáusticos.
- Inhalación de gases tóxicos.
- Queimaduras.
- Conxelacións.

Seminarios

- ☐ Extracción de mostras sanguíneas. Procedementos e diferentes técnicas. Conservación e tratamento da mostra.
- ☐ Gases sanguíneos: técnicas e tipos de gases sanguíneos. Conservación e tratamento das mostras.
- ☐ Implantación, mantemento e control de catéteres venosos periféricos e centrais.
- ☐ Administración de medicación por diferentes vías parenterais. Cálculo da dose. Dilucións.
- ☐ Implantación, mantemento e control do catéter vesical, nasogástrico e rectal.
- ☐ Principios de reanimación cardiopulmonar (adulto e infantil). Instrucións e simulacros.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	16	40	56
Eventos científicos	2	0	2
Actividades introdutorias	1	0	1
Presentación	1	3	4
Lección maxistral	26	0	26
Exame de preguntas obxectivas	4	57	61

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Seminario/obradoiro: Actividades teórico-prácticas enfocadas ao traballo sobre procedementos específicos, que permiten complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Eventos científicos	Conferencias, congresos, xornadas, mesas redondas, debates... realizados por relatores/as de prestixio, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Levarase a cabo de maneira grupal.
--------------	--

Lección maxistral

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre procedementos enfermeiros, nos que o alumnado adquirirá habilidades prácticas baseadas na evidencia
-----------	---

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Seminario	Asistencia obrigatoria ao 90% das horas de seminarios e participación nas diferentes actividades que se realicen. Valoraranse os coñecementos e as habilidades prácticas dos distintos procedementos enfermeiros traballados nos distintos seminarios, así como as habilidades de organización e planificación previa dunha simulación práctica. Realizarase a valoración mediante unha proba teórico-práctica no aula de simulación. Tamén se avaliará o manexo da linguaxe NANDA/NOC/NIC. Para facer media co resto da avaliación haberá que obter unha puntuación de 5 puntos sobre 10. Datos de avaliación: páx web	40	B1 B2 B3 B17 B18	C2 C13 C29	D1 D2 D4 D6 D7 D10 D11	
Exame de preguntas obxectivas	Exame tipo test con 3-4 alternativas de resposta, donde so unha delas será correcta. Cada resposta errónea descontará o 33% do valor da resposta correcta. As preguntas non contestadas non restan puntuación. Para facer media co resto da avaliación haberá que obter unha puntuación de 5 puntos sobre 10. Imprescindible superar cada parte de avaliación da materia para poder facer media.	60	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B6 B9 B12 B14 B15 B16	C2 C9 C13 C18 C28 C29	D3 D5 D8 D9

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación dos SEMINARIOS para o alumnado que non cumpla a asistencia mínima do 90%.

Criterios:

1. Proba teórico-práctica na aula de simulación de **todos** os procedementos traballados no aula durante o curso. Tamén se avaliará o manexo da linguaxe NANDA/NOC/NIC (40%). Para facer media co resto da avaliación haberá que obter unha puntuación de 5 puntos sobre 10.

Para superar a totalidade da materia será indispensable ter superada cada unha das partes. O suspenso dalgunha parte, suporá a non superación da materia.

2ª Edición ordinaria.

Os criterios para esta avaliación serán os mesmos que na 1ª edición ordinaria.

O alumnado examinarase da parte que non supere na 1ª edición, o tipo de proba será o mesmo.

CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA.

CRITERIO DE AVALIACIÓN:

1. Exame tipo test con 3-4 alternativas de resposta, donde so unha delas será correcta. Será necesario obter un mínimo do 60% de respostas correctas para aprobar (60% de acertos = 5 puntos). Para facer media co resto da avaliación haberá que obter unha puntuación de 5 puntos sobre 10. Esta proba ten unha cualificación sobre o total da materia do 60%.

2. Proba práctica na aula de simulación. Para facer media co resto da avaliación haberá que obter unha puntuación de 5 puntos sobre 10. Esta proba ten unha cualificación sobre o total da materia do 40%.

Imprescindible superar cada parte de avaliación da materia para poder facer media.

Outros comentarios

- As datas oficiais de exame marcadas para esta materia, nas dúas edicións correspondentes, poderán consultarse na páxina web da Escola , así como no taboleiro de anuncios do centro.
- Utilizaráse a plataforma Moodle da Universidade de Vigo, para manter comunicación académica-docente, co alumnado (temario, anuncios, cualificacións, etc) para o que será necesario, que ao inicio do cuadrimestre, o alumnado revise individualmente, si está correctamente dado de alta na plataforma, para así poder utilizar este servizo.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Gloria Bulechek Howard Butcher Joanne M. Dochterman Cheryl Wagner, **Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC)**, 7ª, Elsevier ESPAÑA, 2019

Meridean Maas; Marion Johnson; S. Moorhead, **Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC)**, 6ª, Elsevier ESPAÑA, 2019

NANDA International & T. Heather Herdman & Shigemi Kamitsuru, **Nursing Diagnoses 2021-2023**, 12ª, Elsevier, 2021
NNNConsult, Elsevier España,

Javier Morillo Rodríguez and David Fernández Ayuso, **Enfermería clínica II . Cuidados críticos y especialidades médico-quirúrgicas**, 1ª, Elsevier España, 2016

Perry, A.G; Potter, P, **Guía Mosby de Técnicas y Procedimientos Básicos**, 8ª, Elsevier España, 2016

Rifà , Olivé, Lamoglia, **Lenguaje NIC para el aprendizaje teórico-práctico en enfermería**, 2ª, Elsevier, 2020

Sorrentino, Remmert, **Manual Mosby de cuidados básicos de enfermería**, 6ª, Elsevier, 2020

Index de enfermería (digital),

Enfermería global (global),

Enfermería Clínica,

By Sarah Renton, Claire McGuinness and Evelyn Strachan, **Procedimientos de enfermería clínica**, 6ª, Elsevier, 2021

Alfaro-LeFevre, **Pensamiento crítico, razonamiento clínico y juicio clínico en enfermería**, 7ª, Elsevier, 2021

Bibliografía Complementaria

Portal Sanitario Fisterra (Atención Primaria en la Red) <http://www.fisterra.com/index.asp>,

<http://www.isciii.es/investen>,

Nursing,

Metas de Enfermería,

<https://ulcerasfora.sergas.gal/?idioma=es>,

<http://www.index-f.com/eticuidado/revista.php>,

Fisterra. Pulsioximetría, <https://www.fisterra.com/ayuda-en-consulta/tecnicas-atencion-primaria/pulsioximetria/>,

Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad, **Seguridad del paciente. Proyecto Bacteriemia Zero**, 2015

<https://femora.sergas.es/>,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermería clínica II/O51G140V01205

Enfermería clínica III/O51G140V01301

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería clínica I/O51G140V01204

Prácticas clínicas II/O51G140V01303

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/O51G140V01101

Fisioloxía: Fisioloxía/O51G140V01105

Fundamentos de enfermería/O51G140V01107

Outros comentarios

A dirección de correo electrónico para concertar unha titoría ou comunicarse cos docentes:

Dra. María Milagros Fernández Varela: mfervar3@sergas.es

D. Jaime Cerradelo Lama: jcerlam@gmail.com

DATOS IDENTIFICATIVOS**Ética e lexislación**

Materia	Ética e lexislación			
Código	O51G140V01202			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Fariñas Valiña, Natalia Olida			
Profesorado	Fariñas Valiña, Natalia Olida			
Correo-e	nfarval@gmail.com			
Web				

Descrición xeral A profesión de enfermaría afecta directa e intimamente ao ser humano, por iso corre o risco de lesionar posibles dereitos fundamentais, como a intimidade, a honra, e a liberdade.

- O alumnado será capaz de identificar e comprender os preceptos éticos-deontolóxicos, lexislativos e administrativos que regulan a profesión de enfermaría.
- Será capaz de aplicar a situacións concretas os principios éticos e preceptos lexislativos que regulan o exercicio profesional da enfermaría e ser competente en exercelos.
- Coñecerá os dereitos e deberes dos pacientes, con especial atención á información, segredo profesional, e o obrigado respecto ao principio de autonomía.
- Comprenderá o papel da enfermaría dentro das profesións sanitarias e como deberá ser a súa actuación profesional, desde o punto de vista legal e ético con outros profesionais sanitarios e outros membros do equipo.

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código

- A1 Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
- A2 Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
- A3 Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
- A4 Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
- A5 Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
- B1 Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
- B4 Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
- B7 Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, creenzas e valores, ademáis de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
- B8 Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
- B10 Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
- B11 Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañerios. Fomentar a formación e información para a saúde
- B12 Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
- B13 Aplicar os principios de financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
- B15 Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
- B18 Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de cuidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou terminal
- C11 Establecer unha relación empática e respectuosa co paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.

C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C48	Coñecer a lexislación aplicable e o código Ético e Deontolóxico da enfermaría española, inspirado no código Europeo de Ética e Deontoloxía de Enfermaría.
C49	Prestar cuidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.
C50	Individualizar o cuidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.
C52	Coñecer os cuidados paliativos e control da dor para prestar cuidados que alivien a situación dos enfermos avanzados e terminais
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersonais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Aplicar os principios da Bioética e os valores éticos	A1	B4	C11	D1
	A2	B8	C12	D2
	A3	B10	C48	D3
	A4	B12	C49	D4
	A5	B13	C50	D5
		B15	C52	D6
		B18		D7
				D8
				D9
				D10
				D11
Ser capaz de realizar unha análise ética e de deseñar e resolver casos	A1	B1	C48	D1
	A3	B4	C49	D2
	A4	B7		D3
	A5	B8		D4
		B10		D5
		B11		D6
		B12		D7
		B13		D8
		B18		D9
				D10
				D11

Contidos

Tema	
1. DISTINCIÓN ENTRE OS CONCEPTOS: ÉTICA, DEONTOLOXÍA E DEREITO.	Distinción entre os conceptos: ética, deontoloxía e dereito. Declaracións Universais de dereitos: Declaración Universal de Dereitos Humanos, Convenio Oviedo, Declaración de Helsinqui. Ética do cuidado. Os Comités de ética. A norma xurídica. A actividade xurídica da persoa.
2. Os CÓDIGOS DEONTOLÓXICOS.	Código deontolóxico da enfermaría española Código deontolóxico do Consello internacional de enfermeiras
3. A REGULACIÓN XURÍDICA E DEONTOLÓXICA DOS DEREITOS DOS PACIENTES.	O dereito á protección da saúde. Dereitos e Deberes dos usuarios/paciente: Lei Xeral de Sanidade. A regulación xurídica e deontolóxica dos dereitos dos pacientes. Lei 41/2002, de 14 de novembro, básica reguladora da autonomía do paciente e de dereitos e obrigacións en materia de información e documentación clínica. O dereito á información sanitaria. Consentimento informado. A intimidade do paciente.

4. NORMATIVA XURÍDICA E ÉTICA EN RELACIÓN CO SEGREDO PROFESIONAL.	Normativa xurídica e ética en relación co segredo profesional.
5. COÑECEMENTO DO MARCO LEGAL E ADMINISTRATIVO VIXENTE PARA DESENVOLVER AS FUNCIÓNS PROPIAS DO PERSOAL DE ENFERMARÍA.	Coñecemento do marco legal e administrativo vixente para desenvolver as funcións propias do profesional de enfermaría. A responsabilidade do profesional sanitario. Obxección de conciencia.
6. LEIS ESPECÍFICAS SANITARIAS.	Leis específicas sanitarias. Lei 44/2003, de 21 de novembro, de Ordenación das Profesións Sanitarias. Real Decreto 450/2005, de 22 de abril, sobre especialidades de enfermaría. Outras normas.
7. LEIS XERAIS QUE TEÑEN REPERCUSIÓN SOBRE A PROFESIÓN.	Leis xerais que teñen repercusión sobre a profesión.
CONTIDO SEMINARIOS:	
8. PROBLEMAS RELACIONADOS CO INICIO E O FINAL DA VIDA. OUTROS DILEMAS ÉTICOS NA PRÁCTICA CLÍNICA.	1. O paciente en situación terminal. A eutanasia, reflexións ético-xurídicas. 2. O aborto, reflexións ético-xurídicas 3. Implicacións ético-legais da píula postcoital. 4. A dispoñibilidade do propio corpo: cuestións ético-xurídicas á mantenta da maternidade subrogada. 5. Esterilidade de enfermos mentais, reflexións ético-xurídicas. 6. Problemas éticos en torno á SIDA. 7. Manipulación xenética, aspectos ético-xurídicos. 8. O transplante de órganos, aspectos ético-xurídicos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	16	22.5	38.5
Eventos científicos	2	0	2
Lección maxistral	27.5	15	42.5
Cartafol/dossier	1	2.5	3.5
Traballo	0.5	10	10.5
Exame de preguntas obxectivas	3	50	53

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas a o traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos de a materia. Pódense empregar como complemento de as clases teóricas.
Eventos científicos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates ... realizados por ponentes de prestixio, que permiten profundar ou complementar os contidos de a materia.
Lección maxistral	Exposición por parte de o docente de os contidos de a materia obxecto de estudo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Cartafol/dossier	Os temas de exposición en seminarios por parte do alumnado (Tema 8) terán que ser recollidos nun resumo/portafolio de elaboración individual e entrega inmediata á exposición na clase. Ao comezo do cuadrimestre daranse as indicacións oportunas para a súa elaboración.	30	A1 B4 C48 D1 A2 B7 D2 A3 B18 D3 A4 D7 A5 D8 D9 D10
	A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. É preciso superar esta parte, para poder superar a materia.		
	Esta avaliación suporá o 30% da puntuación total da materia.		

Traballo	<p>Todo o alumnado matriculado na asignatura presenta o resultado obtido na elaboración dun traballo sobre a temática da materia de seminarios (tema 8), segundo os criterios que se indiquen ao comezo do curso oportunamente. O sorteo/reparto de subtemas do tema 8, levarase a cabo a primeira semana de clases e posteriormente publicarase na plataforma de teledocencia. A exposición e defensa do mesmo, será na aula, nas datas previamente marcadas e publicadas no cronograma da plataforma de teledocencia. Avaliarase individualmente, a cada un dos participantes do grupo de traballo, segundo a rúbrica colgada na plataforma de teledocencia para ese efecto. A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10.</p>	10	<p>A1 B7 C11 D5 A2 C12 D6 A3 C50 D7 A4 C52 D8 A5 D9 D10 D11</p>
----------	---	----	---

É preciso superar esta parte, para poder superar a materia.

(Máximo:10%)

Exame de preguntas obxectivas	<p>O alumnado realizará un exame tipo test sobre o contido da materia, no que se inclúen preguntas con diferentes alternativas de resposta, sendo só unha a correcta. A fórmula que se utilizará para obter a puntuación neste apartado será: (A-E), (A) acertos - (E) erros. As preguntas en branco, non restan puntuación.</p> <p>Dita proba, farase na data marcada no calendario oficial académico.</p> <p>A cualificación para ser apto neste apartado, será de 5 ou máis puntos sobre 10.</p>	60	<p>A1 B1 C48 D1 A2 B4 C49 D2 A3 B7 D3 A4 B8 D4 A5 B11 D5 B12 D6 B13 D7 D8 D9 D10</p>
-------------------------------	---	----	--

É preciso superar esta parte, para poder superar a materia.

Esta avaliación suporá o 60% da puntuación total da materia.

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación de alumnado con ausencias en seminarios

A esta avaliación poderase acoller o alumnado que por causas xustificadas non lles sexa posible asistir con regularidade (máis do 90%) aos seminarios, deben solicitalo por escrito á docente antes 28 de setembro. Tamén serán avaliados por esta modalidade o alumnado que inicialmente non o solicitase, pero teña unha asistencia inferior ao 90% unha vez finalizadas as clases.

Apartados de avaliación:

- **1º) Proba test (máximo: 60%):** O alumnado realizará un exame tipo test sobre o contido da materia, no que se inclúen preguntas con diferentes alternativas de resposta, sendo só unha a correcta. A fórmula que se utilizará para obter a puntuación neste apartado será: (A-E), (A) acertos - (E) erros. As preguntas en branco, non restan puntuación. Dita proba, farase na data marcada no calendario oficial académico. A cualificación para ser apto neste apartado, será de 5 ou máis puntos sobre 10. É preciso superar esta parte, para poder superar a materia. Esta avaliación suporá o 60% da puntuación total da materia.

- **2º) Traballo (máximo 10%):** O alumnado presenta o resultado obtido na elaboración dun traballo sobre a temática da materia de seminarios (tema 8), segundo os criterios que se indiquen ao comezo do curso oportunamente. O sorteo/reparto de subtemas do tema 8, levarase a cabo a primeira semana de clases e posteriormente publicarase na plataforma de teledocencia. É responsabilidade do alumnado que prevea ausentarse das clases de seminarios participar igualmente nese reparto. A exposición e defensa do mesmo, será na aula, nas datas previamente marcadas e publicadas no cronograma da plataforma de teledocencia. Avaliarase individualmente, a cada un dos participantes do grupo de traballo, segundo a rúbrica colgada na plataforma de teledocencia para ese efecto. A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. É preciso superar esta parte, para poder superar a materia. (Máximo:10%).

- **3º) Proba test (máximo 30%):** o alumnado realizará un exame tipo test sobre os contidos desenvolvidos nos seminarios (tema 8), no que se inclúen preguntas con diferentes alternativas de resposta, sendo só unha a correcta. A fórmula que se utilizará para obter a puntuación neste apartado será: (A-E), (A) acertos - (E) erros. As preguntas en branco, non restan puntuación. Dita proba, farase na data marcada no calendario oficial académico. A cualificación

para ser apto neste apartado, será de 5 ou máis puntos sobre 10. É preciso superar esta parte, para poder superar a materia. Esta avaliación suporá o 30% da puntuación total da materia.

SEGUNDA EDICIÓN: O alumno examínase da parte que non supere na 1ª edición, as condicións e criterios serán os mesmos aos da primeira edición. Convocatoria de exames: as datas de exame serán as que figuren aprobadas e publicadas na web e taboleiros do Centro.

FIN DE CARREIRA: O alumnado poderá presentarse a esta convocatoria de fin de carreira (previa matrícula específica para esta convocatoria) na que prevalecerán os mesmos criterios indicados para a 1ª e 2ª edición ordinaria.

As probas de avaliación correspondentes, faranse na data indicada no calendario oficial académico para esta convocatoria de [fin de carreira].

Outros comentarios:

As datas oficiais para a realización das probas de avaliación desta materia, nas súas dúas edicións, serán as marcadas no calendario de exames aprobados no Centro. Ditas datas estarán dispoñibles para o alumnado tanto na páxina web da Escola coma no taboleiro de información para o alumnado no centro.

A data/instrucións de revisión das probas de avaliación nas súas diferentes convocatorias, serán comunicadas oportunamente por parte da profesora da materia, no momento da publicación da lista de cualificacións provisionais.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

MUÑOZ CONDE, F., **DERECHO PENAL PARTE ESPECIAL**, 24ª, TIRANT LO BLANCH, 2022

MEDINA CASTELLANO, C.D., **ÉTICA Y LEGISLACIÓN**, 3ª, D.A.E., 2015

GARCÍA MENA J. M.; GÓMEZ SALGADO, J.; MEDINA ARAGÓN F. J., **ÉTICA Y LEGISLACIÓN EN CUIDADOS**, 1ª, ENFO, 2010

BOLADERAS CUCURELLA, M., **BIOÉTICA DEL CUIDAR: ¿QUE SIGNIFICA HUMANIZAR LA ASISTENCIA?**, 1ª, TECNOS, 2015

Junquera de Estéfani, R., **Bioética y bioderecho Reflexiones jurídicas ante los retos bioéticos**, 1ª, COMARES, 2008

Hidalgo Cerezo, A., **LOS PROFESIONALES DE ENFERMERÍA ANTE LA LEY**, 1ª, DÍAZ DE SANTOS, 2018

Bibliografía Complementaria

FEITO GRANDE, L., **ÉTICA Y ENFERMERÍA**, 1ª, SAN PABLO, 2009

Aparicio Rodríguez, Luis Cayetano. González Morán, Luis. Torre Díaz, Francisco Javier de la. Junquer, **NORMAS BÁSICAS DE BIODERECHO**, 1ª, Dykinson, 2010

Cantero Martínez, J.; Palomar Olmeda, A., **TRATADO DE DERECHO SANITARIO**, 1ª, ARANZADI, 2013

SÁNCHEZ GONZÁLEZ, M. A., **Bioética en Ciencias de la Salud**, 2ª, ELSEVIER, 2022

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermería xeriátrica e cuidados paliativos/O51G140V01304

Enfermería materno-infantil/O51G140V01302

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Enfermería comunitaria I/O51G140V01104

Fundamentos de enfermería/O51G140V01107

Psicoloxía: Psicoloxía/O51G140V01102

Enfermería clínica I/O51G140V01204

Introdución á enfermería clínica/O51G140V01201

Outros comentarios

- Recomendable subir foto á ficha de usuario na plataforma de teledocencia.
- Consultar a plataforma de teledocencia a través da cal se fornecerá información para o seguimento e desenvolvemento da materia
- Consultar como material de apoio e estudo os compendios normativos facilitados mediante a plataforma de teledocencia.
- A dirección de correo electrónico para concertar titorías ou comunicarse coa docente é a seguinte: nfarval@sergas.es

DATOS IDENTIFICATIVOS**Farmacoloxía e dietética**

Materia	Farmacoloxía e dietética			
Código	O51G140V01203			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Ourense)			
Coordinador/a	López Otero, M ^a José Toja Camba, Francisco José			
Profesorado	López Doldán, M ^a Carmen López Otero, M ^a José Toja Camba, Francisco José			
Correo-e	kikotoja@gmail.com checheotero@gmail.com			
Web	http://http://euenfou.webs.uvigo.es/			
Descrición xeral	FARMACOLOXÍA E DIETÉTICA APLICADA Á CIENCIA DA ENFERMARÍA.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A2	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañerios. Fomentar a formación e información para a saúde
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B17	Realizar coidados de enfermería baseándose na atención integral da saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
C3	Coñecer os diferentes grupos de fármacos, os principios da súa autorización, uso e indicación, e os mecanismos de acción dos mesmos.
C4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
C5	Coñecer e valorar as necesidades nutricionais das persoas sas e con problemas de saúde ao longo do ciclo vital, para promover e reforzar pautas de conduta alimentaria saudable.
C6	Identificar os nutrientes e os alimentos en que se atopan.
C7	Identificar os problemas nutricionais máis habituais e seleccionar as recomendacións dietéticas adecuadas.
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D7	Razoamento crítico
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de diferenciar os diferentes grupos de medicamentos, os principios activos, uso e indicacións, así como os fundamentos farmacodinámicos e farmacocinéticos implicados.	A1 A3 A4 A5	B15 B17	C3 C4	D1 D2 D3
Ser capaz de avaliar os beneficios esperados e os riscos asociados á administración de medicamentos, tanto desde o punto de vista poboacional como do paciente individual.	A1 A3 A4 A5	B15 B17	C3 C4	D1 D2 D3
Ser capaz de aplicar os principios que rexen o uso racional e eficiente da farmacoterapia.	A1 A3 A4 A5	B15 B17	C3 C4	D1 D2 D3 D4
Saber realizar pautas e indicacións saudables na poboación sa nas distintas etapas da vida, en función de idade e sexo.	A1 A2 A3 A4	B9 B10 B11 B15 B17	C5 C6 C7 C8	D3 D7 D9 D11
Saber identificar as situacións de risco nutricional. Saber realizar intervencións nutricionais e establecer pautas e recomendacións na prevención ou tratamento da enfermidade.	A1 A2 A3 A4 A5	B9 B10 B11 B15 B17	C5 C6 C7 C8	D3 D7 D9 D11

Contidos

Tema	
Conceptos de farmacoloxía e fármacos, principios e mecanismos xerais de acción dos fármacos.	Definición de termos farmacolóxicos. Procesos de obtención de fármacos.
Formas de dosificación. Estabilidade dos medicamentos.	Formas farmacéuticas.
Farmacocinética dos medicamentos.	Absorción, distribución, metabolismo, eliminación, implicacións clínicas.
Farmacodinamia dos medicamentos.	Concepto de receptor. Interacción fármaco-receptor
Fundamento da posoloxía e do réxime posolóxico.	Calculo de dose. Vías de administración.
Farmacoterapia en función dos problemas máis frecuentes.	Farmacoloxía cardiovascular. Farmacoloxía do aparello respiratorio. Farmacoloxía do SN autónomo e periférico. Farmacoloxía do SN Central. Farmacoloxía do aparello dixestivo. Medio interno. Hormonas, metabolismo e vitaminas. Farmacoloxía antiinfecciosa. Quimioterapia antineoplásica. Inmunomoduladores.
Efectos adversos dos medicamentos.	Farmacovigilancia.
Nutrición e dietética: Desenvolvemento histórico da nutrición e a dietética, o concepto de nutrientes e enerxía.	Alimentación, nutrición e dietética. Consumo alimentario recomendado.
Factores que determinan as necesidades enerxéticas, necesidades e recomendacións nutricionais.	Requirimentos e recomendacións nutricionais da poboación xeral.
Estudo dos alimentos como fonte de enerxía e nutrientes.	Nutrientes. Proteínas. Glúcidos. Lípidos. Vitaminas. Minerais.
Modificacións que sofren os alimentos cos procesados.	Dixestión, absorción e metabolismo.
Estudo da alimentación das persoas sas e nos distintos momentos do ciclo vital.	Recomendacións en poboación xeral. Recomendacións adulto san. Recomendacións no ancián. Xestación e lactación. Nutrición no deporte.
Estudo da valoración do estado nutricional dos individuos.	Valoración nutricional. Valoración da inxesta. Elaboración de dietas.
Dietoterapia en función das patoloxías máis frecuentes.	Dietas terapéuticas. Diabétes, dislipemia, osteoporose, HTA, Insuficiencia renal, cancer, inmunodeprimidos, litiasis vías urinarias, hiperuricemia, obesidade. Transtornos conduta alimentaria. Nutrición terapéutica.

SEMINARIOS

Fontes de información farmacolóxica. Guías. Revistas. Libros. Sistemas informatizados.
 Calculo de dose: dose en función do peso, superficie corporal. Preparación de solucións. Velocidade de perfusión.
 Coidados de enfermería na administración de medicamentos. Sistemas de dosaxe e administración de medicamentos.
 Valoración nutricional Casos clínicos nutrición enteral e parenteral
 Casos clínicos de farmacoloxía

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	8	38	46
Lección maxistral	58	109	167
Exame de preguntas obxectivas	4	8	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite afondar ou complementar os contidos da materia. Pódese empregar como complemento das clases teóricas
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor/a dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio que o/a estudante ten que desenvolver.

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite profundar ou complementar os contidos da materia.
-----------	---

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Seminario	<p>A avaliación dos seminarios contará con dous partes que suporán un 40% da nota da materia. Unha parte será avaliación continua ao longo do cuadrimestre que dura a materia e suporá un 20%. Nesta parte valorarase a actitude e participación na aula, así como a resolución dos problemas expostos polo profesor na aula, así como as diferentes probas que se poidan expor.</p> <p>O outro 20% da nota será examen con casos clínicos da materia impartida nos seminarios.</p> <p>É imprescindible superar cada unha das partes para facer media, sendo necesario sacar 5 puntos sobre 10 na avaliación continua e 5 puntos sobre 10 no exame de seminarios para poder facer media.</p> <p>O suspenso dunha parte implica o suspenso na materia. É imprescindible a superación da proba de cálculo de dose.</p> <p>A asistencia aos seminarios é obrigatoria, cando menos no 90% do total das horas asignadas, no caso contrario a/o alumna/o, pasará a ser avaliado unicamente cun exame</p>	40	A1 B9 D1 A2 B10 D2 A3 B11 D3 A4 B15 D4 A5 B17 D7 D9 D11
Exame de preguntas obxectivas	<p>A avaliación da parte teórica realizarase con preguntas tipo test. Cada tres preguntas falladas descontarase unha resposta correcta. Para facer media coa nota de seminarios será imprescindible sacar 5 puntos sobre 10. O suspenso dunha parte implica o suspenso na materia.</p>	60	C3 C4 C5 C6 C7 C8

Outros comentarios sobre a Avaliación

Modalidade avaliación de seminarios:

Si o alumno non pode asistir ao 90% das horas dos seminarios por causa suficientemente xustificada e documentada, o principio do cuadrimestre (nos primeiros 15 días) deberá comunicarllo ao coordinador da materia mediante a solicitude por

escrito correspondente. No caso daqueles alumnos que por diferentes motivos, e sempre xustificados, aínda asistindo a algún seminario, non consigan a asistencia do 90% das horas dos seminarios ,se presentarán al exámen final.

A avaliación de seminarios consistirá na realización dunha proba tipo cons casos clínicos aos contidos dos seminarios. Dividirase en dúas partes, cálculo de dose e o resto da materia impartida nos seminarios. E preciso superar cada unha das partes sendo necesario sacar un 5 sobre 10 en cada unha delas. A puntuación para ser apto nesta parte da materia será de 5 puntos sobre 10, e suporá un 40% da nota da materia. Será imprescindible superar esta parte para facer media coa nota da proba teórica. O suspenso dunha parte implica o suspenso na materia.

A avaliación da parte teórica realizarase con preguntas tipo test. Cada tres preguntas falladas descontarase unha resposta correcta. Para facer promedio coa nota de seminarios será imprescindible sacar 5 puntos sobre 10. O suspenso dunha parte implica o suspenso na materia. A avaliación da parte teórica suporá un 60% da nota.

2ª edición: O alumno que non superou a proba tipo test na primeira edición, deberá realizar de novo unha proba tipo test cos mesmos criterios de avaliación que os descritos para a primeira edición. Cada tres preguntas falladas descontarase unha resposta correcta. Para facer promedio coa nota de seminarios será imprescindible sacar 5 puntos sobre 10. O suspenso dunha parte implica o suspenso na materia. A avaliación da parte teórica suporá un 60% da nota. Só gardarase a parte de seminarios até a segunda edición.

O alumno que non superou a avaliación continua ou a proba escrita dos seminarios realizará unha proba escrita en relación aos contidos dos seminarios e suporá o 40% da nota. Dividirase en dúas partes, cálculo de dose e o resto da materia impartida nos seminarios. E preciso superar cada unha das partes sendo necesario sacar un 5 sobre 10 en cada unha delas. A puntuación para ser apto nesta parte da materia será de 5 puntos sobre 10, e suporá un 40% da nota da materia. Será imprescindible superar esta parte para facer media coa nota da proba teórica. O suspenso dunha parte implica o suspenso na materia.

Convocatoria de fin de carreira: Todo alumno que non teña superada a materia en anteriores convocatorias, poderá presentarse a esta convocatoria de fin de carreira. Nesta convocatoria o alumno deberá realizar a proba escrita tanto dos seminarios como da materia. Serán dous exames tipo test nos cales cada tres preguntas falladas descontarase unha resposta correcta. Deberá ter en cada un deles 5 puntos sobre 10 para facer media. Para o computo global, a nota de seminarios corresponderá o 40% da nota e a nota da parte teórica o 60% restante.

Outros comentarios: Será imprescindible, que cada alumno matriculado na materia, **sexa repetidor ou non**, entregue a ficha do alumno nos primeiros 15 días do curso ao coordinador da materia, para poder realizar a avaliación continua da mesma. As datas oficiais de exame marcadas para esta materia nas edicións correspondentes, poderanse consultar na páxina web así como no taboleiro de anuncios do centro. Utilizarase a plataforma Moovi, da Universidade de Vigo, para manter comunicación académica-docente, co alumnado (temario, anuncios, cualificacións, etc) para o cal será necesario, que ao comezo do cuadrimestre, o alumnado revise individualmente, se está correctamente dado de alta na plataforma, para así poder utilizar este servizo. Para as tutorías será recomendable enviar previamente un correo electrónico á profesora responsable co tema a tratar.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

RANG H.P, **FARMACOLOGIA**, 8, ELSEVIER, 2015

PILAR CERVERA, **ALIMENTACIÓN Y DIETOTERAPIA**, 4, MCGRAW HILL INTERAMERICANA, 2004

DANIEL A LUIS ROMÁN, **DIETOTERAPIA, NUTRICIÓN CLINICA Y METABOLISMO**, 1, DIAZ DE SANTOS, 2010

Bibliografía Complementaria

FLOREZ, **FARMACOLOGÍA HUMANA**, 6, ELSEVIER MASSON, 2014

ALPERS, STENSON, **NUTRICIÓN**, 4, MARBÁN, 2003

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas I/O51G140V01208

Enfermaría materno-infantil/O51G140V01302

Prácticas clínicas II/O51G140V01303

Prácticas clínicas III/O51G140V01306

Prácticas clínicas IV/O51G140V01405

Prácticas clínicas V/O51G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría clínica I/O51G140V01204

Introdución á enfermaría clínica/O51G140V01201

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/O51G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/O51G140V01103

Outros comentarios

A dirección de correo electrónico para concertar tutorías ou comunicarse cos docentes e a seguinte:

checheotero@gmail.com

kikotoja@gmail.com

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería clínica I**

Materia	Enfermería clínica I			
Código	O51G140V01204			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Vicos Padrón, César			
Profesorado	Cerradelo Lama, Jaime Rodríguez Rodríguez, Alina Vicos Padrón, César			
Correo-e	cesar.vicos@uvigo.gal			
Web				
Descrición xeral	A materia Enfermería Clínica I pertence ao módulo das Ciencias da Enfermería. Nesta materia abordarase, desde o punto de vista enfermeiro, as alteracións da saúde nas diferentes situacións e relacionaranse ditas alteracións coa identificación das necesidades da saúde dos individuos. Para facer esta correlación, utilizarase o método científico para a resolución de problemas (necesidades non cubertas) derivados de ditas alteracións: o proceso de enfermaría. Adquiriránse as habilidades para o desenvolvemento dos procedementos necesarios, para dar resposta as necesidades dos individuos nestas e outras alteracións da saúde, dun xeito práctico. Non deixa de ser a aplicación do proceso de enfermaría desde unha perspectiva e enfoque clínico.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A2	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, creencias e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de conductas preventivas e terapéuticas
C28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases.
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
C30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación.
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
C32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde.
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersonais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de comprender os problemas que desencadean as enfermidades no ámbito da patoloxía cirúrxica é médica	A1	B8	C28	D1
	A2	B9	C29	D2
	A4		C30	D3
				D4
Ser capaz de diferenciar os mecanismos e/ou problemas derivados das patoloxías máis comúns dos diferentes aparellos e sistemas do organismo humano, o seu tratamento médico e cirúrxico	A3	B7	C28	D6
		B8	C29	D7
		B9	C30	D8
			C31	D10
			C32	
Ser capaz de planificar procedementos e intervencións precisas, para proporcionar unha axeitada atención de enfermaría os individuos con problemas médicos e cirúrxicos	A4	B7	C28	D1
	A5	B8	C29	D2
			C30	D3
			C31	D4
			C32	D11
		C33		
Ser capaz de identificar e valorar as necesidades e/ou problemas ocasionados polas enfermidades establecendo prioridades, planificando coidados e participando na avaliación do plan de coidados	A2	B7	C28	D2
		B8	C29	D4
		B9	C30	D5
			C33	D7
				D8
			D9	

Contidos

Tema	
MÓDULO I Introdución a enfermaría médico-cirúrxica	-Aplicación do proceso de enfermería en relación coas alteracións da saúde -Introdución a organización hospitalaria, persoal asistencial, historia clínica - Protocolo de acollida ao paciente na unidade de hospitalización Seminario: ☐ Organización hospitalaria. ☐ Persoal asistencial: sanitario e non-sanitario. ☐ Protocolo de acollida ao doente hospitalizado. ☐ Expediente clínico/HC. ☐ Xornada laboral do persoal de enfermería.
MÓDULO II Atención de enfermaría no perioperatorio	-Preoperatorio -Intraoperatorio. Área cirúrxica -Postoperatorio Seminario: ☐ Técnicas e procedementos necesarios no pre, intra e posoperatorio.
MÓDULO III Atención de enfermaría ao doente con desequilibrio hidroelectrolítico, ácido-base.	-Déficit de líquidos e electrolitos -Desequilibrio ácido-base -Cálculo do balance hídrico Seminario: ☐ Cálculo e valoración das entradas e perdas do doente hospitalizado.
MÓDULO IV O doente con alteracións tegumentarias	-Coidados de feridas -Prevenición das úlceras por presión -Coidados nas queimaduras -Outras alteracións da pel Seminario: ☐ Coidados, técnicas e procedementos necesarios para a curación das feridas. Medidas de prevención da infección. ☐ Coidados, técnicas e procedementos necesarios no doente queimado. ☐ Coidados, técnicas e procedementos necesarios na prevención das UPP.

MÓDULO V

O doente con problemas de intercambio gaseoso

- Alteracións respiratorias
- Osíxenoterapia
- Aspirado e recollida de secrecións bronquiais
- Probas funcionais e diagnósticas do aparello respiratorio
- Técnicas de fisioterapia respiratoria
- Terapia inhalatoria

Seminario:

- Administración de osíxenoterapia.
- Aspiración de secrecións.
- Obtención dunha mostra de esputo.
- Espirometría.
- Drenaxe pleural.
- Técnicas de fisioterapia respiratoria.
- Administración de fármacos por vía inhalatoria.

MÓDULO VI

O doente con problemas nas funcións: cardiovascular e circulatoria

- Alteracións cardíacas
- Alteracións circulatorias
- Coidados de enfermería ao paciente cardíopata
- Probas diagnósticas e funcionais do aparello cardio-circulatorio
- Medidas preventivas

Seminario:

- Implante do MCP, valoración no ECG e coidados ao doente portador.
- Coidados ao doente con tratamento ACO.
- Administración da NTG.
- Coidados, medidas e control na IVC: terapia compresiva.
- Medidas preventivas, educación sanitaria ao doente cardíopata.

MÓDULO VII

O doente con problemas nas funcións hematolóxicas

- Alteracións hematolóxicas
- Medidas de illamento
- Hemotransfusión e hemodoazón

Seminario:

- Medidas de illamento.
- Protocolo de actuación no caso de doazón de sangue.
- Protocolo de actuación no caso de doazón de medula ósea.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	45	58	103
Seminario	28	50	78
Exame de preguntas obxectivas	2	30	32
Práctica de laboratorio	3	9	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor/a dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio que o/a estudante ten que desenvolver.
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite afondar ou complementar os contidos da materia. Pódese empregar como complemento das clases teóricas.

Atención personalizada**Metodoloxías Descrición**

Seminario	Entrevistas que a/o estudante mantén con o profesorado da materia para o asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
-----------	--

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Seminario	A avaliación da parte de seminarios da materia, constará de dous apartados, o que no global correspóndese con o 40% da puntuación total da materia. 1º. Avaliación continua. Esta fase ao longo do cuadrimestre no que se imparte a materia, mediante a observación das habilidades e destrezas mostradas pola/o estudante na realización de técnicas, explicación dos procedementos que se indiquen e a súa participación activa nos temas expostos nos seminarios. A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. Esta avaliación correspóndese con o 20% da puntuación total da materia. 2º. Exame de preguntas obxectivas (tipo test). En relación a materia impartida nos seminarios, farase unha proba de preguntas (tipo test), con 3 alternativas de resposta, sendo só unha delas certa. A fórmula que se utilizará para obter a puntuación neste apartado será: (A-E, acertos - erros). As respostas en branco non restan puntuación. A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. Dita proba farase na data marcada no calendario oficial académico. Esta avaliación correspóndese con o 20% da puntuación total da materia. Será preciso superar estas dúas probas de avaliación, para poder superar esta parte de seminarios da materia; o que será preciso tamén para superar a materia. A asistencia aos seminarios é obrigatoria, mínimo o 90% do total das horas asignadas, no caso contrario a/o estudante, deberá realizar unha proba práctica en relación aos contidos impartidos nos seminarios, na data marcada no calendario oficial académico, na edición correspondente.	40	A1 A2 A3 A4 A5	B7 B8 C33	C31 C32 C33	D1 D2 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Exame de preguntas obxectivas	A avaliación da parte teórica da materia basearase na realización dun exame de preguntas obxectivas (tipo test), con 3 alternativas de resposta, sendo só unha delas certa. A fórmula que se utilizará para obter a puntuación neste apartado será: (A-E, acertos - erros). As respostas en branco non restan puntuación. A puntuación mínima para ser apto neste apartado será de 5.0 sobre 10. Dita proba farase na aula e data marcada no calendario oficial académico. Esta avaliación correspóndese con o 60% da puntuación total da materia. Será preciso superar esta parte da teoría, para poder superar a materia.	60	A1 A2 A3 A4 A5	B8 B9 C32 C33	C28 C29 C30 C32 C33	D3 D4 D7 D10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación de recuperación da ausencia aos seminarios da materia.

A/O estudante que non asista no mínimo ao 90% do total de horas asignadas de seminarios, deberá facer un exame práctico en relación aos contidos impartidos nos seminarios da materia. A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. Dita proba farase na data marcada no calendario oficial académico. Esta avaliación correspóndese con o 20% da puntuación total da materia. De igual xeito a/o estudante, deberá facer o exame de preguntas obxectivas, en relación aos contidos impartidos nos seminarios da materia. É preciso ter superado estas dúas probas de avaliación (exame práctico e exame tipo test), para poder superar esta parte de seminarios da materia.

2ª edición ordinaria (xullo).

A esta convocatoria deberá presentarse a/o estudante que non teña superada algunha/s das partes correspondentes desta materia.

- No caso de que a/o estudante non teña superada a avaliación continua ou a proba práctica de recuperación da ausencia aos seminarios, terá que facer un exame práctico en relación aos contidos impartidos nos seminarios da materia. A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. Dita proba farase na data marcada no calendario oficial académico, para a 2ª edición ordinaria. Esta avaliación correspóndese con o 20% da puntuación total da materia.

- No caso de que a/o estudante non teña superado o exame de preguntas obxectivas correspondente a parte de seminarios da materia, terá que facer esta proba de preguntas tipo test. A fórmula que se utilizará para obter a puntuación neste apartado será: (A-E, acertos - erros). A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. Dita proba farase na data marcada no calendario oficial académico, para a 2ª edición ordinaria. Esta avaliación correspóndese con o 20% da puntuación total da materia.

Será preciso superar estas dúas probas de avaliación (exame práctico e exame tipo test), para poder superar esta parte de seminarios da materia. Esta avaliación correspóndese no global con o 40% da puntuación total da materia.

- No caso de que a/o estudante non teña superada a parte da teoría, deberá facer un exame de preguntas obxectivas tipo test. A fórmula que se utilizará para obter a puntuación neste apartado será: (A-E, acertos - erros). A puntuación mínima para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. Dita proba farase na data marcada no calendario oficial académico, para a 2ª edición ordinaria. Esta avaliación correspóndese con o 60% da puntuación total da materia.

Para superar a materia nesta 2ª edición ordinaria, será preciso superar a parte de seminarios (proba práctica e proba tipo test) e a parte teórica da materia (exame de preguntas obxectivas tipo test).

Convocatoria de Fin de carreira.

A/O estudante, poderá presentarse a esta convocatoria de fin de carreira (**previa matrícula específica para esta convocatoria**), na que prevalecerán os mesmos criterios de realización e de avaliación indicados para a 1ª e 2ª edición ordinaria. As probas de avaliación correspondentes, faranse na data indicada no calendario oficial académico para esta convocatoria de fin de carreira.

Outros comentarios.

As datas oficiais para a realización das probas de avaliación desta materia, en todas as edicións, serán as marcadas no calendario oficial académico da UVigo. Ditas datas estarán dispoñibles para a/o estudante na páxina web da Escola: <http://euenfou.webs.uvigo.es/index.php/gl-es/>

A data de revisión das probas de avaliación nas súas diferentes convocatorias, serán comunicadas oportunamente por parte do profesorado da materia, no momento da publicación da lista de cualificacións provisionais.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Píriz, R. De la Fuente, M., **Enfermería médico-quirúrgica. Enfermería S 21 Vol. I, II, III, 1ª ed.**, DAE, 2013

Swearingen, P.L., **Manual de enfermería médico-quirúrgica. Intervenciones enfermeras y tratamientos interdisciplinarios.**, 6ª ed., Elsevier, 2008

Nanda Internacional. Herdman TH, Shigemi Kamitsuru S., **Diagnósticos enfermeros. Definiciones y clasificación 2021-2023**, 1ª ed., Elsevier, 2021

Sue Moorhead, Elizabeth Swanson, Marion Johnson, Meridean L. Maas, **Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC)**, 6ª, Elsevier, 2018

<http://www.nnnconsult.com>,

Bibliografía Complementaria

Hinkle JL, Cheever KH. Brunner Y Suddarth, **Enfermería médicoquirúrgica**, 14ª, Wolters Kluwer, 2019

Howard K. Butcher, Gloria M. Bulechek, Joanne M. Dochterman and Cheryl Wagner, **Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC)**, 7ª, Elsevier, 2018

<https://ulcerasfora.sergas.gal/>,

<https://femora.sergas.es/>,

<https://www.consejogeneralenfermeria.org/profesion/guias-clinicas>,

<https://www.fisterra.com/>,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermería clínica II/O51G140V01205

Enfermería comunitaria II/O51G140V01206

Prácticas clínicas I/O51G140V01208

Enfermería clínica III/O51G140V01301

Prácticas clínicas II/O51G140V01303

Prácticas clínicas III/O51G140V01306

Prácticas clínicas IV/O51G140V01405

Prácticas clínicas V/O51G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/O51G140V01101
Bioquímica: Bioquímica/O51G140V01103
Enfermaría comunitaria I/O51G140V01104
Fisioloxía: Fisioloxía/O51G140V01105
Fundamentos de enfermaría/O51G140V01107

Outros comentarios

.- Utilizarase a plataforma Moovi da Universidade de Vigo, para manter comunicación académica-docente con a/o estudante (documentación, anuncios, cualificacións, etc), para o cal será preciso, que ao inicio do cuadrimestre, a/o estudante revise se está correctamente dada/o de alta en dita plataforma.

.- A/O estudante deberá entregar a profesora de seminarios, na 1ª semana do inicio do cuadrimestre no que se imparte a materia, a ficha da/o estudante debidamente cumprimentada. De igual xeito a/o alumna/o deberá incluír a súa foto na plataforma virtual da materia no Moovi.

.- Tutorías: serán previa cita, a/o estudante deberá enviar un correo electrónico ao docente correspondente*.

*Enderezo de correo electrónico dos docentes da materia:

alina.rodriiguez.rodriiguez@uvigo.es

cesar.vicos@uvigo.gal

raquel.perez.rodriiguez@sergas.es

.- Será de obrigado cumprimento por parte da/o estudante, o establecido no art.39 do código ético, do "Título VII. Do uso de medios ilícitos", do Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudantado (aprobado no claustro da UVigo o 18 de abril de 2023), que implica a renuncia ao emprego de medios, prácticas e/o dispositivos non autorizados ou que poidan implicar un aproveitamento ilexítimo do traballo alleo, a apoderarse indebidamente do contido de probas ou exames, a utilizar indebidamente contidos ou medios de reprodución e de gravación das actividades universitarias; así como asumir as consecuencias que ocasione o incumprimento do devandito compromiso e as sancións que se derivasen deste, de acordo con o previsto polo artigo 11 g) da Lei 3/2022, do 24 de febreiro, de convivencia universitaria, cumprindo ademais co código ético da Universidade de Vigo.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería clínica II**

Materia	Enfermería clínica II			
Código	O51G140V01205			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Fernández Conde, Ana			
Profesorado	Fernández Conde, Ana Fraga Deus, Melania García García, Manuel Vicos Padrón, César			
Correo-e	malofe@yahoo.es			
Web				
Descrición xeral	Enfermería Clínica II: abordaxe desde unha perspectiva enfermeira das alteracións de saúde en diferentes situacións, capacitando aos alumnos futuros enfermeiros no manexo do proceso de enfermaría.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A2	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, creencias e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
C28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases.
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
C30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación.
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
C32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde.
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersonais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
---------------------------------	---------------------------------------

Ser capaz de diferenciar os mecanismos e/ou problemas derivados das patoloxías máis comúns dos diferentes aparellos e sistemas do organismo humano, o seu tratamento médico e cirúrxico.	A1	B7	C28	D1
	A2	B8	C29	D2
	A3		C30	D3
	A4		C31	D4
	A5		C32	D5
			C33	D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11
Ser capaz de planificar procedementos e intervencións precisas para proporcionar unha adecuada atención de enfermaría aos individuos con problemas médicos e cirúrxicos.	A1	B7	C28	D1
	A2	B8	C29	D2
	A3		C30	D3
	A4		C31	D4
	A5		C32	D5
			C33	D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11
Ser capaz de deseñar coidados nas principais enfermidades relacionadas co aparello dixestivo, locomotor, órganos dos sentidos, sistema nervioso e inmunitario.	A1	B7	C28	D1
	A2	B8	C29	D2
	A3		C30	D3
	A4		C32	D4
	A5			D7
				D10
Ser capaz de planificar e prestar coidados nas principais enfermidades sistémicas.	A1	B7	C28	D1
	A2	B8	C29	D2
	A3		C30	D3
	A4		C31	D4
	A5		C32	D7
			C33	D10
Ser capaz de prestar asistencia centrada no paciente, utilizando os diagnósticos de enfermaría e as actividades derivadas deles, nas patoloxías estudadas.	A1	B7	C28	D1
	A2	B8	C29	D2
	A3		C30	D3
	A4		C31	D4
	A5		C32	D5
			C33	D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11

Contidos

Tema	
O/a paciente con trastornos inmunitarios	<ul style="list-style-type: none"> - Bioloxía dos linfocitos B e T - HLA e enfermidade - Mecanismo de posta en marcha da resposta inmunitaria - Reaccións inflamatorias de hipersensibilidade - Autoinmunity - Inmunodeficiencias - Coidados de enfermaría a pacientes con trastornos inmunitarios
O/a paciente con problemas da función músculo-esquelética	<ul style="list-style-type: none"> - Fisiopatoloxía do sistema musculoesquelético - Feridas. Bioloxía da reparación de feridas. Clasificación das feridas. Factores que inflúen na cicatrización de feridas. Tipos de curación. Tratamento e coidado. Cicatrices patolóxicas - Asepsia e antiseptia. - Lesións musculoesqueléticas. Fracturas de óso Escordaduras e dislocacións. Rotura de fibras musculares e tendóns - Valoración de enfermaría do paciente con trastornos articulares - Valoración de enfermaría de problemas musculoesqueléticos - Principais problemas do aparello locomotor. Enfermidades sistémicas que afectan as articulacións. Enfermidades óseas. enfermidades musculares

O/a paciente con disfunción neurolóxica	<ul style="list-style-type: none"> - Fisiopatoloxía do sistema neurolóxico - Valoración do paciente con alteracións neurolóxicas - Cefalea - Alteracións do nivel de conciencia - Valoración do paciente inconsciente - Convulsións - Accidente cerebro-vascular - Trastornos neuromusculares. Enfermidades desmielinizantes - Infeccións do SNC - Polineuropatías e mononeuropatías - Enfermidades dos nervios craniais - Tumores do sistema nervioso - Demencia - Coidados de enfermaría do paciente con problemas neurolóxicos - Coidados paliativos ao paciente crónico
O/a paciente con alteracións da visión	<ul style="list-style-type: none"> - Fisiopatoloxía do órgano da visión - Valoración do paciente con alteracións oftalmolóxicas - Problemas inflamatorios e infeccións oftalmolóxicas - Alteracións oftalmolóxicas que requiren cirurxía - Coidados de enfermaría nos problemas e cirurxía oftalmolóxica
O/a paciente con alteracións da audición	<ul style="list-style-type: none"> - Fisiopatoloxía de nariz, garganta e ouvido - Valoración e problemas xerais de pacientes con alteracións ORL - Coidados de enfermaría en pacientes con problemas e cirurxía ORL - Coidados de enfermaría nas urxencias ORL
O/a paciente con problemas dixestivos.	<ul style="list-style-type: none"> - Fisiopatoloxía do aparello dixestivo - Valoración do paciente con problemas dixestivos - Alteracións do esófago - Coidados de enfermaría ao paciente con trastornos esofágicos - Alteracións gástricas - Coidados de enfermaría a pacientes con trastornos gástricos - Alteracións intestinais. Alteracións de colon, recto e ano - Coidados a pacientes con trastornos intestinais, colon, recto e ano - Alteracións do fígado e das vías biliares - Coidados a pacientes con trastornos hepatobiliares - Alteracións pancreáticas - Coidados a pacientes con trastornos pancreáticos
SEMINARIO 1: COIDADOS DE ENFERMARÍA A PACIENTES CON FERIDAS	<ul style="list-style-type: none"> - Presentación e recoñecemento dos apósitos incluídos no catálogo SERGAS para a realización de curas en ambiente húmido (CAH). (TEÓRICO/PRÁCTICO) - Utilización correcta dos apósitos de CAH. Asociacións correctas. Algoritmo de selección de apósito. (TEÓRICO) - Realización de casos prácticos de pacientes con distintos tipos de feridas (traumáticas, por presión, diabéticas, tumorais, cirúrxicas). Recoñecemento das mesmas e planificación de coidados e tratamento. (PRÁCTICO) - Indicacións, colocación e coidados da terapia de presión negativa. (PRÁCTICO)
SEMINARIO 2: COIDADOS DE ENFERMARÍA A PACIENTES CON ACCESOS VASCULARES	<ul style="list-style-type: none"> - Recoñecemento dos distintos tipos de catéteres de acceso venoso (periférico e central). (TEÓRICO) - Algoritmo de selección do catéter venoso máis adecuado para o tratamento do paciente. (TEÓRICO) - Manexo de MEDLINE. Prevención de complicacións. (PRÁCTICO) - Manexo de PICC. Prevención de complicacións. (PRÁCTICO) - Manexo de reservorio subcutáneo. Prevención de complicacións. (PRÁCTICO) - *Bacteriemia zero. (TEÓRICO/PRÁCTICO)
SEMINARIO 3: COIDADOS DE ENFERMARÍA A PACIENTES QUE SUFRIRON UN ACCIDENTE CEREBRO VASCULAR (PRÁCTICO)	<ul style="list-style-type: none"> - Recoñecemento dos primeiros síntomas (TEÓRICO/PRÁCTICO). - Manexo de pacientes con trastornos motores, sensitivos, de percepción, de comunicación (PRÁCTICO) - Prevención de complicacións asociadas aos trastornos (TEÓRICO/PRÁCTICO). - Coidados de enfermaría para a diminución das secuelas (PRÁCTICO). - Educación sanitaria a pacientes e coidadores para un maior rendemento das posibilidades de recuperación (TEÓRICO/PRÁCTICO).

SEMINARIO 4: COIDADOS DE ENFERMERÍA AO PACIENTE SOMETIDO A CIRURXÍA ORTOPÉDICA.(PRÁCTICO)

- Preparación precirúrxica. (TEORÍA)
- Tipos de cirurxías ortopédicas e os seus coidados (TEORÍA E PRÁCTICA)
- Colocación de xesos e férulas de xeso (TEORÍA E PRÁCTICA)
- Prevención das complicacións inmediatas e tardías. (TEORÍA)
- Educación sanitaria a pacientes e coidados a alta. (TEORÍA)

SEMINARIO 5: COIDADOS DE ENFERMERÍA AO PACIENTE TRAQUEOTOMIZADO (PRÁCTICO)

- Obxectivos dos coidados da traqueotomía (TEÓRICO).
- Tipos de cánulas de traqueotomía. Criterios de elección (PRÁCTICO).
- Cambio de cánula de traqueotomía con e sen balón (PRÁCTICO).
- Aspiración de secrecións (PRÁCTICO).
- Manexo de tapón mucoso (PRÁCTICO).
- Prevención de complicacións inmediatas e tardías (TEÓRICO/PRÁCTICO).

SEMINARIO 6: ATENCIÓN DE ENFERMERÍA O PACIENTE CON PROBLEMAS DIXESTIVOS.

- Tipos de ostomías en pacientes con problemas dixestivos (TEÓRICO/PRÁCTICO).
- Utilización correcta das bolsas de ostomías e os seus coidados (PRÁCTICO)..
- Recoñecemento e manexo dos diferentes tipos de drenaxe en pacientes con problemas dixestivos (TEÓRICO/PRÁCTICO).
- Recambio sondaxe gástrico. (PEG) (TEÓRICO/PRÁCTICO).

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	35	65	100
Traballo tutelado	3	15	18
Seminario	8	14	22
Resolución de problemas e/ou exercicios	4	6	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Sesións de clases expositivas. Clases teóricas de tipo participativo para favorecer a discusión e a comprensión do tema tratado. Farase lectura de documentos científicos de interese e/ou casos clínicos.
Traballo tutelado	Traballos individuais e en grupo relacionados co contido do módulo e que se exporán nas clases para favorecer a participación do alumnado e a resolución de problemas.
Seminario	Traballo con pequenos grupos de estudo e debate de temas específicos relacionados co contido do tema. Busca e selección de información relevante, a análise crítica do mesmo, exposición de ideas e traballo en equipo en relación ao obxecto de estudo. Estudo de casos, análises diagnósticos, aprendizaxe baseada en problemas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Traballos individuais e en grupo relacionados co contido do módulo, tutelados por un profesor da asignatura.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Traballo tutelado	Traballos individuais ou en grupos de poucos alumnos de temas vinculados coa materia da asignatura, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso da aprendizaxe. O apoio e orientación pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a titorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual). Nota de corte 5 sobre 10. Para a nota final é imprescindible aprobar cada unha das partes.	20	A3 C29 D1 A5 C30 D2 D3 D4 D7

Seminario	Avaliación contínua da participación, habilidades e destrezas do alumnado nas prácticas realizadas nos seminarios. Exame de coñecemento da materia impartida nos seminarios mediante preguntas de resposta test valorada de 0 a 10 puntos, sendo necesario un 5 sobre 10 para darse superada esta parte. No exame indicárase se as respostas incorrectas restan e en qué porcentaxe. Asistencia obrigatoria polo menos ao 90% do total das horas. De non cumprir a asistencia a/o estudante, deberá realizar unha proba en relación aos contidos impartidos nos seminarios. Esta proba será de tipo pregunta curta sobre o contido dos seminarios e será valorada de 0 a 10 puntos, sendo necesario un 5 sobre 10 para darse superada esta parte. Para a nota final é imprescindible aprobar cada unha das partes. A data dos exames publicaríanse na páxina web da escola en no taboleiro de anuncios.	20	A1 B7 C30 D1 A2 B8 C31 D2 A3 C32 D3 A4 C33 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D11
Resolución de problemas e/ou exercicios	Exame de coñecemento mediante preguntas de resposta curta e/ou test Se as preguntas son tipo test no exame indicárase se as respostas incorrectas restan e en qué porcentaxe. Nota de corte 5 sobre 10. Para a nota final é imprescindible aprobar cada unha das partes.	60	A2 C28 D7 C29 C30

Outros comentarios sobre a Avaliación

SEGUNDA CONVOCATORIA E SEGUINTE: a esta convocatoria deberá presentarse o/a estudante que non teña superada algunha/s das partes correspondentes desta materia (traballo tutelado, seminarios e exame de coñecementos). As notas das partes consideradas aptas, gárdanse só no mesmo ano lectivo.

CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA:

A/o estudante poderá presentarse a esta convocatoria de fin de carreira (previa matrícula específica para esta convocatoria) na que prevalecerán os mesmos criterios de realización e de avaliación indicados para a primeira e segunda edición ordinarias. As probas de avaliación correspondente, faranse na data indicada no calendario oficial académico para esta convocatoria (fin de carreira).

A data de revisión das probas de avaliación en cada convocatoria, serán comunicadas por parte do profesorado da materia, no momento da publicación da lista de cualificacións provisionais.

DATAS DOS EXAMES: as datas dos exames/probas de avaliación serán as marcadas dentro do calendario oficial académico da Universidade de Vigo e aprobadas en Xunta de Escola e que estarán dispoñibles para a súa consulta na web da Escola, así coma no taboleiro de anuncios para o alumnado no Centro.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

P. L. Swearingen, **Manual de Enfermería Médico-Quirúrgica**, 6ª Edición, ELSEVIER, 2008

Brunner, Suddarth, **Enfermería Médico-Quirúrgica**, 12ª Edición, Lippincott Williams & Wilkins, 2016

NANDA Internacional, **NANDA Internacional. Diagnósticos enfermeros. Definición y clasificación. 2015-2017**, 1ª Edición, ELSEVIER, 2015

Sue Moorhead, PhD, RN, Marion Johnson, PhD, RN, Meridean L. Maas, **Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC) :Medición de Resultados en Salu**, 5ª Edición, ELSEVIER, 2013

Bulechek, Butcher, Dochterman & Wagner, **Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC)**, 6ª Edición, ELSEVIER, 2013

Harrison, **Principios de Medicina Interna**, 18ª Edición, McGraw Hill, 2012

NNNconsult,

DIALNET,

Index de enfermería,

Bibliografía Complementaria

S. M. Lewis, **Enfermería Médico-Quirúrgica**, 6ª Edición, ELSEVIER, 2004

CUIDEN,

PubMed,

CIBER REVISTA,

CULTURA DE CUIDADOS,

ENFERMERÍA GLOBAL,

Enfermería clínica,

<http://www.aeeorl.es/>,

<http://seorl.net/>,

<http://www.aeeto.es/>,

<http://www.univadis.es/?gclid=CKSm1I3I2dQCFTcW0wod17MGgw>,

<http://www.aepd.com/>,

<https://www.seeo.org/>,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas II/O51G140V01303

Prácticas clínicas III/O51G140V01306

Prácticas clínicas IV/O51G140V01405

Prácticas clínicas V/O51G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Prácticas clínicas I/O51G140V01208

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/O51G140V01101

Fisioloxía: Fisioloxía/O51G140V01105

Enfermaría clínica I/O51G140V01204

Introdución á enfermaría clínica/O51G140V01201

Outros comentarios

Para contactar cos docentes da materia ou concertar unha titoría podes dirixirte as seguintes direccións electrónicas:

Dña. Ana Fdez Conde: malofe@yahoo.es

Dña. Melania Fraga Deus: melania.fraga.deus@sergas.es

Dr. Manuel García García: mgargar2@gmail.com

D. César Vicos Padrón: cesarvicos@gmail.com

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería comunitaria II**

Materia	Enfermería comunitaria II			
Código	O51G140V01206			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Pérez Fernández, María Reyes			
Profesorado	Pérez Fernández, María Reyes			
Correo-e	Maria.Reyes.Perez.Fernandez@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	A materia Enfermería Comunitaria II dá continuidade á materia Enfermería Comunitaria I de 1º de grao. Nesta materia, expónse a atención primaria de saúde como alicerce fundamental para a prestación de servizos de saúde á poboación, tendo en conta, desde o punto de vista enfermeiro, dos principais programas de saúde que actualmente se desenvolven no sistema sanitario español.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A2	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermería dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermería
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Diseñar sistemas de cuidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañerios. Fomentar a formación e información para a saúde
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermería baseándose na atención integral da saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
C19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermería, ao individuo, a familia e a comunidade.
C20	Capacidade para describir os fundamentos do nivel primario de saúde e as actividades a desenvolver para proporcionar un coidado integral de enfermería ao individuo, a familia e a comunidade.
C21	Comprender a función e actividades e actitude cooperativa que o profesional deberá desenvolver nun equipo de Atención Primaria de Saúde.
C22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.
C23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes de unha comunidade
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos

C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
C27	Formar e informar, facilitar e apoiar a saúde e o benestar dos membros da comunidade, cuxas vidas están afectadas por problemas de saúde, risco, sufrimento, enfermidade, incapacidade ou morte.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersonais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de realizar enquisas epidemiolóxicas e resolver estudos epidemiolóxicos de brotes de enfermidades ou situacións desfavorables en relación coa saúde.	A1	B1	C26	D1
	A2	B3		D2
	A3	B6		D3
	A4	B15		D4
	A5			D5
				D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11
Saber aplicar intervencións de formación para a saúde para contribuír a resolver problemas de saúde colectivos.	A1	B2	C19	D1
	A2	B4	C20	D2
	A3	B5	C21	D3
	A4	B9	C22	D4
	A5	B10	C23	D5
		B11	C24	D6
		B16	C25	D7
		B17	C27	D8
				D9
				D10
				D11

Contidos

Tema	
TEMA 1. EPIDEMIOLOXÍA DAS ENFERMIDADES TRANSMISIBLES	1.1. Conceto de enfermidade transmisible infecciosa, enfermidades emerxentes 1.2. E. transmisibles por vía aérea 1.3. E. transmisibles por vía hídrica y alimentaria 1.4. E. susceptibles de inmunoprevención 1.5. E. emerxentes 1.6. Zoonose e E. transmitidas por vectores 1.7. E. relacionadas coa inmunoprevención Seminario: Exercicio en aula sobre características dos axentes infecciosos
TEMA 4. ATENCIÓN PRIMARIA DE SAÚDE.	4.1. Principios xerais 4.2. Organización e funcionamento dos Servizos de Atención Primaria 4.3. Programas de saúde Seminario: Taller de Incontinencia urinaria Taller de Masaxe clásico Taller de suturas Taller de Vendaxe funcional

TEMA 2. EDUCACIÓN PARA A SAÚDE

- 2.1. Enfoques e modelos de EPS
- 2.2. Planificación de programas e/ou actividades
- 2.3. Métodos e medios de EPS
- 2.4. Entrevista clínica
- Seminario: Exercicios en aula sobre planificación e actividades de Educación para a Saúde
- Seminario: Exercicios prácticos de entrevistas clínicas

TEMA 3. EPIDEMIOLOXÍA E PREVENCIÓN

- 3.1. Estratexias de prevención
- 3.2. Obesidade
- 3.3. Enfermidades cardiovasculares
- 3.4. Actividade física e saúde
- 3.5. Alimentación e saúde
- Seminario: Exercicios en aula sobre estratexias preventivas

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	16	24	40
Eventos científicos	2	5	7
Saídas de estudo	2	6	8
Lección maxistral	45	90	135
Observación sistemática	2	0	2
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	8	10
Presentación	1	22	23

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Eventos científicos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates... realizados por ponentes de prestixio, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia.
Saídas de estudo	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentales relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos non académicos exteriores. Entre elas pódense citar prácticas de campo, visitas a eventos, centros de investigación, empresas, institucións... de interese académico-profesional para o alumno.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Seminario	Entrevistas que o alunado manterá ca profesora da materia para o asesoramento/desenrolo das actividades da materia e do proceso de aprendizaxe
-----------	--

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Observación sistemática	Recompilación de datos sobre a participación e actitude do alumno, nas actividades expostas nos seminarios e nas las clases teóricas. Nota de corte 5. No caso de non ter superado este apartado o alumno deberá facer unha proba práctica onde terá que demostrar o seu coñecemento sobre os contidos impartidos nos seminarios. Nota de corte 5.	20	B1 C19 D1 B2 C20 D2 B3 C21 D3 B4 C22 D4 B5 C23 D5 B6 C24 D6 B9 C25 D7 B10 C26 D8 B11 C27 D9 B15 D10 B16 D11 B17

Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas que inclúen preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa.	60	A1 B1 A2 B2 A5 B4 B9 B10 B11 B15 B17	C19
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto ... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.	20	B11 B15 B16 C24 C25 C26 D7 D8	C20 D1 C21 D2 C23 D3 D4 D5 D6

Outros comentarios sobre a Avaliación

Primeira edición: É indispensable aprobar cada unha das partes avaliadas cun 5 como nota mínima (o exame, as presentacións e a participación nos seminarios) para superar a materia.

Avaliación para o alumnado con ausencias: Esta modalidade pode ser escollida en dúas situacións diferentes: 1. Os alumnos que por causas debidamente xustificadas non lles resulte posible a asistencia regular aos seminarios (máis do 90%), neste caso os alumnos deberán comunicar ao comezo da materia e por escrito á profesora responsable que non van asistir a devanditos seminarios, xustificando debidamente este feito. 2. Os alumnos que por diferentes causas, sempre xustificadas, non cumpran a porcentaxe mínima de asistencia. Nos dous casos non terán opción á modalidade de avaliación continua, pasando á "modalidade de avaliación para alumnado con ausencias". **A avaliación para o alumnado con ausencias** constará de dúas partes: 1. Un exame con preguntas de desenvolvemento. É necesario sacar un 5 sobre unha puntuación de 10 para aprobar (60% da nota final). 2. Un exame sobre os contidos dos seminarios. Nota de corte 5 sobre 10. (40% da nota final).

Segunda edición: O alumno examínase da parte que non supere na 1ª edición, o tipo de proba será o mesmo do mesmo xeito que as condicións (aprobar cada unha das partes avaliadas para superar a materia), nota de corte un 5.

Convocatoria de fin de carreira: Criterio de avaliación: exame de preguntas de desenvolvemento (100%). Nota de corte 5.

Datas de exame: As datas oficiais para a realización das probas de avaliación desta materia, nas súas dúas edicións, así como a convocatoria fin de carreira, serán as marcadas no calendario de exames aprobados no Centro. Ditas datas estarán dispoñibles para o alumnado tanto na páxina web da Escola como no taboleiro de información para o alumnado no centro. A data/instrucións de revisión das probas de avaliación nas súas diferentes convocatorias, serán comunicadas oportunamente por parte da profesora da materia, no momento da publicación da lista de cualificacións provisionais serán as aprobadas e publicadas na web e taboleiros de anuncios do Centro.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Martín-Zurro A., Jodar G., **Atención familiar y salud comunitaria**, 1ª, Elsevier, 2011

Burns N y Grove S., **Investigación en enfermería**, 5ª, Elsevier, 2015

Piedrola Gil, **Medicina Preventiva y Salud Pública**, 12ª, Elsevier, 2015

Mazarrasa y col., **Salud Pública y enfermería comunitaria**, 1ª, McGraw Hill, 2005

Martín Zurro A y Cano Pérez JF, **Atención Primaria. Concepto, organización y práctica clínica**, 6ª, Elsevier, 2003

Pérez Fernández MR, **Principios de Hidroterapia y Balneoterapia**, 1ª, McGraw Hill, 2005

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermaría clínica III/O51G140V01301

Enfermaría en saúde mental/O51G140V01305

Enfermaría xeriátrica e coidados paliativos/O51G140V01304

Enfermaría materno-infantil/O51G140V01302

Prácticas clínicas III/O51G140V01306

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría clínica II/O51G140V01205

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Enfermaría comunitaria I/O51G140V01104

Enfermaría clínica I/O51G140V01204

Outros comentarios

- A dirección de correo electrónico para concertar titorías ou comunicarse coa docente é a seguinte:

María Reyes Pérez Fernández: María.Reyes.Perez.Fernandez@sergas.es

DATOS IDENTIFICATIVOS**Xestión de enfermaría**

Materia	Xestión de enfermaría			
Código	O51G140V01207			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Ourense)			
Coordinador/a	Souto Pereira, Montserrat			
Profesorado	Núñez Masid, Eloína Souto Pereira, Montserrat			
Correo-e	montserrat.souto.pereira@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	<p>Co estudo desta materia preténdese que o alumno adquira as competencias necesarias pra poder traballar no medio sanitario no marco da organización dos servizos de saúde, ofrecendo unha atención no coidado, asentadas nas normas de garantía de calidade.</p> <p>A través do programa docente, o alumno coñecerá o proceso administrativo dende calquer nivel de organización.</p> <p>Afondará nos modelos de Sistemas Sanitarios, a súa creación, obxectivos e deseño.</p> <p>Desenvolverá competencias no eido da xestión de enfermeiría e dotarase de elementos de discusión para o pensamento e acción enfermeiras, actualizando os conceptos de xestión e administración sanitaria dentro do marco actual de política xeral.</p> <p>Facilitarase o coñecemento do medio laboral onde o alumno desenvolverá o seu labor como profesional.</p> <p>O desenvolvemento das competencias específicas desta materia, recomendan que o alumno teña adquirido previamente os coñecementos das materias de Fundamentos de Enfermería e Enfermería comunitaria I.</p>			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A2	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
B13	Aplicar os principios de financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
C45	Coñecer o Sistema Sanitario Español.
C46	Identificar as características da función directiva dos servizos de enfermaría e a xestión de coidados.
C47	Coñecer e ser capaz de aplicar as técnicas de dirección de grupos.
C48	Coñecer a lexislación aplicable e o código Ético e Deontolóxico da enfermería española, inspirado no código Europeo de Ética e Deontoloxía de Enfermería.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersonais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de analizar as contornas e políticas sanitarias máis significativas.	A1	B12	C45	D1
	A2	B15		D3
	A3			D5
	A4			D7
	A5			D8
Ser capaz de aplicar a política de calidade asistencial e a avaliación da calidade dos servizos de enfermaría.	A1	B12	C45	D1
	A2	B13	C46	D2
	A3	B15	C47	D3
	A4		C48	D4
	A5			D5
				D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11

Contidos

Tema	
TEMA 1. O Proceso administrativo nos servizos de saúde.	Definición, etapas e características. Información e comunicación no proceso administrativo. Relación entre enfermaría e administración. Función administrativa, niveis, teorías e modelos enfermeiros na administración. Fases do proceso administrativo: planificación, xestión, dirección e control.
TEMA 2. Análise das contornas sanitarias.	Contorna sanitaria e conceptos de saúde. Sistemas de atención á saúde. Tipos.
TEMA 3. Políticas sanitarias, central e autonómica.	Sistema Nacional de Saúde. Sistema Galego de Saúde. Lei Xeral de Sanidade.
TEMA 4. Políticas sanitarias máis significativas a nivel mundial.	Sistemas sanitarios próximos á nosa contorna.
TEMA 5. Xestión de servizos de enfermaría, características e procesos.	Dotación de persoal. Selección, contratación. Programación-Sistemas de clasificación dos enfermos: GDR-Traballo por enfermo. PNR. Elaboración de carteleiras de persoal. Política de persoal. Absentismo. Rotacións. Formación Saúde laboral. Enfermidade profesional.
TEMA 6. Concepto de calidade e seguridade.	Concepto de Calidade na atención sanitaria. Definicións. Compoñentes. Enfermaría e Calidade. Evolución histórica. Control e Garantía de Calidade. Valoración da Calidade: estrutura-proceso-resultado. Indicadores, criterios e estándares de calidade. Programas de avance e garantía de calidade.
TEMA 7. Política de calidade asistencial e avaliación da calidade dos servizos enfermaría.	Definición e obxectivos. Características do control. Tipos e medios. Problemas do control.
SEMINARIOS	1. Planificación sanitaria: diagnóstico de saúde 2. Planificación sanitaria: formulación de obxectivos e actividades 3. Planificación sanitaria: execución e control 4. Liderazgo e motivación
(*)SEMINARIOS	(*)1. Planificación sanitaria: diagnóstico de salud 2. Planificación sanitaria: formulación de objetivos y actividades 3. Planificación sanitaria: ejecución y control 4. Liderazgo y motivación

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	3	17	20
Seminario	8	13	21
Lección maxistral	38	70	108
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Traballo tutelado	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma de/dos estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción, ...
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Lección maxistral	Transmisión de coñecementos, ofrecendo un enfoque crítico da disciplina que leve aos alumnos a reflexionar e descubrir as relacións entre os diversos conceptos, formar unha mentalidade crítica na forma de afrontar os problemas e a existencia dun método.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	"Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas."

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Traballo tutelado	O estudante, de maneira grupal elaborará un traballo sobre unha organización integral de unha unidade de hospitalización ou de atención primaria. O alumnado deberá ter superado o traballo con alomenos un 5 para poder facer media.	35	A1 A2 A3 A4 A5	B12 B13 B15	C45 C46 C47 C48	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10
Seminario	Desenrolo das fases do procedemento administrativo: Planificación, Dirección, Execución e Control. O alumnado deberá ter superada esta fase con alomenos un 5 para poder facer media.	5	A1 A2 A3 A4 A5	B12 B13 B15	C45 C46 C47 C48	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen 30 preguntas pechadas con 4 opcións de resposta, sendo correcta unha única resposta e contando como negativas as respostas incorrectas. para superar este exame deberá alcanzar alomenos un 5 para poder facer media	60	A1 A2 A3 A4 A5	B12 B13 B15	C45 C46 C47 C48	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación de alumnado con ausencias en seminarios:

Para esta avaliación de alumnado con ausencias, entendendo por ésta a ausencia de máis do 10% dos seminarios, deberanse presentar dous traballos sobre dous temas tratados nos seminarios e realizarase un exame que inclúen 50 preguntas pechadas con 4 opcións de resposta, sendo correcta unha única resposta, contando como negativas as respostas incorrectas.

Aquelas partes nas que non se obtivera unha calificación igual ou superior ao 5, deberán recuperarse nas seguintes

edicións.

Os criterios de avaliación para a 2ª edición ordinaria e fin de carreira serán os mesmos que para a modalidade de avaliación de alumnado con ausencias.

As datas dos exames/probas de avaliación, serán as marcadas no calendario oficial académico da UVigo e que estarán dispoñibles na páxina web da Escola, así coma no taboleiro de anuncios para o alumnado no centro.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Dee Aun Gillies, **Gestión de enfermería**, 1ª edición, Masson Salvat, 1994

Álvarez Nebreda Carlos, **Administración sanitaria y sistemas de salud**, 1ª edición, Síntesis, 1994

Bibliografía Complementaria

Mª Paz Mompert García, **Administración de Servicios de Enfermería**, 1ª edición, Mason salvat, 1994

Temes José Luis/Pastor V., **Manual de gestión hospitalaria**, 1ª edición, Mowraw-Hill, Interamericana de España, 1996

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería comunitaria II/O51G140V01206

Outros comentarios

O alumno debería consultar a prensa especializada, Mundo sanitario, Diario médico e artigos de xornais da prensa xeral de actualidade en política sanitaria e artigos de opinión.

A dirección de correo electrónico para concertar titorías ou comunicarse coas docentes é a seguinte:

Dna. Eloína Núñez Masid: eloina.nunez.masid@sergas.es

Dna. Montserrat Souto Pereira: montserrat.souto.pereira@sergas.es

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prácticas clínicas I**

Materia	Prácticas clínicas I			
Código	O51G140V01208			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Fernández Varela, María Milagros			
Profesorado	Fariñas Valiña, Natalia Olida Fernández Varela, María Milagros			
Correo-e	mfervar3@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	O obxectivo da materia é achegar coñecementos e habilidades, relacionados co manexo das intervencións e actividades enfermeiras, orientadas ao coidado, para satisfacer as necesidades básicas do ser humano no continuum saúde/enfermidade.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A2	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermería dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermería
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Diseñar sistemas de cuidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, creenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañerios. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
B13	Aplicar os principios de financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermería baseándose na atención integral da saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial

- B18 Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou terminal
- C4 Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
- C8 Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
- C10 Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.
- C11 Establecer unha relación empática e respectuosa co paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
- C12 Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
- C13 Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.
- C15 Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría.
- C17 Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar, a calidade e seguridade, as persoas atendidas.
- C18 Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría.
- C19 Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade.
- C22 Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.
- C23 Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes de unha comunidade
- C24 Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
- C25 Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
- C26 Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
- C29 Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
- C31 Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
- C33 Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
- C35 Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións.
- C36 Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.
- C37 Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse.
- C42 Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecemento.
- C44 Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá.
- C49 Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.
- C50 Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.
- D1 Capacidade de análise e síntese
- D2 Capacidade de organización e planificación
- D3 Capacidade de xestión da información
- D4 Resolución de problemas e toma de decisións
- D5 Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
- D6 Habilidades nas relacións interpersonais
- D7 Razoamento crítico
- D8 Aprendizaxe autónomo
- D9 Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
- D10 Motivación pola calidade
- D11 Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Ser capaz de participar nos cuidados que teñan como finalidade, garantir o maior grao de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha excelente relación interpersonal que garanta a dignidade e confidencialidade.

A1 B1 C8 D1
 A2 B3 C11 D2
 A3 B6 C12 D3
 A4 B7 C15 D4
 A5 B8 C17 D5
 B9 C18 D6
 B11 C26 D7
 B12 C29 D8
 B15 C31 D9
 B16 C33 D10
 B17 C42 D11
 B18 C49

Ser capaz de proporcionar cuidados ao paciente aplicando o Proceso de Enfermaría, establecendo unha actitude empática co paciente e familia, aos que garantizará o dereito á confidencialidade, dignidade e privacidade.

A1 B1 C4 D1
 A2 B2 C8 D2
 A3 B3 C10 D3
 A4 B4 C11 D4
 A5 B5 C12 D5
 B6 C13 D6
 B10 C15 D7
 B12 C17 D9
 B13 C18 D10
 B14 C19 D11
 B15 C22
 B16 C23
 B17 C24
 C25
 C29
 C31
 C33
 C35
 C36
 C37
 C44
 C49
 C50

Contidos

Tema

Rotatorio de prácticas preprofesionais, que permitan a aplicación dos coñecementos teóricos e metodolóxicos da Enfermaría á práctica clínica, en centros de atención primaria, centros asistenciais, sociosanitarios e hospitalais.

Prácticas clínicas a realizar en unidades de hospitalización xeral. PROCESO ENFERMEIRO: manexo taxonomía NANDA, NIC, NOC.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Eventos científicos	2	0	2
Prácticum, Practicas externas e clínicas	178	0	178
Actividades introductorias	2	0	2
Obradoiro	18	0	18
Estudo de casos	0	13	13
Cartafol/dossier	0	12	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Eventos científicos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates ... realizados por ponentes de prestixio, que permiten profundar ou complementar os contidos de a materia
Prácticum, Practicas externas e clínicas	O/A estudante desenvolve as actividades nun contexto relacionado co exercicio dunha profesión, durante un período determinado, realizando as funcións asignadas e previstas na proposta de prácticas. As prácticas clínicas desenvólvense nun contexto relacionado cunha profesión na área das Ciencias da Saúde.
Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Obradoiro	Actividade enfocada á adquisición de coñecementos procedementais, habilidades manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor/a ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os/as estudantes.
-----------	--

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas	O/A estudante desenvolve as actividades de formación nun contexto relacionado co exercicio dunha profesión. Teñen carácter obrigatorio por ser unha titulación que conduce a unha profesión regulada, pertencente á área das Ciencias da Saúde.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Informe de avaliación emitido pola/o supervisora/or da Unidade, co asesoramento das enfermeiras colaboradoras de prácticas clínicas. As actividades formativas complementarias organizadas dentro da planificación de Prácticas Clínicas son de asistencia obrigatoria e non recuperables. Asistencia obrigatoria do 100% das horas. As faltas de asistencia NON recuperadas, supón a non valoración da rotación, e a non superación da materia. Nota de corte 5. Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia.	60	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B18	C4 C8 C10 C11 C12 C13 C15 C17 C18 C19 C22 C29 C31 C33 C35 C36 C37	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Estudo de casos	Elaboración dun caso práctico, desenvolvendo o proceso de enfermería nun paciente da Unidade de prácticas no que realice a súa estancia clínica, que estará baseado na taxonomía NANDA, NIC, NOC. Consultar a guía do traballo na plataforma Moovi. A elaboración e presentación será grupal (de 4 - 5 estudantes). Prazos de entrega: consultar Moovi. A non presentación do traballo nas datas establecidas, supón a non superación da materia. Nota de corte 5 en cada apartado do traballo. Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia.	40	A1 A2 A3 A4	B2 B3 B4 B5 B6 B14 B16	C17 C18 C19 C23 C24 C26 C29 C44 C50	D1 D2 D3 D4 D7
Cartafol/dossier	Elaboración dun informe/memoria sobre as tarefas e procedementos desenvolvidos, observacións realizadas. Normas de presentación, exercicio individual: consultar no Moovi Prazo de entrega: Consultar no Moovi Para superar a materia é requisito indispensable entregar o cartafol conforme as normas de presentación publicadas para poder ser avaliado nos apartados anteriores (practicum e estudo de casos). Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia.	0	A1 A2 A3 A4	B2 B5 B16	C15	D1 D2 D4 D7

Outros comentarios sobre a Avaliación

2ª edición ordinaria:

Dado que a práctica clínica é unha actividade presencial, non recuperable, os estudantes **soamente** poderán empregar a 2ª

oportunidade para recuperar as partes/probas non superadas pero sí cursadas na 1ª oportunidade, segundo corresponda. Asimesmo nesta 2ª edición soamente se poderán recuperar ausencias ata un máximo de dez xornadas, segundo o recollido na Guía de Prácticas Clínicas, e sempre que haxa dispoñibilidade no Centro Sanitario de referencia.

Para o estudo de caso, o alumnado ten 2 alternativas:- Presentar o mesmo caso clínico da edición anterior, modificado e corrixido. **A nota máxima** a acadar será un **5**.- Presentar un novo caso clínico, é dicir un traballo distinto ao da edición anterior. **A nota máxima** a acadar será un **10**.

Entrega do cartafol/dossier e estudo de casos: consultar datas a través da plataforma Moovi.

É imprescindible aprobar cada parte, para poder superar a materia.

Datos de avaliación

Consultar páxina web: <http://euenfou.webs.uvigo.es/index.php/profesorado/exames-grao>

OUTROS COMENTARIOS:

- Importante que o documento de asistencia a prácticas clínicas, recolla tanto a asistencia coma as faltas/ausencias, para a súa posterior recuperación e a súa entrega en tempo e forma na Escola.

- No caso de non poder acudir por motivos xustificadas e documentados a unidade de prácticas clínicas, o alumnado avisará por correo electrónico ao profesorado da materia (PracticasClinicasI.enfermaria.ourense@sergas.es), con COPIA á supervisora da unidade de rotación.

-É obrigatorio subir á plataforma **Moovi** no apartado "**usuarios**" unha **foto** que permita a identificación da/o alumna/o.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

NANDA Internacional & T. Heather Herdman & Shigemi Kamitsuru, **Nursing Diagnosies 2021-2023**, 12ª, ELSEVIER, 2021

Butcher, Bulechek, Dochterman & Wagner, **Clasificación de Intervenciones de Enfermería, NIC**, 7ª, Elsevier, 2019

Sue Moorhead Elizabeth Swanson Marion Johnson Meridean Maas, **Clasificación de resultados de Enfermería, NOC**, 6ª, Elsevier, 2019

Nanda Internacional, **NNNConsult**, Elsevier,

Perry & Potter, **Guía Mosby de Técnicas y procedimientos en enfermería**, 9ª, Elsevier, 2019

Index de enfermería (digital),

Enfermería global (global),

Revista Enfermería Clínica,

<https://ulcerasfora.sergas.gal/?idioma=es>,

Renton, McGuinness & Strachan, **Procedimientos de enfermería clínica**, 6ª, Elsevier, 2021

Alfaro-LeFevre, **Pensamiento crítico, razonamiento clínico y juicio clínico en enfermería**, 7ª, Elsevier, 2021

Bibliografía Complementaria

<http://www.gneaupp.org>,

<http://www.isciii.es/investen>,

Portal Sanitario Fistera (Atención Primaria en la Red) <http://www.fistera.com/index.asp>,

Nursing,

www.enfersalud.com,

Metas de Enfermería,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas II/O51G140V01303

Prácticas clínicas III/O51G140V01306

Prácticas clínicas IV/O51G140V01405

Prácticas clínicas V/O51G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería clínica II/O51G140V01205

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/O51G140V01101

Fisioloxía: Fisioloxía/O51G140V01105

Enfermería clínica I/O51G140V01204

Introdución á enfermaría clínica/O51G140V01201

Outros comentarios

- Rógase unha permanente atención ás disposicións sobre a materia que, no seu momento, figuren nos taboleiros de anuncios da Escola de Enfermaría e consultar a plataforma Moovi, a través da cal se fornecerá información para o seguimento e desenvolvemento da materia.

-A dirección de correo electrónico para comunicarse coas docentes da materia ou concertar unha titoría é a seguinte:
PracticasClinicasI.escola.enfermaria.ourense@sergas.es

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería clínica III**

Materia	Enfermería clínica III			
Código	O51G140V01301			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Calviño López, Daniel			
Profesorado	Calviño López, Daniel Fraga Deus, Melania Vale Iglesias, Maria Florentina			
Correo-e	danilerio77@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	Abordaxe desde unha perspectiva enfermeira das alteracións de saúde en diferentes situacións, capacitando ás/os futuros/as enfermeiras/ no manexo do Proceso Enfermeiro.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A2	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, creencias e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
C28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases.
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
C30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación.
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermería, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
C32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde.
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersonais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
---------------------------------	---------------------------------------

Ser capaz de planificar e prestar cuidados nas principais enfermidades sistémicas.	A1 A3 A4	B8	C28 C29 C30 C31 C32	D1 D2 D3 D4 D5 D7 D10
Ser capaz de prestar asistencia centrada no paciente, utilizando os diagnósticos de enfermaría e as actividades derivadas deles, nas patoloxías estudadas.	A1 A4	B7 B8	C28 C31 C32	D2 D5 D6 D8 D9 D10 D11
Saber aplicar os cuidados necesarios para a atención á persoa paciente crítico.	A1 A2 A3	B7	C28 C29 C31 C32 C33	D1 D4 D5 D7
Saber aplicar os procesos de Enfermaría de urxencias e emerxencias.	A1 A3 A5	B7 B8	C28 C31 C32 C33	D2 D5 D9

Contidos

Tema	
O/a paciente con alteracións na eliminación urinaria.	Incontinencia e retención urinaria Infeccións urinarias Urolitiasis Alteracións da próstata Síndromes renais e glomerulonefrite Insuficiencia renal Tumores das vías urinarias Valoración das probas de función renal Hidronefrose HTA Insuficiencia renal aguda e crónica Diálise Transplante renal
O/a paciente con alteracións na regulación endocrina.	Alteracións da hipófise e do hipotálamo Alteracións tiroideas Alteracións paratiroideas Alteracións suprarrenais Diabetes Obesidade Hiperlipidemias Alteracións do metabolismo do ácido úrico
Enfermaría de urxencias e emerxencias.	Concepto e diferenzas de Urxencias, Emerxencias e Catástrofes. Urxencias extrahospitalarias. A cadea asistencial. Estrutura e dinámica básica dun Servizo de Urxencias. Valoración e clasificación dos pacientes nun Servizo de Urxencias. Soporte Vital Básico e Avanzado. Cadea de supervivencia. Algoritmos de actuación.
Atención ao paciente crítico.	Unidade de vixilancia intensiva. Estrutura e dinámica básicas. Monitorización e cuidados hemodinámicos. Monitorización e cuidados respiratorios. Monitorización e cuidados neurolóxicos. Fármacos de uso frecuente na área de críticos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	37	0	37
Estudo de casos	1	23	24
Seminario	8	40	48
Resolución de problemas e/ou exercicios	4	37	41

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Sesións expositivas As clases teóricas serán de tipo participativo para favorecer a discusión e a comprensión do tema tratado. Exporanse contidos da materia empregando programas de presentacións. Farase lectura de documentos científicos de interese e/ou casos clínicos.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Seminario	Actividades levadas a cabo de maneira explicativa e práctica sobre un tema concreto da materia que permite complementala de maneira máis profunda. Participación e implicación do alumno para demostrar as súas habilidades técnicas. Traballos individuais e grupais. Asistencia obrigatoria ao 90% dos seminarios

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Actividades levadas a cabo de maneira explicativa e práctica sobre un tema concreto da materia que permite complementala de maneira máis profunda. Participación e implicación do alumno para demostrar as súas habilidades técnicas. Traballos individuais e grupais. Asistencia obrigatoria ao 90% dos seminarios
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Estudo de casos	Valorarase a resolución de casos prácticos e análises de situacións, expostos nos seminarios. Aprobado 5 sobre 10.	10	A3 A5	C29 C30	D1 D2 D3 D4 D7	
Seminario	Avaliación continua da participación, habilidades e destrezas do alumnado nas prácticas realizadas nos seminarios ao longo do cuatrimestre. Asistencia obrigatoria polo menos ao 90% do total das horas. De non tela a avaliación realizarase como alumnado con ausencias nos seminarios. Na modalidade presencial a avaliación realizarase cunha proba de resposta curta ou tipo test. Nota de corte 5 sobre 10. No exame indicarase se as respostas incorrectas restan e en qué porcentaxe. Para a nota final é imprescindible aprobar cada unha das partes. A data do exame na primeira edición publicarase na páxina web da escola en no taboleiro de anuncios.	30	A1 A2 A3 A4	B7 B8 C30 C31 C32 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D11	
Resolución de problemas e/ou exercicios	Exame con preguntas de resposta curta/test. Pode haber varias opcións de exame (con distintas preguntas pero co mesmo grao de dificultade). Nota de corte 5 sobre 10. Realizarase o día asignado no calendario oficial de exames. Para a nota final é imprescindible aprobar cada unha das partes. A data do exame na primeira edición publicarase na páxina web da escola en no taboleiro de anuncios.	60	A2	C28 C29 C30	D7	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para aprobar a materia será imprescindible aprobar cada parte por separado.

2ª edición ordinaria.

Para recuperar calquera das partes farase na 2ª edición, cun exame escrito das mesmas características e con os mesmos criterios aos da 1ª edición. A data do exame na 2ª edición publicarase na páxina web da escola e no taboleiro de anuncios.

Nota de corte 5 sobre 10.

AVALIACION DOS SEMINARIOS para o alumnado que non cumpra co 90% da asistencia: Poderanse acoller a esta modalidade os alumnos que non poidan asistir aos mesmos, e o soliciten por escrito antes do **11/10/2024**, e debidamente xustificado. Deberán realizar:

- Proba de resposta curta/test igual que na modalidade presencial. Nota de corte 5 sobre 10.
- Proba de resposta longa, de desenvolvemento. Nota de corte 5 sobre 10, (fará media coa nota da proba de resposta curta).
- Traballo sobre un tema relacionado coa la materia impartida nos seminarios a concretar coa profesora encargada da asignatura. Nota de corte 5 sobre 10.
- A nota de seminarios será a media da proba tipo test, a proba de resposta longa e o traballo. Suporá o 30% da nota total.

Para aprobar, será necesario superar as tres partes: proba de resposta curta, proba de resposta longa e traballo. Nota de corte 5 sobre 10.

CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA: Proba de resposta curta/test sobre toda a materia impartida, tanto nas sesións maxistras como nos seminarios. Nota de corte 5 sobre 10.

A data do exame de fin de carreira publicárase na páxina web da escola en no taboleiro de anuncios.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

NANDA International, **NANDA Internacional, Inc. Diagnósticos enfermeros. Definiciones y clasificación 2018-2020**, 11ª, ELSEVIER, 2019

Sue Moorhead, PhD, RN, Marion Johnson, PhD, RN, Meridean L. Maas, **Clasificación completa de resultados de enfermería NOC 2018**, 6ª, ELSEVIER, 2018

Gloria M. Bulechek, PhD, RN, FAAN, Howard K. Butcher, PhD, RN, PMHCNS-BC, Joanne M. Dochterman and C, **Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC)**, 7ª, ELSEVIER, 2018

CUIDEN,

PUBMED,

Nanda Internacional, **NNNconsult**,

INDEX DE ENFERMERÍA,

REVISTA ENFERMERÍA CLÍNICA,

ENFERMERÍA GLOBAL,

CIBER REVISTA,

ENFERMERÍA INTENSIVA,

CULTURA DE CUIDADOS,

<http://www.enfermeriadeurgencias.com/>,

<http://www.semicyuc.org/>,

Bibliografía Complementaria

Swearinger, **Manual de Enfermería Médico-quirúrgica**, 6ª, ELSEVIER, 2008

Harrison, **Principios de Medicina Interna**, 18ª, McGraw Hill, 2012

Farreras, **Principios de Medicina Interna**, 17, ELSEVIER, 2012

Brunner & Suddarth, **Enfermería médico-quirúrgica**, 12ª, Lippincott Williams & Wilkins, 2016

Esperanza Rayón, **Manual de Enfermería Médico- Quirúrgica: Patrones funcionales: cognitivo-percept**, 1ª, SÍNTESIS, 2002

SHEEHY, **Manual de Urgencia de Enfermería**, 6ª, ELSEVIER, 2006

Jiménez Murillo, L. / Montero Pérez, F.J., **Medicina de urgencias y emergencias**, 4ª, ELSEVIER, 2009

Terry, **Enfermería de cuidados intensivos**, 1ª, MANUAL MODERNO, 2012

Gómez Ferrero, O [et al.], **Manual de enfermería en cuidados intensivos : enfermería de cuidados médico-quirúrgicos.**, 2ª, MONSA PRAYMA, 2011

DIALNET,

METAS DE ENFERMERÍA,

NURE INVESTIGACIÓN,

ROL DE ENFERMERÍA,

<http://seeiuc.org/>,

<https://semicyuc.org/wp-content/uploads/2021/09/RCP-Guias-ERC-2021-01-Resumen-Traduccion-oficial-CERCP.pdf>, 2021

<http://www.cuidados-intensivos-sedar.es/>,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas III/O51G140V01306
Prácticas clínicas IV/O51G140V01405
Prácticas clínicas V/O51G140V01406

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Prácticas clínicas II/O51G140V01303

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Fundamentos de enfermería/O51G140V01107
Enfermería clínica I/O51G140V01204
Enfermería clínica II/O51G140V01205
Introducción á enfermería clínica/O51G140V01201
Prácticas clínicas I/O51G140V01208

Outros comentarios

Utilizarase a plataforma Moovi para comunicación con os estudantes

Para concertar titorías co profesorado os correos electrónicos son os seguintes:

maria.florentina.vale.iglesias@sergas.es
daniel.calvino.lopez@sergas.es

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería materno-infantil**

Materia	Enfermería materno-infantil			
Código	O51G140V01302			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Fernández Varela, María Milagros			
Profesorado	Estévez Muiños, María Victoria Fernández Varela, María Milagros Vale Iglesias, María Florentina Vázquez Gómez, María Belén			
Correo-e	mfervar3@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia abordaranse as características da muller nas distintas etapas do ciclo reprodutivo e do climaterio, así como as alteracións que se poidan producir, prestando os cuidados necesarios en cada etapa. Ademais, tamén achegará ao alumnado ás bases teóricas e principios prácticos dos cuidados de enfermería aos nenos nas diferentes etapas do seu desenvolvemento.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A2	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar cuidados de enfermería dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Diseñar sistemas de cuidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, creenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de conductas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañerios. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
C34	Identificar as características das mulleres nas diferentes etapas do ciclo reprodutivo e no climaterio e nas alteracións que se poden presentar proporcionando os cuidados necesarios en cada etapa.
C35	Aplicar cuidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e prever complicacións.
C36	Coñecer os aspectos específicos dos cuidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.

C37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse.
C38	Aplicar as técnicas que integran o coidado de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos nenos e os seus cuidadores.
C39	Seleccionar as intervencións dirixidas ao neno san e ao enfermo, así como as derivadas dos métodos de diagnóstico e tratamento.
C40	Ser capaz de proporcionar educación para a saúde aos pais ou cuidadores primarios.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersonais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de planificar cuidados de enfermaría nas distintas etapas da vida da muller, dentro do contexto familiar e comunitario, para lograr un estado de saúde óptimo ou recuperar a saúde, baseándose a toma de decisións, en datos obxectivos, feitos científicos e evidencias clínicas.	A1	B1	C34	D1
	A2	B2		D2
	A3	B4		D3
	A4	B5		D4
	A5	B7		D5
		B8		D6
		B9		D7
		B10		D8
		B11		D9
		B12		D10
				D11
	Saber describir os cambios que acontecen no organismo durante a xestación, parto e puerperio.	A1	B12	C35
A2				D2
A3				D3
A4				D4
A5				D5
				D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11
Saber describir, as intervencións e actividades axeitadas a prevención e tratamento dos problemas de saúde, na infancia e na adolescencia, e planificar os cuidados garantindo o dereito a dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión, do neno e a súa familia.	A1	B1	C36	D1
	A2	B2	C37	D2
	A3	B7	C38	D3
	A4	B8	C39	D4
	A5	B9	C40	D5
		B10		D6
		B11		D7
		B12		D8
				D9
				D10
				D11

Contidos

Tema	
Reproducción humana	.- Xenética humana. Conceptos básicos .- Embrioloxía. Conceptos básicos .- Sexualidade
Control da natalidade	.- Anticoncepción .- Interrupción voluntaria do embarazo. Procedementos.

Xestación. Xestación de alto risco	<ul style="list-style-type: none"> .- Diagnóstico do embarazo. .- Modificacións anatómicas e fisiolóxicas durante o embarazo. .- Control do embarazo. Probas complementarias. Avaliación do risco perinatal. .- Xestación de risco.
Problemas de saúde na xestante	Estados Hipertensivos. Diabetes. Hiperemesis□
Parto e puerperio. Coidado prenatal	<ul style="list-style-type: none"> .- Inicio e períodos do Parto. .- Avaliación do Benestar Fetal. Factores que interveñen na súa evolución. .- Alivio da dor durante o parto. .- Atención ao parto normal. .- Adaptación inmediata do RN á vida extrauterina. .- Atención e atención materno-fetal no puerperio inmediato. .- Lactancia materna
Problemas de saúde reprodutiva	<ul style="list-style-type: none"> .- Alteracións do ciclo menstrual .- Esterilidade e infertilidade. Reprodución asistida .- Infeccións de transmisión sexual. .- Cancro xinecolóxico e de mama. .- Endometriose e patoloxía benigna .- Disfuncións do solo pélvico .- Saúde mental perinatal
Características da muller nas diferentes etapas do ciclo vital	<ul style="list-style-type: none"> .- Puberdade .- Climaterium .- Violencia de xénero. Procedemento de selección e actuación do SERGAS .- Mutilación xenital feminina
Introdución a enfermería pediátrica	<ul style="list-style-type: none"> .- Evolución dos coidados infantís e situación actual .- Períodos da infancia .- O coidado da/o nena/o e a súa familia
Recén nacido san. Desenvolvemento e crecemento	<ul style="list-style-type: none"> .- Recén nacido sans. Características e coidados .- Programa do neno san. .- Crecemento e desenvolvemento físico .- Desenvolvemento psicomotor. Sinais de alarma.
O neno hospitalizado	<ul style="list-style-type: none"> .- Alimentación e nutrición, dende o nacemento ata a adolescencia .- Inmunoprevención. Calendario de vacinación O neno hospitalizado .- Hospitalización en idade pediátrica .- Atención pediátrica integral durante a hospitalización .- O menor e a súa familia ante a enfermidade e a hospitalización. Características das unidades de atención pediátrica. .- Dor nos nenos: valoración e tratamento. .- Signos e síntomas frecuentes na infancia: febre, vómitos, diarrea, convulsións e dor abdominal. .- Maltrato infantil. .- Coidados paliativos en pediatría.
Recén nacido de alto risco	<ul style="list-style-type: none"> .- Recén nacido patolóxico .- Premadureza e posmadurez. Coidados de enfermaría .- Principais trastornos neonatais.
Problemas de saúde máis frecuentes na infancia	<ul style="list-style-type: none"> .- Enfermidades exantemáticas .- Sepsis e meninxite .- Infeccións respiratorias e ORL .- Gastroenterite aguda. Deshidratación .- Infección urinaria. Trastornos urolóxicos .- Parasitose

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	54	88	142
Seminario	8	33	41
Actividades introdutorias	2	0	2
Eventos científicos	4	2	6
Exame de preguntas obxectivas	2	32	34

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado, dos contidos da materia obxecto de estudo.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre cada tema específico: presentación e manexo do material correspondente, práctica de técnicas e procedementos relacionados en cada caso, etc que permiten afondar e/ou complementar os contidos da parte teórica da materia.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Eventos científicos	Conferencias, faladoiros, exposicións, mesas redondas, debates... realizados por relatores/as de prestixio, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Actividad enfocada ao traballo teórico-práctico sobre un tema específico

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Seminario	A avaliación da parte de seminarios da materia, farase en base a realización dun exame de preguntas obxectivas (tipo test), das dúas partes da materia (materno e pediatría). Será preciso superar tanto o exame de materno como o de pediatría para aprobar os seminarios. Nota de corte: 5 en cada especialidade (materno e infantil)	40	A1 B1 C34 D1 A2 B2 C35 D2 A3 B4 C36 D3 A4 B5 C37 D4 A5 B7 C38 D5 B8 C39 D6 B9 C40 D7 B10 D8 B11 D9 B12 D10 D11
Exame de preguntas obxectivas	A avaliación dos contidos da materia farase en base a realización dun exame de preguntas obxectivas. Será de preguntas tipo test das dúas partes da materia (materno e pediatría), onde só unha resposta será a correcta. Cada resposta errónea descontará o 33% da puntuación da resposta correcta. Para facer media co resto da avaliación haberá que obter unha puntuación de 5 puntos sobre 10 en cada parte. IMPRESINDIBLE SUPERAR CADA PROBA de avaliación para aprobar a materia.	60	C34 C35 C36 C37 C38 C39 C40

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación dos SEMINARIOS para o estudiantado que non cumpla a asistencia mínima do 90%

Criterios:

1. Exame tipo test dos contidos traballados nos seminarios tanto de materno como de infantil, tendo que acadar como mínimo 5/10 en cada parte, para superar a materia. Cualificación 20%
2. Resolución de 2 casos clínicos, un de cada parte da materia. Será necesario acadar como mínimo 5/10 en cada un deles para superar a proba. Cualificación 20%

IMPRESINDIBLE SUPERAR CADA PARTE PARA FACER MEDIA CO RESTO DA AVALIACIÓN

SEGUNDA EDICIÓN:

O estudantado examinarase da/s parte/s non superada/s na 1ª edición, as condicións serán as mesmas,

CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA

1. Exame de preguntas obxectivas tipo test da TOTALIDADE da materia (teoría e seminarios). Os criterios serán os mesmos que nas convocatorias ordinarias.

Outros comentarios

- As datas dos exames, das distintas convocatorias, serán as que constan no calendario oficial, que estarán publicadas na páxina web da Escola, así como no taboleiro de anuncios para o estudantado no centro.
- Utilizarase a plataforma Moovi da Universidade de Vigo, para manter comunicación co alumnado (temario, anuncios, cualificacións, etc) para o que será necesario, que ao comezo do cuadrimestre, o alumnado revise individualmente, si está correctamente dado de alta na plataforma, para así poder utilizar este servizo.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Aguilar, M.J, **Tratado de enfermería infantil: cuidados pediátricos**, 2ª, Elsevier, 2012

Rodgers CC, Wilson D, Hockenberry MJ, **Wong. Enfermería Pediátrica**, 10ª, Elsevier, 2019

Bibliografía Complementaria

Perry SE, Cashion K, Lowdermilk DL, **Maternidad y salud de la mujer**, 9ª, Elsevier, 2008

Towle, M.A, **Asistencia de enfermería materno-neonatal**, 1ª, Pearson, 2010

Sellán Soto & Vázquez Sellán, **Cuidados neonatales en enfermería**, 1ª, Elsevier, 2017

Baston & Hall, **Parto**, 2ª, Elsevier, 2018

Baston & Hall, **Cuidados posnatales**, 2ª, Elsevier, 2018

Marshall, Baston & Hall, **Guías de enfermería obstétrica y materno-infantil .Lactancia**, 1ª, Elsevier, 2018

González Bosquet, Laílla Vicens & Fabre González, **Obstetricia**, 7ª, Elsevier, 2018

Baston & Hall, **Bases de la enfermería materno-infantil**, 2ª, Elsevier, 2018

Baston, H, **Patologías concomitantes en el embarazo**, 1ª, Elsevier, 2020

Lowdermilk, Perry, Cashion, Alden & Olshansky, **Cuidados de enfermería materno-infantil**, 12ª, Elsevier, 2020

Kay & Sandhu, **Lo esencial en ginecología y obstetricia**, 4ª, Elsevier, 2020

Moreno Preciado Manuel, **Transculturalidad, género y salud**, 1ª, Elsevier, 2021

Gardner, S. L. Carter, B. S. Enzman-Hines, M. Niermeyer, S, **Manual de cuidados intensivos neonatales**, 9ª, Elsevier, 2021

Baston, H., **Bases de la enfermería materno-infantil**, 2ª, Elsevier, 2018

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas III/O51G140V01306

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería clínica III/O51G140V01301

Prácticas clínicas II/O51G140V01303

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/O51G140V01101

Fisioloxía: Fisioloxía/O51G140V01105

Fundamentos de enfermería/O51G140V01107

Psicoloxía: Psicoloxía/O51G140V01102

Enfermería clínica I/O51G140V01204

Enfermería clínica II/O51G140V01205

Enfermería comunitaria II/O51G140V01206

Ética e lexislación/O51G140V01202

Farmacoloxía e dietética/O51G140V01203

Introdución á enfermería clínica/O51G140V01201

Outros comentarios

Utilizarase a plataforma Moovi da Universidade de Vigo para manter comunicación académica-docente con a/o estudante (documentación, anuncios, cualificacións, etc), por tal motivo será preciso, que ao inicio do cuadrimestre no que se imparte a materia, a/o estudante verifique que está dada/o de alta correctamente na materia no Moovi.

A/O estudante deberá entregar á profesora na 1ª semana do inicio do cuadrimestre no que se imparte a materia, a ficha de alumna/o debidamente cumprimentada, a cal está dispoñible na páxina web da Escola e no cartafol da materia no Moovi.

Titorías da materia: estas serán previa petición da/o estudante, enviada ao correo electrónico da profesora*, quen marcará o día e a hora para a mesma.

*Correo electrónico da profesora da materia: raquel.perez.rodriguez@sergas.es

Será de obrigado cumprimento por parte da/o estudante, o establecido no art.39 do código ético, do "Título VII. Do uso de medios ilícitos", do Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudantado (aprobado no claustro da UVigo o 18 de abril de 2023), que implica a renuncia ao emprego de medios, prácticas e/o dispositivos non autorizados ou que poidan implicar un aproveitamento ilexítimo do traballo alleo, a apoderarse indebidamente do contido de probas ou exames, a utilizar indebidamente contidos ou medios de reprodución e de gravación das actividades universitarias; así como asumir as consecuencias que ocasione o incumprimento do devandito compromiso e as sancións que se derivasen deste, de acordo con o previsto polo artigo 11 g) da Lei 3/2022, do 24 de febreiro, de convivencia universitaria, cumprindo ademais co código ético da Universidade de Vigo.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prácticas clínicas II**

Materia	Prácticas clínicas II			
Código	O51G140V01303			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	15	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Fernández Varela, María Milagros			
Profesorado	Fariñas Valiña, Natalia Olida Fernández Varela, María Milagros			
Correo-e	mfervar3@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	Prácticas clínicas tuteladas, realizadas en Unidades de hospitalización			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A2	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar cuidados de enfermería dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermería
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Diseñar sistemas de cuidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermería na evidencia científica e nos los medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, creenzas e valores, ademáis de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañerios. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
B13	Aplicar os principios de financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demáis persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar cuidados de enfermería baseándose na atención integral da saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial

- B18 Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou terminal
- C4 Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
- C8 Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
- C10 Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.
- C11 Establecer unha relación empática e respectuosa co paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
- C12 Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
- C13 Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.
- C15 Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría.
- C17 Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar, a calidade e seguridade, as persoas atendidas.
- C18 Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría.
- C19 Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade.
- C22 Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.
- C23 Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes de unha comunidade
- C24 Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
- C25 Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
- C26 Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
- C29 Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
- C31 Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
- C33 Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
- C35 Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións.
- C36 Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.
- C37 Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse.
- C42 Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecemento.
- C44 Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá.
- C49 Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.
- C50 Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.
- D1 Capacidade de análise e síntese
- D2 Capacidade de organización e planificación
- D3 Capacidade de xestión da información
- D4 Resolución de problemas e toma de decisións
- D5 Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
- D6 Habilidades nas relacións interpersonais
- D7 Razoamento crítico
- D8 Aprendizaxe autónomo
- D9 Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
- D10 Motivación pola calidade
- D11 Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Ser capaz de participar nos cuidados que teñan como finalidade garantir o maior grao de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha óptima relación interpersoal que garanta a dignidade e confidencialidade.	A1	B1	C8	D1	
	A2	B3	C11	D2	
	A3	B4	C12	D3	
	A4	B6	C15	D4	
	A5	B7	C17	D5	
		B8	C18	D6	
		B9	C26	D7	
		B11	C29	D8	
		B12	C31	D9	
		B15	C33	D10	
		B16	C42	D11	
		B17	C49		
		B18			
	Ser capaz de proporcionar cuidados ao paciente aplicando o Proceso de Enfermaría, establecendo unha actitude empática co paciente e familia aos que garantizará o dereito á confidencialidade, dignidade e privacidade.	A1	B1	C4	D1
		A2	B2	C8	D2
		A3	B3	C10	D3
		A4	B4	C11	D4
		A5	B5	C12	D5
		B6	C13	D6	
		B10	C15	D7	
		B12	C17	D8	
		B13	C18	D9	
		B14	C19	D10	
		B15	C22	D11	
		B16	C23		
		B17	C24		
			C25		
			C29		
			C31		
			C33		
		C35			
		C36			
		C37			
		C44			
		C49			
		C50			

Contidos

Tema

Rotatorio de prácticas preprofesionales que permitan a aplicación dos coñecementos teóricos e metodolóxicos da Enfermaría á práctica clínica, en centros de atención primaria, centros asistenciais, sociosanitarios, e hospitais.	Prácticas clínicas a realizar en atención primaria de saúde ou en unidades de hospitalización xeral PROCESO ENFERMEIRO: ser capaz de aplicar o PE (método sistemático e organizado de administrar cuidados de enfermaría individualizados) nun caso que seleccionará o alumno/a en a Unidade de prácticas.
--	---

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Eventos científicos	2	0	2
Actividades introdutorias	2	0	2
Prácticum, Practicas externas e clínicas	327	0	327
Obradoiro	17	0	17
Estudo de casos	0	21	21
Cartafol/dossier	0	6	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Eventos científicos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates... realizados por ponentes de prestixio, que permiten profundar ou complementar os contidos de a materia.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Formación en cuidados integrales ao paciente baixo a supervisión directa do persoal de enfermería da unidade adxudicada. Observación directa e realización das distintas técnicas de enfermería

Obradoiro	Actividade enfocada á adquisición de coñecementos procedementais, habilidades sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor/a ás actividades que desenvolven os/as estudantes.
-----------	--

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas	O/A estudante desenvolve as actividades de formación nun contexto relacionado co exercicio dunha profesión. Inclúense con carácter obrigatorio en estudos conducentes a determinadas profesións reguladas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Informe de avaliación emitido pola/o supervisora/or da Unidade, co asesoramento das enfermeiras que participaron na docencia. As actividades formativas complementarias organizadas dentro da planificación de Prácticas Clínicas son de asistencia obrigatoria e non recuperables. Asistencia obrigatoria 100% das horas. As faltas de asistencia NON recuperadas, supón a non valoración da rotación, e a non superación da materia. Nota de corte 5. Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia.	60	A1	B1	C4	D1
			A2	B2	C8	D2
			A3	B3	C10	D3
			A4	B4	C11	D4
			A5	B5	C12	D5
				B6	C13	D6
				B7	C15	D7
				B8	C17	D8
				B9	C18	D9
				B10	C19	D10
				B11	C22	D11
				B12	C29	
				B13	C31	
				B14	C33	
				B15	C35	
				B16	C36	
				B17	C37	
				B18	C42	
		C44				
		C49				
		C50				
Estudo de casos	Elaboración dun caso práctico desenvolvendo o proceso de enfermaría nun doente da Unidade de prácticas na que realicen a súa estancia clínica, estará baseado na taxonomía NANDA, NIC, NOC. Consultar a guía do traballo na plataforma Moovi. A elaboración e posterior exposición será grupal (4-5 estudantes por grupo) Prazo de entrega: ver Moovi A non presentación e defensa do traballo nas datas establecidas supón a non superación da materia. Nota de corte 5. Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia	40	A1	B2	C17	D1
			A2	B3	C18	D2
			A3	B4	C19	D3
			A4	B5	C23	D4
				B6	C24	D7
				B14	C25	
				B16	C26	
					C29	
					C44	
					C50	
Cartafol/dossier	Elaboración dun informe/memoria sobre as tarefas e procedementos desenvolvidos, observacións realizadas. Normas de presentación: exercicio individual, consultar no Moovi Prazo de entrega: Consultar no Moovi non se admitirán memorias entregadas fóra de prazo. Para superar a materia é requisito indispensable entregar o cartafol conforme as normas de presentación publicadas e obter a cualificación de APTO para poder ser avaliado nos apartados anteriores (practicum e estudo de casos) Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia.	0	A1	B2	C15	D1
			A2	B5		D2
			A3	B16		D4
			A4			D7

Outros comentarios sobre a Avaliación

2ª EDICIÓN ORDINARIA:

Dado que a práctica clínica é unha actividade presencial, non recuperable, os estudantes soamente poderán empregar a 2ª oportunidade para recuperar as partes/probas non superadas pero sí cursadas na 1ª oportunidade, segundo corresponda.

Asimesmo nesta 2ª edición soamente se poderán recuperar ausencias ata un máximo de dez xornadas, segundo o recollido na Guía de Prácticas Clínicas, e sempre que haxa dispoñibilidade no Centro Sanitario de referencia.

Para o estudo de caso, o alumnado ten 2 alternativas:

- Presentar o mesmo caso clínico da edición anterior, modificado e corrixido. A nota máxima a acadar será un 5.
- Presentar un novo caso clínico, é dicir un traballo distinto ao da edición anterior. A nota máxima a acadar será un 10.

Entrega do Cartafol/dossier e estudo caso: consultar datas a través da plataforma Moovi.

É imprescindible superar cada parte, para poder aprobar a materia.

Datos de avaliación

Consultar a plataforma Moovi

OUTROS COMENTARIOS:

- Importante que o documento de asistencia a prácticas clínicas, recolla tanto a asistencia coma as faltas/ausencias, para asúa posterior recuperación e a súa entrega en tempo e en forma na Escola.
- No caso de non poder acudir por motivos xustificadas e documentados a unidade de prácticas clínicas, o alumnado avisará por correo electrónico ao profesorado da materia (PracticasClinicasII.enfermaria.ourense@sergas.es), con COPIA á supervisora da unidade de rotación.
- A asistencia a prácticas clínicas é obrigatoria, as ausencias serán recuperadas segundo establece a Normativa de Prácticas Clínicas do Centro.
- É obrigatorio subir á plataforma **Moovi** no apartado "**usuarios**" unha **foto** que permita a identificación da/o alumna/o.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Nanda Internacional, **NNNConsult**, Elsevier,

NANDA Internacional & T. Heather Herdman & Shigemi Kamitsuru, **Nursing Diagnoses 2021-2023**, 12ª, Elsevier, 2021

Butcher, Bulechek, Dochterman & Wagner, **Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC)**, 7ª, Elsevier, 2019

Moorhead, Swanson, Johnson & Maas, **Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC): Medición de Resultados en Salud**, 6ª, Elsevier, 2019

Perry. Potter, **Guía Mosby De Habilidades Y Procedimientos En Enfermería**, 9ª, Elsevier, 2019

Index de enfermería (digital),

<http://www.isciii.es/investen>,

Renton, McGuinness & Strachan, **Procedimientos de enfermería clínica**, 6ª, Elsevier, 2021

Alfaro-LeFevre, **Pensamiento crítico, razonamiento clínico y juicio clínico en enfermería**, 7ª, Elsevier, 2021

Bibliografía Complementaria

Enfermería global,

Metas de Enfermería,

Enfermería Clínica,

Nursing,

www.index-f.com,

<http://www.gneaupp.org>,

Portal Sanitario Fistera (Atención Primaria en la Red) <http://www.fistera.com/index.asp>,

<https://ulcerasfora.sergas.gal/?idioma=es>,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas III/O51G140V01306

Prácticas clínicas IV/O51G140V01405

Prácticas clínicas V/O51G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería clínica III/O51G140V01301

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fundamentos de enfermería/O51G140V01107

Enfermería clínica I/O51G140V01204

Enfermería clínica II/O51G140V01205

Introdución á enfermería clínica/O51G140V01201

Prácticas clínicas I/O51G140V01208

Outros comentarios

- Rógase unha permanente atención ás disposicións sobre a materia que, no seu momento, figuren nos taboleiros de anuncios da Escola de Enfermaría e consultar a plataforma Moovi a través da cal se fornecerá información para o trazado e desenvolvemento da materia.

- A dirección de correo electrónico para comunicarse coas docentes da materia ou concertar unha titoría é a seguinte:
PracticasClinicasII.escola.enfermaria.ourense@sergas.es

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería xeriátrica e coidados paliativos**

Materia	Enfermería xeriátrica e coidados paliativos			
Código	O51G140V01304			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Menor Rodríguez, María José			
Profesorado	Fraga Deus, Melania Menor Rodríguez, María José Vale Iglesias, Maria Florentina			
Correo-e	mariajosemenor@hotmail.com			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia abordase o coñecemento xeral e específico da Xeriatria e da *Gerontología, para proporcionar coidados de enfermaría ao ancián. Estudaranse as teorías do envellecemento, os aspectos clínicos, sociolóxicos, *etc, do envellecemento así como os coidados de enfermaría necesarios para o ancián, tanto enfermo como san.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A2	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, creenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
B13	Aplicar os principios de financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar, a calidade e seguridade, as persoas atendidas.
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
C45	Coñecer o Sistema Sanitario Español.
C46	Identificar as características da función directiva dos servizos de enfermaría e a xestión de coidados.
C47	Coñecer e ser capaz de aplicar as técnicas de dirección de grupos.

C48	Coñecer a lexislación aplicable e o código Ético e Deontolóxico da enfermaría española, inspirado no código Europeo de Ética e Deontoloxía de Enfermaría.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersonais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de xestionar as bases de documentación científico-técnica, seleccionar e revisar documentos de interese e sintetizar a súa información.	A1	B3	C8	D1
	A2	B6	C12	D2
	A3	B7	C17	D3
	A4	B8	C24	D4
	A5	B10	C25	D5
		B12	C26	D6
		B13	C33	D7
		B14	C45	D8
		B16	C46	D9
			C47	D10
			C48	D11
Saber identificar as necesidades e aplicar a metodoloxía da investigación en relación con problemas reais e definir obxectivos innovadores de investigación en forma de proxectos e/ou protocolos	A1	B7	C8	D1
	A2	B8	C25	D2
	A3	B10	C26	D3
	A4	B12		D4
	A5	B13		D5
		B16		D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11

Contidos

Tema	
Enfermaría *gerontolóxica.	Características xerais da enfermidade no maior. Presentacións atípicas. *Arritmias máis frecuentes no ancián. *Hipertensión arterial. Insuficiencia cardíaca. Patoloxía *tiroidea. Tumores máis *prevalentes Enfermidade *cerebrovascular. Tremores e enfermidade de Parkinson. Enfermidade pulmonar *obstrutiva crónica. Infección de ouriños. Osteoporose.

Niveis asistenciais.	Manexo xeral e *extrahospitalario do enfermo xeriátrico. Os niveis asistenciais xeriátricos. A Atención Primaria na atención ao ancián. Aspectos clínicos do seguimento do paciente xeriátrico. Recursos sociosanitarios para os maiores
O contexto socio-sanitario da poboación anciá.	Ancián e fármacos. Factores responsables da modificación da resposta farmacolóxica no ancián. Reaccións adversas. Interaccións *medicamentosas. O ancián *polimedicado. Aspectos éticos na atención ao maior. Abuso e malos tratos no ancián
Modificacións *morfo funcionais e psicosociais do envellecemento.	Avaliación física do ancián. Cambios psíquicos e sociais. A xubilación. Saúde bucal. Valoración de perdas visuais e *auditivas.
Teorías do envellecemento.	Envellecemento normal e patolóxico Proceso de envellecemento. Cambios biolóxicos e físicos. Teorías do envellecemento.
Ancián fráxil.	Conceptos de: ancián san, ancián enfermo, ancián de alto risco na comunidade ou "ancián fráxil". Características do ancián fráxil (alteración intelectual, inmovilidade, inestabilidade, incontinencia, *yatrogenia).
O ancián enfermo. Valoración integral.	Nutrición e envellecemento. Valoración nutricional. Desnutrición, *malnutrición e obesidade. Recomendacións nutricionais no ancián O paciente xeriátrico. Concepto. Valoración xeriátrica integral: física, funcional mental (cognitiva e do estado de ánimo), nutricional e sociosanitaria. Escala máis utilizadas. O coidador principal. *Características. *Claudicación do coidador. Sobrecarga. Paciente *pluripatolóxico.
Grandes síndromes xeriátricas.	Síndrome de inmovilidade. *UPP Trastornos do estado de ánimo: depresión, ansiedade, alteracións do soño. Deterioración cognitiva: demencias. Tipos de demencias. Síndrome *confusional e axitación no paciente maior *Discinesias e movementos anómalos nos maiores. Trastornos da mobilidade e da marcha. Caídas, *Síncope. Vertixe e inestabilidade Incontinencia *urinaria. *Estreñimento. *Impactación e incontinencia fecal
Seminario.	Resolución dun caso clínico que engloba as grandes síndromes xeriátricas

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	36	40	76
Seminario	10	20	30
Resolución de problemas	2	19	21
Exame de preguntas obxectivas	5	15	20

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia.
	Realización e defensa de infografía baseado nun tema de elección por parte do alumno en base a unha listaxe de propostas ofertadas polas docentes.
Resolución de problemas	A resolución de problemas expostos en clase realizaranse de forma presencial eu mediante a plataforma docente da *UVigo.

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Realización e defensa de infografía baseado nun tema de elección por parte do alumno en base a unha listaxe de propostas ofertadas polas docentes.
-----------	---

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Seminario	Avaliación continua. Obrigatoriedade de asistencia ao 90% das horas. Discusión de deseños e tipos de investigación. Participación activa e implicación. Resolución de preguntas sobre casos tratados Probas de tipo test Nota de Corte:5	40	A1	B3	C8	D1
			A2	B6	C12	D2
			A3	B7	C17	D3
			A4	B8	C24	D4
			A5	B10	C25	D5
				B12	C26	D6
				B13	C33	D7
				B14	C45	D8
				B16	C46	D9
					C47	D10
					C48	D11
Exame de preguntas obxectivas	Exame final escrito tipo test con respostas múltiples e unha soa verdadeira. Será necesario obter polo menos o 60% da puntuación máxima. A resposta equivocada restará 1/3 de punto. Nota de Corte: 5	60			C8	
					C12	
					C17	
					C24	
					C25	
					C26	
					C33	
					C45	
					C46	
					C47	
					C48	

Outros comentarios sobre a Avaliación

En segunda Edición, examinaranse da parte/s non superada/as, o tipo de proba será o mesmo que na primeira edición.

FIN DE CARREIRA: CRITERIO DE AVALIACIÓN: PROBA TIPO TEST DA TOTALIDADE DA MATERIA 100% NOTA DE CORTE 5

Avaliación 1ª Edición : Avaliación 2ª Edición . Avaliación Fin de Carreira: datas según calendario oficial publicado.

Alumnado que no cumpra a asistencia do 90% aos seminarios: No caso do alumnado que dun xeito xustifico non poida asistir os seminarios , terán que presentar un traballo antes do exame da materia en cada edición. A nota de corte deste traballo será:5

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Misericordia García Hernández, María Pilar Torres Egea, Esperanza Ballesteros Rodríguez, **Enfermería Geriátrica**, 2ª, Elsevier, 2006

Misericordia García Hernández, Rosa Martínez Sellarés, **Enfermería y envejecimiento**, 1ª, Elsevier Masson, 2012

WILLIAMS, PATRICIA, **ENFERMERIA GERIATRICA**, MOSBY/DOYMA, 2020

Bibliografía Complementaria

Francisco Guillén Llera, Isidoro Ruipérez Cantera, **Manual de Geriatría**, 3ª, Elsevier Masson, 2009

Francisco Guillén Llera, Jesús Pérez del Molino Martín, **Síndromes y Cuidados en el Paciente Geriátrico**, 2ª, Biblioteca Nacional, 2007

Gammack J.K., Morley, J.E, **Clínicas Médicas de Norteamérica**, Volumen 90, nº 5, Elsevier Masson, 2007

Ackley J. Betty; Ladwig B. Gail, **Manual de Diagnósticos de Enfermería. Guía para la planificación de los cuidados**, 7ª, Elsevier Mosby, 2007

Medicine, **Enfermedades Geriátricas.**, Unidad temática 62, 10ª serie 2010; 10 (62): 4249 - 4321, Elsevier Doyma, 2011

Manuel Quintanilla Martínez, **Enfermería Geriátrica. Cuidados integrales en el anciano. Tomos I y II**, 2ª, Instituto Monsa de Ediciones, 2006

M Lesende, AG Iturbe, JG Pavón, JJB Cortés, PA Sole, **Anciano frágil. Detección y tratamiento en AP**, AP, 2010

Sociedad Española de enfermería Geriátrica y Gerontológica, **www.seegg.org.**,

Sociedad española de geriatría y gerontología, **www.segg.org.**,

Grupo nacional para el estudio y prevención de las úlceras por presión, **www.gneaupp.es**,

Sociedad Española de enfermería en cuidados paliativos, **www.secpal.com.**,

Recomendaciones

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Idioma moderno: Inglés técnico/O51G140V01108

Outros comentarios

- Moi importante a participación, implicación e actitude nos seminarios.
- Rógase unha permanente atención ás disposicións sobre a materia que no seu momento, figuren nos taboleiros de anuncios da Escola
- Consultar a plataforma de Teleformación a través da cal se fornecerá información para o seguimento e desenvolvemento da materia
- Para contactar co/cos docente/s ou solicitar titorías a través do correo electrónico:
flore.vale.iglesias@sergas.es
daniel.calviño.lopez@sergas.es

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería en saúde mental**

Materia	Enfermería en saúde mental			
Código	O51G140V01305			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Fariñas Valiña, Natalia Olida			
Profesorado	Fariñas Valiña, Natalia Olida Rodríguez Álvarez, María			
Correo-e	nfarval@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	Saúde Mental e modo de vida. Atención de Enfermería de saúde mental a persoa, familia e comunidade. Aspectos Psiquiátricos dos cuidados de Enfermería.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A2	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar cuidados de enfermería dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermería
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Diseñar sistemas de cuidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, creenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañerios. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
B13	Aplicar os principios de financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar cuidados de enfermería baseándose na atención integral da saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial

C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.
C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C14	Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia de xénero para capacitar ao estudiantado na prevención, a detección precoz, a asistencia, e a rehabilitación das vítimas desta forma de violencia.
C22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.
C23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes de unha comunidade
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
C32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde.
C51	Coñecer os problemas de saúde mental máis relevantes nas diferentes etapas do ciclo vital, proporcionando coidados integrais e eficaces, no ámbito da enfermaría.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersonais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber a clasificación e clínica dos trastornos mentais e os coidados de enfermería asociados a eles.	A1	B1	C10	D1
	A2	B2	C12	D2
	A3	B3	C14	D3
	A4	B4	C22	D4
	A5	B5	C23	D5
		B6	C24	D6
		B7	C25	D7
		B8	C26	D8
		B9	C31	D9
		B10	C32	D10
		B11	C51	D11
		B12		
		B13		
		B14		
		B15		
		B16		
		B17		

Contidos

Tema	
Introducción á saúde mental	Enfermidade mental. Repaso histórico. Como evolucionou o concepto de saúde mental. A saúde mental dentro do sistema de saúde.
Comunicación e relación terapéutica	O profesional de enfermaría no campo da saúde mental. Conceptos básicos. A relación enfermeira/paciente base da relación terapéutica.
Psicopatoloxía	Descrición e identificación dos principais cadros psicopatolóxicos e avaliación das manifestacións de devanditas patoloxías.

Coidados de enfermaría nos distintos trastornos mentais	<p>Valoración de enfermaría na saúde mental. Os patróns funcionais de saúde aplicados á saúde mental.</p> <p>Diagnósticos de enfermaría asociados. Intervencións de enfermaría e resultados esperados.</p> <p>Espectro da esquizofrenia e outros trastornos psicóticos.</p> <p>Trastorno bipolar e trastornos relacionados.</p> <p>Trastornos depresivos.</p> <p>Trastornos de ansiedade.</p> <p>Trastorno obsesivo-compulsivo e trastornos relacionados.</p> <p>Trastornos relacionados con traumas e factores de tensións.</p> <p>Trastornos dissociativos.</p> <p>Trastorno de síntomas somáticos e trastornos relacionados.</p> <p>Trastornos alimentarios e da inxestión de alimentos.</p> <p>Trastornos do soño-vixilia.</p> <p>Disfuncións sexuais.</p> <p>Disforia de xénero.</p> <p>Trastornos parafilicos.</p> <p>Trastornos destrutivos do control dos impulsos e da conduta.</p> <p>Trastornos relacionados con sustancias e trastornos adictivos</p> <p>Trastornos da personalidade.</p> <p>Saúde mental infantojuvenil. Trastornos da excreción. Trastornos do desenvolvemento neurolóxico (discapacidades intelectuais, trastornos da comunicación, trastornos do espectro do autismo, trastorno por déficit de atención con hiperactividade).</p>
Terapias interactivas	<p>Rehabilitación e readaptación social do paciente con alteracións na saúde mental.</p> <p>Diferentes intervencións terapéuticas para enfermaría.</p> <p>Saúde mental e rehabilitación.</p>
Temas Seminarios	<ol style="list-style-type: none"> 1. Atención de enfermaría no paciente con axitación psicomotriz: Aspectos xerais, contención psicolóxico-emocional (verbal) e ambiental. 2-Atención de enfermaría no paciente con axitación psicomotriz: Role playing. 3. A realidade do suicidio. Intervencións en caso de risco. 4. Mellorar a comunicación na atención ás persoas con discapacidade.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	10	2	12
Lección maxistral	24	20	44
Exame de preguntas obxectivas	4	38	42
Traballo	12	40	52

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado, dos contidos da materia obxecto de estudo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Seminario	A asistencia aos seminarios é obrigatoria, cando menos no 90% do total das horas asignadas, no caso contrario a/o alumna/o pasará a ser avaliado segundo os criterios establecidos para a "modalidade non presencial".	40	A1	B1	C10	D5
			A2	B2	C23	D6
			A3	B3	C24	D9
			A4	B4	C25	D10
			A5	B5	C26	D11
	A avaliación presencial de seminarios será:			B6	C31	
				B7	C32	
	1º. Avaliación continua (10%): Esta avaliación farase ao longo do cuadrimestre no que se imparte a materia, mediante a observación da participación e implicación do alumnado nos temas expostos na aula. A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. Será preciso superar esta parte da materia, para poder superar toda a materia.			B8		
				B9		
				B10		
				B14		
	2º. Exame de preguntas obxectivas (proba tipo test), con varias opcións de resposta, sendo só unha delas certa dos temas expostos en seminarios (30%). A fórmula que se utilizará para obter a puntuación neste apartado será: (A-E), (A) acertos - (E) erros. As preguntas en branco, non restan puntuación.					
	Para superar o exame, será preciso acadar o 50% da puntuación total máxima posible deste apartado.					
	Será preciso superar esta parte da materia, para poder superar toda a materia.					
Exame de preguntas obxectivas	Nesta apartado avaliarase os contidos teóricos, expostos nas clases maxistras, en relación aos contidos propios da materia.	50	A1	B4	C22	D1
			A2	B6	C51	D2
			A3	B7		D3
	Constará dun exame de preguntas obxectivas (proba tipo test), con varias opcións de resposta, sendo só unha delas certa. A fórmula que se utilizará para obter a puntuación neste apartado será: (A-E), (A) acertos - (E) erros. As preguntas en branco, non restan puntuación.		A4	B9		D4
			A5	B10		D7
				B13		D8
	Para superar o exame, será preciso acadar o 50% da puntuación total máxima posible deste apartado.					
	Será preciso que todo o alumnado matriculado na materia supere este apartado da materia, para poder superar a asignatura.					
Traballo	Neste apartado avaliarase a elaboración e exposición dun traballo en equipo, dos temas propostos nas clases. As instrucións de elaboración e de exposición do mesmo, daranse ao comenzo do cuadrimestre e publicaranse posteriormente en faitic. A calificación para ser apto será de 5 ou máis puntos sobre 10.	10		B11	C12	
				B12	C14	
				B13		
				B14		
				B15		
				B16		
	Será preciso que todo o alumnado matriculado na materia supere este apartado da materia, para poder superar a asignatura.			B17		

Outros comentarios sobre a Avaliación

OUTROS COMENTARIOS:

Para superar a materia, será preciso aprobar cada unha das partes da mesma, de forma independente. De non ser así, só se gardará a cualificación das partes superadas, ata a 2ª convocatoria, do presente curso académico.

AVALIACIÓN DE ALUMNADO CON AUSENCIAS EN SEMINARIOS (40% puntuación, do total da materia): As/os alumnas/os que teñan unha asistencia aos seminarios inferior ó 90%, deberán realizar o día fixado como data de exame no calendario oficial:

1. EXAME PRÁCTICO (10% da puntuación): en relación aos contidos impartidos nos seminarios. A cualificación para ser apto será de 5 ou máis puntos sobre 10.

2. EXAME TEÓRICO TIPO TEST (30% da puntuación): deberán realizar unha proba tipo test, con varias opcións de resposta, sendo só unha delas certa. A fórmula que se utilizará para obter a puntuación neste apartado será: (A-E), sendo A acertos e E erros. As preguntas en branco non restarán puntuación. Dita proba versará sobre os contidos impartidos nos seminarios.

Nesta proba será preciso acadar un 50% da puntuación total deste apartado.

Será preciso ter aprobada cada unha das dúas partes de exame, é dicir, tanto o exame práctico como o exame teórico tipo test de forma independente para superar a parte correspondente ao total de seminarios.

A cualificación para ser apto será de 5 ou máis puntos sobre 10.

É imprescindible superar a parte de seminarios para poder superar a materia no seu conxunto.

2ª EDICIÓN ORDINARIA:

O alumnado que teña suspenso/s algunha das partes da avaliación citadas, na súa 1ª edición, deberá presentarse nesta 2ª edición a parte que teña pendente segundo sexa alumnado presencial ou non presencial no relativo a parte de seminarios.

As condicións de avaliación son as mesmas que na 1ª edición.

CONVOCATORIA DE FIN DE CARREIRA:

O alumnado que se presente a esta convocatoria, deberá superar un exame de preguntas obxectivas (proba tipo test), con varias opcións de resposta, sendo só unha delas certa. A puntuación desta proba suporá o 100% do total da materia. Neste exame avaliaranse os contidos: teóricos expostos nas clases maxistras, nos seminarios, e nos traballos propostos e expostos na clase polo alumnado, en relación aos contidos propios da materia.

A fórmula que se utilizará para obter a puntuación neste apartado será: (A-E), (A) acertos - (E) erros. As preguntas en branco, non restan puntuación.

Para superar o exame, será preciso acadar o 50% da puntuación total máxima posible.

Datas de exames desta materia

As datas serán as que figuran aprobadas e publicadas na web e taboleiros da Escola.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Belloch, Amparo; Sandín, Bonifacio; Ramos, Francisco, **MANUAL DE PSICOPATOLOGÍA, volumen I**, 1ª edición, McGRAW-HILL/INTERAMERICANA, 2008

Belloch, Amparo; Sandín, Bonifacio; Ramos, Francisco, **MANUAL DE PSICOPATOLOGÍA, volumen II**, 1ª edición, McGRAW-HILL/INTERAMERICANA, 2009

Bibliografía Complementaria

R. Alfaro Lefevre, **Aplicación del Proceso de Enfermería**, 5ª edición, Masson, 2003

Fornés J, Carballal M^ªC., **Enfermería de Salud Mental y Psiquiatría. Guía Práctica de Valoración y Estrategias de Intervención**, 1ª edición, Médica Panamericana, 2001

Molina E., **Manejo de Enfermería en pacientes con cuadro de agitación**, 1ª edición, Glosa, 2002

Bobes J, Bousoño M, Gonzalez M^ªP, Lopez JL, Saiz PA, **Enfermería Psiquiátrica**, 1ª edición, Síntesis, 2001

Fornés J., **Enfermería de Salud Mental y Psiquiatría. Valoración y cuidados**, 2ª edición, Panamericana, 2011

Vallejo Ruiloba, J., **Introducción a la psicopatología y psiquiatría**, 8ª edición, Masson, 2015

Fornés, J; Gomez, J., **Psicopatología, diagnosis y terapéutica psiquiátrica.**, 2ª edición, Enfo Ediciones, 2011

Alfaro, R., **Pensamiento crítico y juicio clínico en enfermería**, 4ª edición, Elsevier, 2009

Lunney, M., **Razonamiento crítico para alcanzar resultados de salud positivos**, 1ª edición, Elsevier, 2011

Johnson M et al., **Vinculos de NOC y NIC a NANDA -I y diagnósticos médicos. Soporte para el razonamiento crítico y la calidad de los cuidados**, 3ª edición, Elsevier, 2012

Días sin huella (dir. Billy Wilder; 1945),

□ Las tres caras de Eva (dir. Nunnally Johnson; 1945),

La naranja mecánica (dir. Stanley Kubrik; 1971),

□ Alguien voló sobre el nido de Cuco (dir. Milos Forman ;1975),

□ El silencio de los corderos (dir. Jonathan Demme ; 1991,

□ Mr. Jones (dir. Mike Figgis; 1993),

□ Diario de un rebelde (dir. Scott Kalvott ; 1995),

Doce monos (dir. Terry Gilliam; 1995),

Mejor imposible (dir. James L. Brook ; 1997),

□ Inocencia interrumpida (dir. James Mangold; 1999),

Una mente maravillosa (dir. Ron Howard,

www.index-f.com/presencia/revista.php,

□ <http://www.psiquiatría.com>,

□ <http://www.chez.com/siso/sociedad.htm>,

□ <http://www.anesm.net/>,

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prácticas clínicas III**

Materia	Prácticas clínicas III			
Código	O51G140V01306			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	18	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Fernández Varela, María Milagros			
Profesorado	Fariñas Valiña, Natalia Olida Fernández Varela, María Milagros			
Correo-e	mfervar3@sergas.es			
Web				
Descrición	O obxectivo desta materia é preparar ao alumnado nos coidados básicos de Enfermería na área materna-xeral, así como o manexo dos distintos programas que levan a cabo en Atención Primaria.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A2	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermería dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermería
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Diseñar sistemas de cuidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, creenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañerios. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
B13	Aplicar os principios de financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermería baseándose na atención integral da saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial

- B18 Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou terminal
- C4 Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
- C8 Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
- C10 Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.
- C11 Establecer unha relación empática e respectuosa co paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
- C12 Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
- C13 Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.
- C15 Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría.
- C17 Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar, a calidade e seguridade, as persoas atendidas.
- C18 Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría.
- C19 Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade.
- C22 Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.
- C23 Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes de unha comunidade
- C24 Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
- C25 Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
- C26 Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
- C29 Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
- C31 Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
- C33 Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
- C35 Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións.
- C36 Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.
- C37 Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse.
- C42 Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecemento.
- C44 Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá.
- C49 Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.
- C50 Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.
- D1 Capacidade de análise e síntese
- D2 Capacidade de organización e planificación
- D3 Capacidade de xestión da información
- D4 Resolución de problemas e toma de decisións
- D5 Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
- D6 Habilidades nas relacións interpersonais
- D7 Razoamento crítico
- D8 Aprendizaxe autónomo
- D9 Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
- D10 Motivación pola calidade
- D11 Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Ser capaz de participar nos cuidados que teñan como finalidade garantir o maior grao de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha óptima relación interpersoal que garanta a dignidade e confidencialidade.	A1	B1	C8	D1	
	A2	B3	C11	D2	
	A3	B6	C15	D3	
	A4	B7	C17	D4	
	A5	B8	C18	D5	
		B9	C26	D6	
		B11	C29	D7	
		B12	C31	D8	
		B15	C33	D9	
		B16	C42	D10	
		B17	C49	D11	
		B18			
	Ser capaz de proporcionar cuidados ao paciente aplicando o Proceso de Enfermaría, establecendo unha actitude empática co paciente e familia aos que garantizará o dereito á confidencialidade, dignidade e privacidade.	A1	B1	C4	D1
		A2	B2	C8	D2
		A3	B3	C10	D3
		A4	B4	C11	D4
		A5	B5	C12	D5
			B6	C13	D6
		B10	C15	D7	
		B12	C17	D8	
		B13	C18	D9	
		B14	C19	D10	
		B15	C22	D11	
		B16	C23		
		B17	C24		
			C25		
			C29		
			C31		
			C33		
		C35			
		C36			
		C37			
		C44			
		C49			
		C50			

Contidos

Tema

Rotatorio de prácticas preprofesionales que permitan a aplicación dos coñecementos teóricos e metodolóxicos da Enfermaría á práctica clínica, en centros de atención primaria, centros asistenciais, sociosanitarios, e hospitais.	Prácticas clínicas a realizar en atención primaria de saúde ou en unidades de hospitalización xeral e hospitalización materno-infantil
	PROCESO ENFERMERO: ser capaz de aplicar o PE (método sistemático e organizado de administrar cuidados de enfermaría individualizados) nun caso que seleccionará o alumno/a en a Unidade de prácticas.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Eventos científicos	2	0	2
Actividades introductorias	2	0	2

Prácticum, Practicas externas e clínicas	402	0	402
Obradoiro	18	0	18
Estudo de casos	0	21	21
Cartafol/dossier	0	5	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Eventos científicos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates... realizados por ponentes de prestixio, que permiten profundizar ou complementar os contidos da materia.
Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Realizaranse nas Unidades asistenciais materno-infantís, así como en Centros de Atención Primaria, o calendario de rotacións publicarase no taboleiro da Escola
Obradoiro	Actividade enfocada á adquisición de coñecementos procedimentales e habilidades sobre unha temática concreta, coa asistencia específica dunha/dun docente á actividades que desenvolven los/las estudantes.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas	A/o estudante desenrola as actividades de formación nun contexto relacionado co exercicio dunha profesión. Ten carácter obrigatorio por ser unha titulación que conduce a unha profesión regulada, pertencente a área de Ciencias da Saúde.
Obradoiro	Seguemento das actividades desenvolvidas polos estudantado.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Informe de avaliación emitido pola supervisora da Unidade, co asesoramento das enfermeiras colaboradoras de prácticas clínicas. As actividades formativas complementarias organizadas dentro da planificación de Prácticas Clínicas son de asistencia obrigatoria e non recuperables. As actividades formativas complementarias organizadas dentro da planificación de Prácticas Clínicas son de asistencia obrigatoria e non recuperables. Asistencia obrigatoria 100% das horas. Nota de corte 5. Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia.	60	A1 B1 C4 D1 A2 B2 C8 D2 A3 B3 C10 D3 A4 B4 C11 D4 A5 B5 C12 D5 B6 C15 D6 B7 C17 D7 B8 C18 D8 B9 C19 D9 B10 C22 D10 B11 C29 D11 B12 C31 B13 C33 B14 C35 B15 C36 B16 C37 B17 C42 B18 C44 C49 C50
Estudo de casos	Elaboración dun caso práctico, desenvolvendo o proceso de enfermía nun paciente da Unidade de prácticas no que realice a súa estancia clínica, que estará baseado na taxonomía NANDA, NOC, NIC. Consultar a guía do traballo na plataforma Moovi. A presentación e defensa será grupal, de 4-5 estudantes. Prazos de entrega: consultar Moovi. A non presentación do traballo nas datas establecidas, supón a non superación da materia. Nota de corte 5 Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia.	40	A1 B2 C17 D1 A2 B3 C18 D2 A3 B4 C19 D3 A4 B5 C23 D4 B6 C24 D7 B14 C26 B16 C29 C44 C50

Cartafol/dossier	Para superar a materia é requisito indispensable entregar o cartafol conforme as normas de presentación publicadas para poder ser avaliado nos apartados anteriores (practicum e estudo de casos).	0	A1 A2 A3 A4	B2 B5 B16	C15	D1 D2 D4 D7
------------------	--	---	----------------------	-----------------	-----	----------------------

Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia.

Outros comentarios sobre a Avaliación

2ª edición ordinaria:

Dado que a práctica clínica é unha actividade presencial, non recuperable, os estudantes soamente poderán empregar a 2ª oportunidade para recuperar as partes/probas non superadas pero sí cursadas na 1ª oportunidade, segundo corresponda.

Así mesmo nesta 2ª edición, soamente se poderán recuperar ausencias ata un máximo de dez xornadas, segundo o recollido na Guía de Prácticas Clínicas, e **sempre que haxa dispoñibilidade** no Centro Sanitario de referencia.

Entrega do cartafol/dossier: consultar datas a través da plataforma Moovi.

É imprescindible aprobar cada parte, para poder superar a materia. Nota de corte: 5.

Os criterios de avaliación serán os mesmos que os indicados para a 1ª edición.

Datos de exames:

Consultar páxina web: <http://euenfou.webs.uvigo.es/index.php/profesorado/exames-grao>

OUTROS COMENTARIOS:

- Importante que o documento de asistencia a prácticas clínicas, recolla tanto a asistencia coma as faltas/ausencias, para a súa posterior recuperación e a súa entrega en tempo e en forma na Escola.

- No caso de non poder acudir por motivos xustificadas e documentados a unidade de prácticas clínicas, o alumnado avisará por correo electrónico ao profesorado da materia (PracticasClinicasIII.enfermeria.ourense@sergas.es), con COPIA á supervisora da unidade de rotación.

- É obrigatorio subir á plataforma Moovi no apartado "usuarios" unha **foto** que permita a identificación da/o alumna/o

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

NANDA International & T. Heather Herdman & Shigemi Kamitsuru, **Nursing Diagnosies 2021-2023**, 12ª, Elsevier, 2021

Moorhead, Swanson, Johnson & Maas, **Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC): Medición de Resultados en Salud**, 6ª, Elsevier, 2019

Butcher, Bulechek, Dochterman & Wagner, **Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC)**, 7ª, Elsevier, 2019

Nanda International, **NNNConsult**,

Index de enfermería,

Enfermería Clínica,

<https://ulcerasfora.sergas.gal/?idioma=es>,

Renton, McGuinness & Strachan, **Procedimientos de enfermería clínica**, 6ª, Elsevier, 2021

Alfaro-LeFevre, **Pensamiento crítico, razonamiento clínico y juicio clínico en enfermería**, 7ª, Elsevier, 2021

Bibliografía Complementaria

Aguilar Cordero, M.J, **Tratado de Enfermería Infantil. Cuidados pediátricos**, 2ª, Elsevier, 2012

ALFARO R, **Aplicación del proceso enfermero. Guía paso a paso**, 8ª, Elsevier, 2014

Enfermería global,

Metas de Enfermería,

Nursing,

<http://www.gneaupp.org>,

<http://www.isciii.es/investen>,

Portal Sanitario Fisterra (Atención Primaria en la Red) <http://www.fisterra.com/index.asp>,

<http://www.guiadeenfermeria.com/pediatría/ninoenfermo/index.html>,

<http://www.aeped.es> (Asociación Española de Pediatría),

<http://www.guiadeenfermeria.com/pediatría/ninoenfermo/index.html>,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas IV/O51G140V01405

Prácticas clínicas V/O51G140V01406

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Enfermería clínica III/O51G140V01301

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Enfermería comunitaria I/O51G140V01104

Fundamentos de enfermería/O51G140V01107

Enfermería clínica I/O51G140V01204

Enfermería clínica II/O51G140V01205

Enfermería comunitaria II/O51G140V01206

Introducción á enfermería clínica/O51G140V01201

Prácticas clínicas I/O51G140V01208

Enfermería materno-infantil/O51G140V01302

Outros comentarios

- Rógase unha permanente atención ás disposicións sobre a materia que, no seu momento, figuren nos taboleiros de anuncios da Escola de Enfermería e consultar a plataforma Moovia través da cal se fornecerá información para o trazado e desenvolvemento da materia.

- A dirección de correo electrónico para comunicarse coas docentes da materia ou concertar unha titoría é a seguinte:
PracticasClinicasIII.escola.enfermeria.ourense@sergas.es

DATOS IDENTIFICATIVOS**Metodoloxía da investigación**

Materia	Metodoloxía da investigación			
Código	O51G140V01401			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Menor Rodríguez, María José			
Profesorado	Menor Rodríguez, María José Regueiro Expósito, Cristina Rodríguez Carbajales, Ana María			
Correo-e	mariajosemenor@hotmail.com			
Web				
Descrición xeral	FASES DO PROCESO DE INVESTIGACIÓN, DESEÑO DA INVESTIGACIÓN, INVESTIGACIÓN CUANTITATIVA E CUALITATIVA, PROCURA E REVISIÓN BIBLIOGRÁFICA, RECURSOS INFORMÁTICOS EN INVESTIGACIÓN, ...			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A2	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
B13	Aplicar os principios de financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar, a calidade e seguridade, as persoas atendidas.
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
C45	Coñecer o Sistema Sanitario Español.
C46	Identificar as características da función directiva dos servizos de enfermaría e a xestión de coidados.
C47	Coñecer e ser capaz de aplicar as técnicas de dirección de grupos.
C48	Coñecer a lexislación aplicable e o código Ético e Deontolóxico da enfermaría española, inspirado no código Europeo de Ética e Deontoloxía de Enfermería.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións

D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersonais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de xestionar as bases de documentación científico-técnica, seleccionar e revisar documentos de interese e sintetizar a súa información.	A1	B3	C8	D1
	A2	B6	C12	D2
	A3	B8	C17	D3
	A4	B10	C24	D4
	A5	B12	C25	D5
		B13	C26	D6
		B14	C33	D7
		B16	C45	D8
			C46	D9
			C47	D10
		C48	D11	
Saber identificar as necesidades e aplicar a metodoloxía da investigación en relación con problemas reais e definir obxectivos innovadores de investigación en forma de proxectos e/ou protocolos.	A1	B8	C8	D1
	A2	B10	C25	D2
	A3	B12	C26	D3
	A4	B13		D4
	A5	B16		D5
				D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11

Contidos

Tema	
Marco Conceptual da Investigación.	Fundamentos de Metodoloxía da Investigación: 1. Introducción á investigación. Método científico. 2. Ética e investigación. 3. Os fins da investigación: hipótese e obxectivos. 4. Procura bibliográfica. 5. *Inferencia *causal. 6. Rumbos, confusión, modificación de efecto.
Fundamentos da Investigación cuantitativa e Cualitativa.	Investigación Cuantitativa: 1. Tipos de estudos epidemiolóxicos: Estudos transversais. Estudos de *cohortes. Estudos de casos e controis. Estudos experimentais. 2. Poboación de estudo e mostra. Deseños de mostraxe e tamaño *muestral. 3. Sensibilidade e *especificidade. Medidas de efecto. 4. Deseño e *validación de cuestionarios. 5. Tipos de variables. 6. Revisións sistemáticas. 7. Análise de datos. Investigación Cualitativa: 1. A paradigma cualitativo. 2. Estrutura da investigación cualitativa. 3. Análise de datos cualitativos. 4. O informe de investigación.
Seminario.	Desenvolvemento dun caso práctico baseado no cálculo de tamaño *muestral e identificación do tipo de estudo de investigación. Realización de exercicios de casos-contróles e *cohortes. Características *diferenciadoras. Converter exemplos de investigación cualitativa en cuantitativa e viceversa.

Elaboración dun Proxecto de Investigación.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Síntese estatística. 2. Programas informáticos para análises de datos. 3. Comunicación científica: deseño de pósteres, presentacións orais. 4. Comunicación científica: o artigo de investigación. 5. Lectura crítica. 6. Redacción dun protocolo de investigación.
Seminario.	Realización dun traballo en grupo baseado no desenvolvemento dun proxecto de investigación.

Defensa do proxecto en público

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	0	28	28
Lección maxistral	35	35	70
Seminario	8	22	30
Actividades introdutorias	2	0	2
Exame de preguntas obxectivas	5	15	20

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Estudo de contidos teóricos e bibliografía. Realización de exercicios. Procura e lectura de artigos.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico seleccionado polo docente, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Realizar caso práctico baseado nun traballo de campo con explotación de datos estatísticos. Realización de procuras bibliográficas a suxestión do docente en tempo real, con distintos motores, operadores booleanos e terminoloxía Mesh, con a posterior posta en común na clase. Realización e exposición dun traballo en grupo sobre unha das temáticas impartidas elixidas entre o grupo e o docente.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Manterase comunicación permanente con o alumnado mediante á plataforma docente da UVigo.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Seminario	Avaliación continua. Obrigatoriedade de asistencia ao 90% das horas. Participación activa e implicación do alumnado. Realizaranse unha avaliación baseada na resolución de preguntas sobre casos tratados en formato tipo test. Nota de corte: 5.	40	A1 B3 C8 D1 A2 B6 C12 D2 A3 B8 C17 D3 A4 B10 C24 D4 A5 B12 C25 D5 B13 C26 D6 B14 C33 D7 B16 C45 D8 C46 D9 C47 D10 C48 D11

Exame de preguntas obxectivas	Exame final escrito tipo test con respostas múltiples e unha soa verdadeira. Será necesario obter polo menos o 60% da puntuación máxima para superar esta parte da materia. A resposta equivocada restará 1/3 de punto. Nota de corte: 6.	60	C8 C12 C17 C24 C25 C26 C33 C45 C46 C47 C48
-------------------------------	--	----	--

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na 2ª edición, examínarase da parte/s non superada/s, o tipo de proba será o mesmo do que na 1ª edición.

Fin da carreira. Criterios de avaliación: proba de 50 preguntas de toda a materia + caso práctico con 10 preguntas tipo test + 2 exercicios a desenvolver. Nota de corte 6.

Avaliación 1ª edición, Avaliación de 2ª edición, Avaliación Fin de Carreira: datas dos exames segundo o calendario oficial publicado.

Alumnado que non cumpla a asistencia do 90% aos seminarios: no caso dos estudantes que non asistan aos seminarios, terán que presentar un traballo antes da data do exame de cada edición. A nota de corte deste traballo será: 6.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Berenguer A, Fernández de Sanmamed MJ, Pons M, Pujol E, Rodríguez D, Saura S., **Escuchar, observar y comprender. Recuperando la narrativa en las Ciencias de la Salud. Aportaciones de la investigación cualitativa**, Institut Universitari d'Investigació en Atenció Pr, 2014

Comité Internacional de Directores de Revistas Biomédicas (ICMJE)., **Recomendaciones para la preparación, presentación, edición y publicación de trabajos académicos en revistas médicas.**, vol.8 Núm.2, Rev Esp Salud Pública., 2016

Deslauriers, J-P., **Investigación Cualitativa. Guía práctica.**, vol.2, Papiro, 2004

Fathalla MF., **Guía práctica de investigación en salud.**, vol.620, OPS, 2008

Bibliografía Complementaria

Lemeshow S, Hosmer DW, Klar J, Lwanga SK., **Adequacy of sample size in health studies**, Núm.336, JOHN WILEY &amp;amp;amp;amp;amp; SONS, 1990

Hartley J., **Academic writing and publishing.**, Routledge, 2008

Bermejo Fraile B., **Epidemiología clínica aplicada a la toma de decisiones en medicina.**, Gobierno de Navarra. Departamento de Salud, 2001

Riegelman RK, Hirsch RP., **Cómo estudiar un estudio y probar una prueba: lectura crítica de la literatura médica.**, 1ª, OPS, 1992

Tormo Díaz MJ, Dal-Ré R, Pérez Albarracín G, **Ética e investigación epidemiológica: principios, aplicaciones y casos prácticos.**, 1ª, Sociedad Española de Epidemiología, 1998

Hernández Sampieri R, Fernández Collado C, Baptista Lucio P., **Metodología de la investigación.**, 5ª, The McGraw-Hill Companies, Inc, 2010

Luna Luna, Christian Camilo, Jonathan Camilo Reyes Mantilla, and Diego Javier Gómez Forero, **"Guía interactiva de citación y referenciación en estilo Vancouver."** (2022)., 1ª, CRAI, 2022

Ana Dago, **Las normas de publicación**, Vol. 24 Núm. 2, Pharm Care España, 2022

C.Campos-Asensio, **Búsqueda de información en enfermería. Fuentes y recursos**, Enfermería intensiva;Volumen 29, Número 3, Páginas 138-142, Elsevier, 2018

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Traballo de Fin de Grao/O51G140V01407

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Estatística: Estadística/O51G140V01106

Idioma moderno: Inglés técnico/O51G140V01108

Outros comentarios

- Moi importante a participación, implicación e actitude nos seminarios.

- Teráanse en conta as actitudes proactivas do alumnado durante as clases.
 - Rógase unha permanente atención ás disposicións sobre a materia que no seu momento, figuren nos taboleiros de anuncios da Escola.
 - A comunicación entre o profesorado-alumnado farase mediante a plataforma oficial da UVigo.
 - Tutorías, serán previa cita, que se solicitará por correo electrónico á docente correspondente da materia:
mariajosemenor@hotmail.com
-

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prácticas clínicas IV**

Materia	Prácticas clínicas IV			
Código	O51G140V01405			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS 18	Sinale OB	Curso 4	Cuadrimestre 1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Fernández Varela, María Milagros			
Profesorado	Fariñas Valiña, Natalia Olida Fernández Varela, María Milagros			
Correo-e	mfervar3@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	Prácticas en forma de rotatorio clínico e cunha avaliación final de competencias, en servizos especiais e outros, que permitan incorporar os valores profesionais, competencias de comunicación asistencial, razoamento clínico, xestión clínica e xuízo crítico, integrando na práctica profesional os coñecementos, habilidades e actitudes da Enfermería, baseados en principios e valores, asociados ás competencias descritas nos obxectivos xerais e nas materias que conforman o Título.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A2	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar cuidados de enfermería dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermería
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Diseñar sistemas de cuidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, creenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañerios. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
B13	Aplicar os principios de financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria

- B17 Realizar cuidados de enfermería baseándose na atención integral da saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
- B18 Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de cuidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou terminal
- C4 Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
- C8 Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos cuidados de saúde.
- C10 Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.
- C11 Establecer unha relación empática e respectuosa co paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
- C12 Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
- C13 Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.
- C15 Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os cuidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do cuidado de enfermaría.
- C17 Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar, a calidade e seguridade, as persoas atendidas.
- C18 Coñecer e aplicar os principios que sustentan os cuidados integrais de enfermaría.
- C19 Dirixir, avaliar e prestar os cuidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade.
- C22 Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.
- C23 Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes de unha comunidade
- C24 Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
- C25 Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
- C26 Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
- C29 Identificar as necesidades de cuidado derivadas dos problemas de saúde.
- C31 Realizar as técnicas e procedementos de cuidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
- C33 Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
- C35 Aplicar cuidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións.
- C36 Coñecer os aspectos específicos dos cuidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.
- C37 Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse.
- C42 Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecemento.
- C44 Seleccionar as intervencións cuidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá.
- C49 Prestar cuidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.
- C50 Individualizar o cuidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.
- D1 Capacidade de análise e síntese
- D2 Capacidade de organización e planificación
- D3 Capacidade de xestión da información
- D4 Resolución de problemas e toma de decisións
- D5 Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
- D6 Habilidades nas relacións interpersonais
- D7 Razoamento crítico
- D8 Aprendizaxe autónomo
- D9 Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
- D10 Motivación pola calidade
- D11 Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Ser capaz de participar nos cuidados que teñan como finalidade garantir o maior grao de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha *óptima relación interpersonal que garanta a dignidade e confidencialidade

A1 B1 C8 D1
 A2 B3 C11 D2
 A3 B6 C12 D3
 A4 B7 C15 D4
 A5 B8 C17 D5
 B9 C18 D6
 B11 C26 D7
 B12 C29 D8
 B15 C31 D9
 B16 C33 D10
 B17 C42 D11
 B18 C49

Ser capaz de proporcionar cuidados ao paciente aplicando o Proceso de Enfermaría, establecendo unha actitude *empática co paciente e familia aos que garantizará o dereito á confidencialidade, dignidade e privacidade.

A1 B1 C4 D1
 A2 B2 C8 D2
 A3 B3 C10 D3
 A4 B4 C11 D4
 A5 B5 C12 D5
 B6 C13 D6
 B10 C15 D7
 B12 C17 D8
 B13 C18 D9
 B14 C19 D10
 B15 C22 D11
 B16 C23
 B17 C24
 C25
 C29
 C31
 C33
 C35
 C36
 C37
 C44
 C49
 C50

Contidos

Tema

*Rotatorio de prácticas *preprofesionales que permitan a aplicación dos coñecementos teóricos e metodolóxicos da Enfermaría á práctica clínica, PROCESO ENFERMEIRO: Manexo da *Taxonomía *NANDA, *NOC, *NIC en hospitais, centros asistenciais e sociosanitarios Prácticas clínicas a realizar en servizos especiais e atención especializada

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Eventos científicos	2	0	2
Actividades introdutorias	2	0	2
Prácticum, Practicas externas e clínicas	402	0	402
Obradoiro	18	0	18
Estudo de casos	0	13	13
Cartafol/dossier	0	13	13

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Eventos científicos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates... realizados por ponentes de prestixio, que permiten profundar ou complementar os contidos de a materia.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Prácticum, Practicas externas e clínicas	A/O estudante desenvolve as actividades nun contexto relacionado co exercicio dunha profesión, durante un período determinado, realizando as funcións asignadas e previstas na proposta de prácticas. As prácticas clínicas desenvólense nun contexto relacionado cunha profesión na área de Ciencias da Saúde.
Obradoiro	Actividade teórica-práctica enfocada á adquisición de coñecementos e habilidades instrumentais sobre unha temática concreta.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Asesoramiento do estudante no desenvolvemento das actividades enfermeiras nas Unidades de prácticas

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Informe de avaliación emitido pola/o supervisora/or da Unidade, co asesoramiento das enfermeiras colaboradoras de prácticas clínicas. As actividades formativas complementarias organizadas dentro da planificación de Prácticas Clínicas son de asistencia obrigatoria e non recuperables. Asistencia obrigatoria 100% das horas. Nota de corte 5. Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia.	60	A1 B1 C4 D1 A2 B2 C8 D2 A3 B3 C10 D3 A4 B4 C11 D4 A5 B5 C12 D5 B6 C13 D6 B7 C15 D7 B8 C17 D8 B9 C18 D9 B10 C19 D10 B11 C22 D11 B12 C29 B13 C31 B14 C33 B15 C35 B16 C36 B17 C37 B18 C42 C44 C49 C50
Estudo de casos	Elaboración dun caso práctico desenvolvendo o proceso de enfermería nun paciente da Unidade de prácticas na que realice a súa estancia clínica, estará baseado na taxonomía NANDA, NIC, NOC. Consultar a guía do traballo na plataforma Moovi. A presentación e defensa será grupal, de 4-5 estudantes. Prazo de entrega: consultar Moovi A non presentación do traballo nas datas establecidas supón a non superación da materia. Nota de corte 5. Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia	40	A1 B2 C17 D1 A2 B4 C18 D2 A3 B5 C19 D3 A4 B6 C23 D4 B14 C24 D7 B16 C26 C29 C44 C50
Cartafol/dossier	Para superar a materia é requisito indispensable entregar o cartafol conforme as normas de presentación publicadas para poder ser avaliado nos apartados anteriores (practicum e estudo de casos).	0	A1 B2 C15 D1 A2 B5 D2 A3 B16 D4 A4 D7
	Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia.		

Outros comentarios sobre a Avaliación

2ª edición ordinaria:

Dado que a práctica clínica é unha actividade presencial, non recuperable, os estudantes soamente poderán empregar a 2ª oportunidade para recuperar as partes/probas non superadas pero sí cursadas na 1ª oportunidade, segundo corresponda.

Asimesmo nesta 2ª edición soamente se poderán recuperar ausencias ata un máximo de dez xornadas, segundo o recollido na Guía de Prácticas Clínicas, e **sempre que haxa dispoñibilidade** no Centro Sanitario de referencia.

Para o estudo de caso, o alumnado ten 2 alternativas:

- Presentar o mesmo caso clínico da edición anterior, modificado e corrixido. A nota máxima a acadar será un 5.
- Presentar un novo caso clínico, é dicir un traballo distinto ao da edición anterior. A nota máxima a acadar será un 10.

Entrega do cartafol/dossier e estudo caso: consultar datas a través da plataforma Moovi.

É imprescindible aprobar cada parte, para poder superar a materia.

Datos de avaliación

Consultar páxina web: <http://euenfou.webs.uvigo.es/index.php/profesorado/exames-grao>

OUTROS COMENTARIOS:

- Importante que o documento de asistencia a prácticas clínicas, recolla tanto a asistencia coma as faltas/ausencias, para a súa posterior recuperación e a súa entrega en tempo e en forma na Escola.

- No caso de non poder acudir por motivos xustificados e documentados á unidade de prácticas clínicas, o alumnado avisará por correo electrónico ao profesorado da materia (PracticasClinicasIV.enfermeria.ourense@sergas.es), con COPIA á supervisora da unidade de rotación.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Moorhead, Swanson, Johnson & Maas, **Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC): Medición de Resultados en Salud**, 6ª, Elsevier, 2019

Butcher, Bulechek, Dochterman & Wagner, **Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC)**, 7ª, Elsevier, 2019

NANDA International, **Nursing Diagnoses 2021-2023**, 12ª, Elsevier, 2021

Nanda International, **NNNConsult**, Elsevier,

Perry, A.G., Potter, P.A., **Guía Mosby De Habilidades Y Procedimientos En Enfermería**, 9ª, Elsevier, 2019

Index de enfermería (digital),

Enfermería global (global),

Enfermería Clínica,

Cultura de cuidados,

<http://www.isciii.es/investen>,

<https://ulcerasfora.sergas.gal/?idioma=es>,

Renton, McGuinness & Strachan, **Procedimientos de enfermería clínica**, 6ª, Elsevier, 2021

Alfaro-LeFevre, **Pensamiento crítico, razonamiento clínico y juicio clínico en enfermería**, 7ª, Elsevier, 2021

Bibliografía Complementaria

Metas de Enfermería,

Nursing,

<http://www.gneaupp.org>,

Enfermería intensiva,

Ciber revista,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas V/O51G140V01406

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fundamentos de enfermería/O51G140V01107

Psicoloxía: Psicoloxía/O51G140V01102

Enfermería clínica I/O51G140V01204

Enfermería clínica II/O51G140V01205

Ética e lexislación/O51G140V01202

Farmacoloxía e dietética/O51G140V01203

Introdución á enfermería clínica/O51G140V01201

Prácticas clínicas I/O51G140V01208

Enfermería clínica III/O51G140V01301

Enfermería en saúde mental/O51G140V01305

Enfermería xeriátrica e cuidados paliativos/O51G140V01304

Enfermería materno-infantil/O51G140V01302

Prácticas clínicas II/O51G140V01303

Prácticas clínicas III/O51G140V01306

Outros comentarios

Rógase unha permanente atención ás disposicións sobre a materia que, no seu momento, figuren nos taboleiros de anuncios da Escola.

Consultar a plataforma de teledocencia, a través da cal se fornecerá información para o seguimento e desenvolvemento da materia.

É obrigatorio subir á plataforma de teledocencia no apartado usuarios, unha foto que permita a identificación da/o alumna/o.

-A dirección de correo electrónico para comunicarse coas docentes da materia ou concertar unha titoría é a seguinte:
PracticasClinicasIV.escola.enfermaria.ourense@sergas.es

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prácticas clínicas V**

Materia	Prácticas clínicas V			
Código	O51G140V01406			
Titulación	Grado en Enfermería			
Descriptores	Creditos ECTS 18	Sinale OB	Curso 4	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Castellano Gallego			
Departamento	Departamento de la E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Fariñas Valiña, Natalia Olida			
Profesorado	Fariñas Valiña, Natalia Olida Fernández Varela, María Milagros			
Correo-e	nfarval@gmail.com			
Web				
Descripción xeral	Prácticas Clínicas: aprendizaje práctico clínico cuya finalidad es integrar los conocimientos y habilidades adquiridas que permitan al alumnado entender, comprender, diagnosticar y participar en el diseño y desarrollo de un plan de cuidados, a personas en situación crítica de salud y desarrollar habilidades de comunicación efectiva con pacientes/familias y equipo.			

Resultados de Formación y Aprendizaje

Código	
A1	Que los estudiantes sepan aplicar sus conocimientos a su trabajo o vocación de una forma profesional y posean las competencias que suelen demostrarse por medio de la elaboración y defensa de argumentos y la resolución de problemas dentro de su área de estudio.
A2	Que los estudiantes hayan demostrado poseer y comprender conocimientos en un área de estudio que parte de la base de la educación secundaria general, y se suele encontrar a un nivel que, si bien se apoya en libros de texto avanzados, incluye también algunos aspectos que implican conocimientos procedentes de la vanguardia de su campo de estudio.
A3	Que los estudiantes tengan la capacidad de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro de su área de estudio) para emitir juicios que incluyan una reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica o ética.
A4	Que los estudiantes puedan transmitir información, ideas, problemas y soluciones a un público tanto especializado como no especializado.
A5	Que los estudiantes hayan desarrollado aquellas habilidades de aprendizaje necesarias para emprender estudios posteriores con un alto grado de autonomía.
B1	Ser capaz, en el ámbito de la enfermería, de prestar una atención sanitaria técnica y profesional adecuada a las necesidades de salud de las personas que atienden, de acuerdo con el estado de desarrollo de los conocimientos científicos de cada momento y con los niveles de calidad y seguridad que se establecen en las normas legales y deontológicas aplicables.
B2	Saber planificar y prestar cuidados de enfermería dirigidos a las personas, familias o grupos, orientados a los resultados en salud, evaluando su impacto, a través de guías de práctica clínica y asistencial, que describen los procesos por los cuales se diagnostica, trata o cuida un problema de salud.
B3	Saber aplicar los fundamentos y principios técnicos y metodológicos de la enfermería
B4	Ser capaz de comprender el comportamiento interactivo de la persona en función del género, grupo o comunidad, dentro de su contexto social y multicultural
B5	Diseñar sistemas de cuidados dirigidos a las personas, familia o grupos, evaluando su impacto y estableciendo las modificaciones oportunas
B6	Aplicar las intervenciones de la enfermería en la evidencia científica y en los medios disponibles
B7	Saber comprender, sin prejuicios, a las personas, considerando sus aspectos físicos, psicológicos y sociales, cómo individuos autónomos e independientes, asegurando el respeto a sus opiniones, creencias y valores, además de garantizar el derecho a la intimidad, a través de la confidencialidad y el secreto profesional
B8	Promover y respetar el derecho de participación, información, autonomía y consentimiento informado en la toma de decisiones de las personas atendidas, acorde con la forma en que viven su proceso de salud-enfermedad
B9	Fomentar estilos de vida saludables y el autocuidado, apoyando el mantenimiento de conductas preventivas y terapéuticas
B10	Proteger la salud y el bienestar de las personas, familias o grupos atendidos, garantizando su seguridad
B11	Saber establecer una comunicación eficaz con pacientes, familias, grupos sociales y compañeros. Fomentar la formación e información para la salud
B12	Aplicar el código ético y deontológico de la enfermería española, comprendiendo las implicaciones éticas de la salud en un contexto mundial en transformación
B13	Aplicar los principios de financiación sanitaria y sociosanitaria y utilizar adecuadamente los recursos disponibles
B14	Establecer mecanismos de evaluación, considerando los aspectos científico-técnicos y de calidad
B15	Ser capaz de trabajar con el equipo de profesionales como unidad básica en la que se estructuran de forma uni o multidisciplinar e interdisciplinar los profesionales y demás personal de las organizaciones asistenciales

B16	Ser capaz de utilizar los sistemas de información sanitaria
B17	Realizar cuidados de enfermería basándose en la atención integral de salud, que supone la cooperación multiprofesional, la integración de los procesos y la continuidad asistencial
B18	Aplicar estrategias para adoptar medidas de confortabilidad y atención de síntomas, dirigidas al paciente y familia, en la aplicación de cuidados paliativos que contribuyan a aliviar la situación de pacientes en situaciones de enfermedad avanzada y/o terminal
C4	Utilización de los medicamentos, evaluando los beneficios esperados y los riesgos asociados y/o efectos derivados de su administración y consumo
C8	Aplicar las tecnologías y sistemas de información y comunicación de los cuidados de salud.
C10	Identificar las respuestas psicosociales de las personas ante las diferentes situaciones de salud (en particular, la enfermedad y el sufrimiento), seleccionando las acciones adecuadas para proporcionar ayuda en las mismas.
C11	Establecer una relación empática y respetuosa con el paciente y familia, acorde con la situación de la persona, problema de salud y etapa de desarrollo.
C12	Utilizar estrategias y habilidades que permitan una comunicación efectiva con pacientes, familias y grupos sociales, así como la expresión de sus preocupaciones e intereses.
C13	Reconocer las situaciones de riesgo vital y saber ejecutar maniobras de soporte vital básico y avanzado.
C15	Identificar, integrar y relacionar el concepto de salud y los cuidados, desde una perspectiva histórica, para comprender la evolución del cuidado de enfermería.
C17	Aplicar el proceso de enfermería para proporcionar y garantizar el bienestar, la calidad y seguridad, a las personas atendidas.
C18	Conocer y aplicar los principios que sustentan los cuidados integrales de enfermería.
C19	Dirigir, evaluar y prestar los cuidados integrales de enfermería, al individuo, la familia y la comunidad.
C22	Promover la participación de las personas, familia y grupos en su proceso de salud-enfermedad.
C23	Identificar los factores relacionados con la salud y los problemas del entorno, para atender a las personas en situaciones de salud y enfermedad como integrantes de una comunidad
C24	Identificar y analizar la influencia de factores internos y externos en el nivel de salud de individuos y grupos
C25	Aplicar los métodos y procedimientos necesarios en su ámbito para identificar los problemas de salud más relevantes en una comunidad.
C26	Analizar los datos estadísticos referidos a estudios poblacionales, identificando las posibles causas de problemas de salud.
C29	Identificar las necesidades de cuidado derivadas de los problemas de salud.
C31	Realizar las técnicas y procedimientos de cuidados de enfermería, estableciendo una relación terapéutica con los enfermos y familiares.
C33	Tener una actitud cooperativa con los diferentes miembros del equipo.
C35	Aplicar cuidados generales durante el proceso de maternidad para facilitar la adaptación de las mujeres y los neonatos a las nuevas demandas y prevenir complicaciones.
C36	Conocer los aspectos específicos de los cuidados del neonato. Identificar las características de las diferentes etapas de la infancia y adolescencia y los factores que condicionan el patrón normal de crecimiento y desarrollo.
C37	Conocer los problemas de salud más frecuentes en la infancia e identificar sus manifestaciones. Analizar los datos de valoración del niño, identificando los problemas de enfermería y las complicaciones que pueden presentarse.
C42	Identificar las modificaciones estructurales, funcionales, psicológicas y de formas de vida asociadas al proceso de envejecer.
C44	Seleccionar las intervenciones cuidadoras dirigidas a tratar o a prevenir los problemas de salud y su adaptación a la vida diaria mediante recursos de proximidad y apoyo a la persona anciana.
C49	Prestar cuidados, garantizando el derecho a la dignidad, privacidad, intimidad, confidencialidad y capacidad de decisión del paciente y familia.
C50	Individualizar el cuidado considerando la edad, el género, las diferencias culturales, el grupo étnico, las creencias y valores.
D1	Capacidad de análisis y síntesis
D2	Capacidad de organización y planificación
D3	Capacidad de gestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Trabajo en equipo, multidisciplinar y multilingüe
D6	Habilidades en las relaciones interpersonales
D7	Razonamiento crítico
D8	Aprendizaje autónomo
D9	Adaptación a nuevas situaciones. Iniciativa y espíritu emprendedor. Creatividad.
D10	Motivación por la calidad
D11	Sensibilidad hacia temas medioambientales

Resultados previstos en la materia

Resultados previstos na materia

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Ser capaz de participar en los cuidados que tengan como finalidad, garantizar el mayor grado de independencia de las personas en sus necesidades más básicas, fomentando una excelente relación interpersonal que garantice la dignidad y la confidencialidad.	A1	B1	C8	D1	
	A2	B3	C11	D2	
	A3	B6	C12	D3	
	A4	B7	C15	D4	
	A5	B8	C18	D5	
		B9	C26	D6	
		B11	C29	D7	
		B12	C31	D8	
		B15	C33	D9	
		B16	C42	D10	
		B17	C49	D11	
		B18			
	Ser capaz de proporcionar cuidados al paciente aplicando el Proceso de Enfermería, estableciendo una actitud empática con el paciente y familia a los que garantizará el derecho a la confidencialidad, dignidad y privacidad.	A1	B1	C4	D1
		A2	B2	C8	D2
		A3	B3	C10	D3
		A4	B4	C11	D4
		A5	B5	C12	D5
			B6	C13	D6
		B8	C15	D7	
		B10	C17	D8	
		B12	C18	D9	
		B13	C19	D10	
		B14	C22	D11	
		B15	C23		
		B16	C24		
		B17	C25		
			C29		
			C31		
			C33		
		C35			
		C36			
		C37			
		C44			
		C49			
		C50			

Contenidos

Tema

Rotatorio de prácticas preprofesionales que permitan la aplicación de los conocimientos teóricos y metodológicos de la Enfermería a la práctica clínica, en hospitales, centros asistenciales y sociosanitarios.	Prácticas clínicas a realizar en servicios especiales y atención especializada. PROCESO ENFERMERO: manejo de la Taxonomía NANDA, NOC, NIC.
--	---

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Eventos científicos	2	0	2
Actividades introductorias	2	0	2
Prácticum, Practicas externas y clínicas	402	0	402
Talleres	18	0	18
Portafolio/dossier	0	5	5
Estudio de casos	1	20	21

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxías

	Descrición
Eventos científicos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates, ... realizados por ponentes de prestixio, que permiten profundizar o complementar os contidos da materia.
Actividades introductorias	Actividades encaminadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a asignatura.
Prácticum, Practicas externas y clínicas	La/El estudiante desarrolla las actividades en un contexto relacionado con el ejercicio de la profesión enfermera.
Talleres	Actividad teórico-práctica enfocada a la adquisición de conocimientos y habilidades instrumentales sobre una temática concreta.

Atención personalizada

Metodologías	Descripción
Prácticum, Practicas externas y clínicas	La/El estudiante desarrolla las actividades de formación, en un contexto relacionado con el ejercicio de una profesión. Tienen carácter obligatorio por ser una titulación que conduce a una profesión regulada, perteneciente al área de las Ciencias de la Salud.

Evaluación

	Descripción	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Prácticum, Practicas externas y clínicas	Emisión de un informe de evaluación por parte de la supervisora/or de la Unidad, con el asesoramiento de las enfermeras colaboradoras de prácticas clínicas. Las actividades formativas complementarias organizadas dentro de la planificación de Prácticas Clínicas son de asistencia obligatoria y no recuperables. Asistencia obligatoria 100% Nota de corte 5. Imprescindible superar cada parte para aprobar la materia.	60	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5	C4 C8 C10 C11 C12	D1 D2 D3 D4 D5
				B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14 B15 B16	C13 C15 C17 C18 C19 C22 C29 C31 C33 C35 C36	D6 D7 D8 D9 D10 D11
Portafolio/dossier	Para superar la materia es requisito indispensable entregar la memoria-portafolios conforme las normas de presentación publicadas para poder ser evaluado en los apartados anteriores (practicum y estudio de casos). Imprescindible superar cada parte para aprobar la materia.	0	A1 A2 A3 A4	B2 B5 B16	C15	D1 D2 D4 D7
Estudio de casos	Elaboración de un caso práctico desarrollando el proceso de enfermería en un paciente de la Unidad de prácticas en la que se realice la estancia clínica, estará basado en la taxonomía NANDA, NIC, NOC. Consultar la guía del trabajo en la plataforma Moovi. La presentación y defensa será grupal, de 4 a 5 estudiantes. Plazo de entrega: ver Moovi La no presentación del trabajo en las fechas establecidas supone la no superación de la materia. Nota de corte 5. Imprescindible superar cada parte para aprobar la materia.	40	A1 A2 A3	B2 B4 B5 B6 B14 B16	C10 C17 C18 C19 C23 C24 C26 C29 C44 C50	D1 D2 D3 D4 D7

Otros comentarios sobre a Avaliación

2ª edición ordinaria: Dado que la práctica clínica es una actividad presencial, no recuperable, los estudiantes solamente podrán emplear la 2ª oportunidad para recuperar las partes/pruebas no superadas pero sí cursadas en la 1ª oportunidad, segundo corresponda.

Asimismo en esta 2ª edición solamente se podrán recuperar ausencias hasta un máximo de diez jornadas, según lo recogido en la Guía de Prácticas Clínicas, **y siempre que haya disponibilidad en el Centro Sanitario de referencia.**

Entrega del portafolios/dossier: consultar fechas a través de la plataforma Moovi.

Es imprescindible aprobar cada parte, para poder superar la materia.

Fechas de evaluación Consultar página web: <http://euenfou.webs.uvigo.es/index.php/profesorado/exames-grao>

OTROS COMENTARIOS:- Importante que el documento de asistencia a prácticas clínicas, recoja tanto la asistencia como las faltas/ausencias, para su posterior recuperación y su entrega en tiempo y forma en la Escuela.

- En el caso de no poder acudir por motivos justificados y documentados a unidad de prácticas clínicas, el alumnado avisará por correo electrónico al profesorado de la materia

(PracticasclicnicasV.enfermeria.ourense@sergas.es), con COPIA a la supervisora de la unidad de rotación.

Fuentes de información

Bibliografía Básica

Butcher, Bulechek, Dochterman & Wagner, **Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC)**, 7ª, Elsevier, 2019
Moorhead, Swanson, Johnson & Maas, **Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC): Medición de Resultados en Salud**, 6ª, Elsevier, 2019

NANDA International, **Nursing Diagnoses 2021-2023**, 12ª, Elsevier, 2021

Nanda International, **NNNConsult**, Elsevier,

Perry, A.G., Potter, P.A., **Guía Mosby De Habilidades Y Procedimientos En Enfermería**, 9ª, Elsevier, 2019

Cultura de cuidados,

Index de enfermería. www.index-f.com,

Enfermería global,

Enfermería intensiva http://www.seeiuc.com/revista_izquierda.htm,

<https://ulcerasfora.sergas.gal/?idioma=es>,

Renton, McGuinness & Strachan, **Procedimientos de enfermería clínica**, 6ª, Elsevier, 2021

Alfaro-LeFevre, **Pensamiento crítico, razonamiento clínico y juicio clínico en enfermería**, 7ª, Elsevier, 2021

Renton, McGuinness & Strachan, **Procedimientos de enfermería clínica**, 6ª, Elsevier, 2021

Bibliografía Complementaria

Ciber revista,

Metas de Enfermería,

Nursing,

<http://www.isciii.es/investen>,

<http://www.gneaupp.org>,

www.wnfersalud.com,

Portal Sanitario Fisterra (Atención Primaria en la Red) <http://www.fisterra.com/index.asp>,

www.nureinvestigacion.es/,

Recomendaciones

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Fundamentos de enfermería/O51G140V01107

Psicología: Psicología/O51G140V01102

Enfermería clínica I/O51G140V01204

Enfermería clínica II/O51G140V01205

Ética y legislación/O51G140V01202

Farmacología y dietética/O51G140V01203

Gestión de enfermería/O51G140V01207

Introducción a la enfermería clínica/O51G140V01201

Prácticas clínicas I/O51G140V01208

Enfermería clínica III/O51G140V01301

Enfermería en salud mental/O51G140V01305

Enfermería geriátrica y cuidados paliativos/O51G140V01304

Enfermería materno-infantil/O51G140V01302

Prácticas clínicas II/O51G140V01303

Prácticas clínicas III/O51G140V01306

Prácticas clínicas IV/O51G140V01405

Outros comentarios

Se ruega una permanente atención a las disposiciones sobre la materia que, en su momento, figuren en el tablón de anuncios de la Escuela.

Consultar la plataforma de teledocencia a través de la cual se suministrará información para el seguimiento y desarrollo de la materia.

Es obligatorio subir a la plataforma de teledocencia en el apartado usuarios, una foto que permita la identificación de la/el alumna/o.

- La dirección de correo electrónico para comunicarse con las docentes de la materia o concertar una tutoría es la siguiente: PracticasclicnicasV.escola.enfermeria.ourense@sergas.es

DATOS IDENTIFICATIVOS**Traballo de Fin de Grao**

Materia	Traballo de Fin de Grao			
Código	O51G140V01407			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	12	OB	4	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Fernández Varela, María Milagros			
Profesorado	Fernández Varela, María Milagros Menor Rodríguez, María José Pérez Fernández, María Reyes Regueiro Expósito, Cristina Vázquez Campo, Miriam			
Correo-e	mfervar3@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	O TFG deberá ser realizado de maneira persoal e autónoma pola/o estudante seguindo as orientacións da/o titora/or académico.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A2	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar cuidados de enfermería dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermería
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Diseñar sistemas de cuidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermería na evidencia científica e nos los medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, creenzas e valores, ademáis de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de conductas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañerios. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
B13	Aplicar os principios de financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demáis persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria

- B17 Realizar cuidados de enfermería baseándose na atención integral da saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
- B18 Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de cuidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou terminal
- C1 Coñecer e identificar a estrutura e función do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.
- C2 Coñecer o uso e a indicación de produtos sanitarios vinculados aos cuidados de enfermaría.
- C3 Coñecer os diferentes grupos de fármacos, os principios da súa autorización, uso e indicación, e os mecanismos de acción dos mesmos.
- C4 Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
- C5 Coñecer e valorar as necesidades nutricionais das persoas sas e con problemas de saúde ao longo do ciclo vital, para promover e reforzar pautas de conduta alimentaria saudable.
- C6 Identificar os nutrientes e os alimentos en que se atopan.
- C7 Identificar os problemas nutricionais máis habituais e seleccionar as recomendacións dietéticas adecuadas.
- C8 Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos cuidados de saúde.
- C9 Coñecer os procesos fisiopatolóxicos, e as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.
- C10 Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.
- C11 Establecer unha relación empática e respectuosa co paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
- C12 Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
- C13 Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.
- C14 Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia de xénero para capacitar ao estudiantado na prevención, a detección precoz, a asistencia, e a rehabilitación das vítimas desta forma de violencia.
- C15 Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os cuidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do cuidado de enfermaría.
- C16 Comprender desde unha perspectiva ontolóxica e epistemolóxica, a evolución dos conceptos centrais que configuran a disciplina de enfermaría, así como os modelos teóricos máis relevantes, aplicando a metodoloxía científica no proceso de coidar, desenvolvendo os plans de cuidados correspondentes.
- C17 Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar, a calidade e seguridade, as persoas atendidas.
- C18 Coñecer e aplicar os principios que sustentan os cuidados integrais de enfermaría.
- C19 Dirixir, avaliar e prestar os cuidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade.
- C20 Capacidade para describir os fundamentos do nivel primario de saúde e as actividades a desenvolver para proporcionar un cuidado integral de enfermaría ao individuo, a familia e a comunidade.
- C21 Comprender a función e actividades e actitude cooperativa que o profesional deberá desenvolver nun equipo de Atención Primaria de Saúde.
- C22 Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.
- C23 Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes de unha comunidade
- C24 Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
- C25 Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
- C26 Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
- C27 Formar e informar, facilitar e apoiar a saúde e o benestar dos membros da comunidade, cuxas vidas están afectadas por problemas de saúde, risco, sufrimento, enfermidade, incapacidade ou morte.
- C28 Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases.
- C29 Identificar as necesidades de cuidado derivadas dos problemas de saúde.
- C30 Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de cuidados e realizar a súa avaliación.
- C31 Realizar as técnicas e procedementos de cuidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
- C32 Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde.
- C33 Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
- C34 Identificar as características das mulleres nas diferentes etapas do ciclo reprodutivo e no climaterio e nas alteracións que se poden presentar proporcionando os cuidados necesarios en cada etapa.
- C35 Aplicar cuidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións.
- C36 Coñecer os aspectos específicos dos cuidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.

- C37 Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse.
- C38 Aplicar as técnicas que integran o coidado de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos nenos e os seus cuidadores.
- C39 Seleccionar as intervencións dirixidas ao neno san e ao enfermo, así como as derivadas dos métodos de diagnóstico e tratamento.
- C40 Ser capaz de proporcionar educación para a saúde aos pais ou cuidadores primarios.
- C41 Comprender os cambios asociados ao proceso de envellecemento e a súa repercusión na saúde.
- C42 Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecemento.
- C43 Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes nos anciáns
- C44 Seleccionar as intervencións cuidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá.
- C45 Coñecer o Sistema Sanitario Español.
- C46 Identificar as características da función directiva dos servizos de enfermaría e a xestión de coidados.
- C47 Coñecer e ser capaz de aplicar as técnicas de dirección de grupos.
- C48 Coñecer a lexislación aplicable e o código Ético e Deontolóxico da enfermaría española, inspirado no código Europeo de Ética e Deontoloxía de Enfermería.
- C49 Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.
- C50 Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.
- C51 Coñecer os problemas de saúde mental máis relevantes nas diferentes etapas do ciclo vital, proporcionando coidados integrais e eficaces, no ámbito da enfermaría.
- C52 Coñecer os coidados paliativos e control da dor para prestar coidados que alivien a situación dos enfermos avanzados e terminais
- D1 Capacidade de análise e síntese
- D2 Capacidade de organización e planificación
- D3 Capacidade de xestión da información
- D4 Resolución de problemas e toma de decisións
- D5 Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
- D6 Habilidades nas relacións interpersonais
- D7 Razoamento crítico
- D8 Aprendizaxe autónomo
- D9 Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
- D10 Motivación pola calidade
- D11 Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Ser capaz de deseñar e executar un plan de investigación.

A1	B1	C1	D1
A2	B2	C2	D2
A3	B3	C3	D3
A4	B4	C4	D4
A5	B5	C5	D5
	B6	C6	D6
	B7	C7	D7
	B8	C8	D8
	B9	C9	D9
	B10	C10	D10
	B11	C11	D11
	B12	C12	
	B13	C13	
	B14	C14	
	B15	C15	
	B16	C16	
	B17	C17	
	B18	C18	
		C19	
		C20	
		C21	
		C22	
		C23	
		C24	
		C25	
		C26	
		C27	
		C28	
		C29	
		C30	
		C31	
		C32	
		C33	
		C34	
		C35	
		C36	
		C37	
		C38	
		C39	
		C40	
		C41	
		C42	
		C43	
		C44	
		C45	
		C46	
		C47	
		C48	
		C49	
		C50	
		C51	
		C52	

Contidos

Tema

Realización de procuras bibliográficas.

Seminarios:

Realización de procuras relacionadas con as Ciencias da Saúde, empregando distintos motores de búsqueda.

Emprego de terminoloxía Mesh.
Manexo dos operadores booleanos.

Valoración, deseño e execución dun plan de investigación.

Seminarios:

Pasos na elaboración dun plan de investigación seguindo a estrutura recollida na guía do TFG.

Recordatorio do manexo do SPSS

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	28.5	48	76.5
Presentación	1	2	3
Traballo tutelado	0	200	200
Resolución de problemas	0	20	20
Traballo	0.5	0	0.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Rol playing escenificando a defensa do TFG.
Presentación	Defensa individual dun tema das Ciencias da Saúde, para avaliar linguaxe verbal e non verbal. Exposición por parte do alumnado, de maneira individual ou en grupo, dun tema sobre os contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto.
Traballo tutelado	Actividade autónoma da/do estudante que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción.
Resolución de problemas	Actividades na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Guiar ao estudantado no proceso de elaboración do TFG, que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción das distintas partes do mesmo
Presentación	Orientación ao alumnado para a presentación dun traballo, contido e continente do mesmo.

Avaliación		
Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

TraballoO alumnado presentará o traballo elaborado sobre a temática elixida, que previamente levou a cabo coa orientación do seu titor/a. - Dúas modalidades de defensa e avaliación: I. Tribunal unipersonal: cualificación máxima un 70%. II. Tribunal colexiado: cualificación máxima un 100%.	100	A1	B1	C1	D1
		A2	B2	C2	D2
		A3	B3	C3	D3
		A4	B4	C4	D4
		A5	B5	C5	D5
			B6	C6	D6
			B8	C7	D7
			B9	C8	D8
			B10	C9	D9
			B11	C10	D10
			B12	C11	D11
			B13	C12	
			B14	C13	
			B15	C14	
			B16	C15	
			B17	C16	
			B18	C17	
				C18	
		C19			
		C20			
		C21			
		C22			
		C23			
		C24			
		C25			
		C26			
		C27			
		C28			
		C29			
		C30			
		C31			
		C32			
		C33			
		C34			
		C35			
		C36			
		C37			
		C38			
		C39			
		C40			
		C41			
		C42			
		C43			
		C44			
		C45			
		C46			
		C47			
		C48			
		C49			
		C50			
		C51			
		C52			

Outros comentarios sobre a Avaliación

- Recoméndase consultar o Regulamento do TFG do Grao en Enfermaría da E.U.E de Ourense, no que se recolle a normativa relativa ao mesmo, dispoñible para a súa consulta na web do Centro.
 - No artigo 9 do citado Rgto, establécese a regulación da avaliación e cualificación do TFG, tanto na modalidade do tribunal unipersoal como do tribunal colexiado.
 - A elección da opción do tribunal avaliador do TFG, será a vontade e preferencia do alumnado, asinada de xeito individual por éste e cuxa manifestación farase cumprimentando o anexo correspondente. Este anexo estará dispoñible na web do Centro, apartado TFG, e a súa entrega será vía mail (tfg.eueourense@gmail.com), no período indicado para a solicitude de defensa segundo cronograma.
 - Datás de convocatorias de avaliación: recóllense no cronograma do TFG que será publicado no tablón de anuncios da Escola e na web do Centro.
 - En todas as convocatorias do TFG, prevalecerán os mesmos criterios de avaliación.
-

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Nancy Burns, **Investigación en Enfermería.**, 2ª, Elsevier Saunders, 2012

F Faus Gabandé, E Santainés Borredá, **La Investigación en los Cuidados de Enfermería: rigor en las herramientas de análisis y síntesis bibliográficas.**, vol.22 no.4, index de Enfermería, 2013

Rafael Alvarez Cáceres, **Estadística aplicada a las Ciencias de la Salud.**, 1ª, Díaz de Santos, 2007

Bibliografía Complementaria

E Oltra-Rodríguez, M Rich-Ruiz, MI Orts-Cortés, **Competencias de investigación en las Competencias de investigación en especialidades de Enfermería .**, 5ª, Enfermería clínica, 2013

María Teresa Icart Isern;Anna M. Pulpón Segura, **Como elaborar y presentar un proyecto de investigación, una tesina y una tesis.**, Vol.19, Universitat de Barcelona, Servicio de Publicacione, 2012

Meleis A, **Theoretical nursing development and progress.**, 4ª, Philadelphia (US, 2011

Piqué Angordans J, **Cómo escribir un artículo de investigación en inglés.**, 1ª, Alianza Editorial, 2010

Luna Luna, Christian Camilo, Jonathan Camilo Reyes Mantilla, and Diego Javier Gómez Forero, **Guía interactiva de citación y referenciación en estilo Vancouver.**, 1ª, CRAI, 2022

H. Fernández-Sánchez;K. King;C.B. Enríquez-Hernández, **Scoping Reviews as a methodology for scientific knowledge synthesis.**, vol.17 no.1, Enferm. univ, 2020

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Estatística: Estatística/O51G140V01106

Metodoloxía da investigación/O51G140V01401

Outros comentarios

A comunicación docente-alumna/o, será mediante a plataforma oficial da UVigo "Moovi".

Tutorías, serán previa cita, que se solicitará por correo electrónico á docente correspondente da materia:

mariajosemenor@hotmail.com

cristina.regueiro.exposito@sergas.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Atención de enfermería nas emerxencias e catástrofes**

Materia	Atención de enfermería nas emerxencias e catástrofes			
Código	O51G140V01413			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Calviño López, Daniel			
Profesorado	Calviño López, Daniel Vale Iglesias, Maria Florentina			
Correo-e	danilerio77@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	A profesión enfermeira, a través da historia, caracterizouse pola súa capacidade para responder os cambios que a sociedade foi experimentando e consecuentemente, ás necesidades de coidados que a poboación e o sistema sanitario demandan día a día. A enfermería de urxencias e emerxencias atópase na actualidade nun alto nivel de relevancia social debido principalmente a 2 causas: as patoloxías cardiovasculares e os accidentes, ambas converteronse nas causas principais de morte e invalidez; a atención que se presta a estas patoloxías quedan encadradas no ámbito dos coidados de urxencias e emerxencias. A pronta intervención ante estes problemas, demostraron a diminución no número de falecementos e lesións invalidantes. Polo tanto, a formación da enfermería neste ámbito, é o primeiro paso para o desenvolvemento de profesionais cualificados, para así prestar coidados de calidade ás persoas que necesiten este tipo de atención ante situacións de urxencia e emerxencia.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermería
B5	Diseñar sistemas de coidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B13	Aplicar os principios de financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B17	Realizar coidados de enfermería baseándose na atención integral da saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
C2	Coñecer o uso e a indicación de produtos sanitarios vinculados aos coidados de enfermería.
C3	Coñecer os diferentes grupos de fármacos, os principios da súa autorización, uso e indicación, e os mecanismos de acción dos mesmos.
C4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
C13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.
C17	Aplicar o proceso de enfermería para proporcionar e garantir o benestar, a calidade e seguridade, as persoas atendidas.
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
C30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación.
C48	Coñecer a lexislación aplicable e o código Ético e Deontolóxico da enfermería española, inspirado no código Europeo de Ética e Deontoloxía de Enfermería.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D4	Resolución de problemas e toma de decisións

D5 Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe

D7 Razoamento crítico

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de emprender valoracións exhaustivas e sistemáticas, empregando as ferramentas e marcos axeitados para o paciente, tendo en conta os factores físicos, sociais, culturais, psicolóxicos, espirituais e ambientais relevantes.	A1 A3	B1 B3 B5 B10 B13 B15 B17	C2 C3 C4 C13 C17 C24 C29 C30 C48	D1 D2 D4 D5 D7
Ser capaz de facer valer os xuízos clínicos para asegurar que se alcanzan os estándares de calidade e que a práctica está baseada na evidencia.		B1 B3 B5 B10 B13 B15 B17	C2 C3 C4 C13 C17 C24 C29 C30 C48	
Ser capaz de por en práctica principios de saúde e seguridade, incluídos a mobilización e manexo do paciente, control de infeccións, primeiros auxilios básicos e procedementos de emerxencia (empregando as habilidades ...).		B1 B3 B5 B10 B13 B15 B17	C2 C3 C4 C13 C17 C24 C29 C30	
Coñecer de forma relevante e ser capaz de aplicar resolución de problemas e toma de decisións.	A1 A3	B3	C17 C30	D1 D4 D7
Ser capaz de usar adecuadamente as habilidades de consello (técnicas de comunicación para promover o benestar do paciente).			C2 C3 C4 C13 C17 C24 C29 C30 C48	

Contidos

Tema	
Definición e tipos de catástrofes.	Aéreas, terrestres, marítimas, químicas...
Impacto medioambiental, social, sanitario e económico das catástrofes.	Seminario atención a incidente con risco NBQ e EPIS. Repercusións na sociedade motivado polas catástrofes.
Organización e planificación sanitaria en relación á atención das emerxencias nas catástrofes.	Evacuación de pacientes según a patoloxía e gravidade. Medios necesarios.
Mecanismos de prevención de catástrofes e actuación de emerxencia no contexto internacional.	Métodos de aillamento e control de infeccións en evacuacións de pacientes.
Recursos humanos e materiais necesarios.	Necesidades básicas segundo tipo de emerxencia.
Actuación do persoal nas emerxencias derivadas das catástrofes.	Funcións específicas do profesional de enfermería. Triaxe. Seminario incidente múltiples vítimas.

Primeiros auxilios.

Actuación de enfermería en urxencias e emerxencias obstétricas.
Seminario: papel de enfermería ante unha hemorraxía vaginal.

Actuación de enfermería en urxencias e emerxencias xinecolóxicas.
Seminario: atención de urxencia ó parto extramuros.

Actuación de enfermería en urxencias e emerxencias pediátricas.
Seminario: papel da enfermeira na UCI pediátrica.

Actuación de enfermería en urxencias e emerxencias psicosociais.
Seminario: que non facer ante un paciente agresivo ou con crise de ansiedade.
Seminario: papel de enfermería nas emerxencias sociais.

Actuación de enfermería en situacións de risco vital.
Seminario: soporte vital básico e DESA.
Seminario: manexo da vía aérea, obstrución vía aérea no adulto e pediatría.

Actuación de enfermería nos procesos de maior incidencia e prevalencia na atención de urxencias.
Seminario: avaliación sistemática do trazado electrocardiográfico.

Actuación de enfermería en urxencias e emerxencias músculo-esqueléticas
Seminario: atención inicial o politraumatizado.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	50	80
Seminario	24	29	53
Exame de preguntas obxectivas	2	15	17

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Sesións expositivas As clases teóricas serán de tipo participativo para favorecer a discusión e a comprensión do tema tratado. Exporanse contidos da materia empregando programas de presentacións. Farase lectura de documentos científicos de interese e/ou casos clínicos.
Seminario	Realización de casos prácticos na aula para reforzar a teoría.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Solución de forma individualizada das dúbidas, inquiredanzas e cuestións do alumnado en relación á materia impartida durante todo o cuatrimestre.

Avaliación

Descrición	Cualificación Resultados de Formación e Aprendizaxe
------------	---

Seminario	A avaliación desta parte contará con dous apartados, que serán equivalentes ó 40% do total da materia.	40	A1 A3	B1 B3 B5 B10 B15	C2 C3 C4 C13 C17 C29 C30 C48	D1 D2 D4 D5 D7
	1. Avaliación continuada: Farase ó longo do cuatrimestre, observando o nivel de participación, habilidades e destrezas naqueles temas que serán impartidos nos seminarios. A puntuación para ser apto será de 5 ou mais puntos sobre 10, e esta avaliación será o 20% da puntuación total da materia					
	2. Examen de preguntas obxectivas: Será unha proba de preguntas tipo test, con varias opcións de resposta, sendo só unha delas válida en relación á materia impartida nos seminarios. A fórmula para obter puntuación será A-E (acertos-erros), as preguntas en branco non restan. A puntuación para ser apto será de 5 ou mais puntos sobre 10, e esta avaliación será o 20% da puntuación total da materia. Dito examen será na data marcada no calendario oficial académico.					
	É necesario superar estas dúas probas para poder superar a parte de seminarios e así poder superar tamén o total da materia.					
	Asistencia obrigatoria ós seminarios ó menos o 90% do total das horas asignadas. Si o alumnado non ten a asistencia mínima, a avaliación realizarase como alumnado con ausencias nos seminarios.					
Exame de preguntas obxectivas	Avaliarase a materia de contido teórico impartida en todo o cuatrimestre. Consta da realización dunha proba obxectiva con preguntas tipo test, con 4 alternativas de resposta, sendo só unha delas válida. A fórmula para obter puntuación será A-E (acertos-erros), as preguntas en branco non restan A puntuación para ser apto será de 5.0 sobre 10 Dito exame será na aula e data marcada no calendario oficial académico. Esta avaliación corresponderá ó 60% da puntuación total da materia	60	A1 A3	B1 B3 B5 B10 B13 B15 B17	C2 C3 C17 C24 C29 C30 C48	D1 D2 D4 D5 D7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación no caso de ausencias aos seminarios:

O alumnado neste caso, aparte do exame de preguntas obxectivas no cal se ten en conta o 60% da puntuación total da materia, terán que facer outro tipo de avaliación sobre os temas impartidos nos seminarios.

Exame de preguntas obxectivas e curtas: Será unha proba de preguntas tipo test, con varias opcións de escolla sendo só unha delas válida, e algunha pregunta curta de desenvolvemento e coñecementos adquiridos, en relación a materia impartida nos seminarios. A fórmula para obter puntuación será A-E (acertos-erros), as preguntas en branco non restan para as tipo test, e para as preguntas curtas utilizarase a fórmula de coñecemento total ou parcial para a puntuación. A puntuación para ser apto será de 5 ou mais puntos sobre 10 e esta avaliación será o 40% da puntuación total da materia.

Dito exame será na aula e data marcada no calendario oficial académico.

Nesta modalidade será necesario, igual que na modalidade presencial, superar tanto a parte de seminarios (exame preguntas obxectivas tipo test e curtas) como a parte teórica (exame preguntas obxectivas tipo test) para poder superar a materia.

Segunda edición ordinaria: Os criterios indicados na primeira edición ordinaria, serán os mesmos que se utilizarán na segunda edición ordinaria.

O exame será na aula e data marcada no calendario oficial académico.

Convocatoria fin de Carreira: Os criterios indicados na primeira edición ordinaria, serán os mesmos que se utilizarán na convocatoria fin de carreira.

O exame será na aula e data marcada no calendario oficial académico.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Álvarez Leiva, C. y otros, **Manual de Asistencia Sanitaria en las Catástrofes**, 1ª, aran, 1994
Álvarez Leiva, Carlos., **Manual de Atención a Múltiples Víctimas y Catastrofes**, 3ª, arán, 2008
Domingo Muñoz, A., **Asistencia a múltiples víctimas. Catastrofes.**, 1ª, Editorial MAD, 2006

Bibliografía Complementaria

Abrisqueta García J., Juárez Torralba J., Pérez Viguera J., Martínez Frutos M., **Manejo, movilización y transporte de víctimas**, 1ª, aran, 2001
Fernández Ayuso D., Aparicio Santos J. Pérez Olmo JL, Serrano Moraza A., **Manual de enfermería en emergencias prehospitalarias y rescate**, 2ª, aran, 2008
Canabal Berlanga, A., **Manual de Soporte Vital Avanzado en Trauma. SEMMICYUC.**, 2ª, elsevier, 2008
Jiménez Murillo I., **Medicina de urgencias y emergencias.**, 6ª, elsevier, 2018
Morillo J., **Manual de Enfermería de asistencia prehospitalaria urgente.**, 1ª, elsevier, 2007
Rodríguez Soler, Alberto J., **Manual de triage prehospitalario.**, 1ª, elsevier, 2008
Santiago Nogué, Albert Antolín y otros., **Urgencia por sobredosis de drogas de abuso.**, 1ª, 2008
Márquez Hernandez, V. V. y otros., **Soporte vital básico.**, 1ª, Editorial Universidad de Almería., 2016
Marco Aguilar, P. y otros., **Guía para la administración de fármacos en urgencias.**, 2003
Martínez Pastor, A. y Estévez García, A., **Triaje Manchester.**

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas V/O51G140V01406

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Prácticas clínicas IV/O51G140V01405

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Fundamentos de enfermería/O51G140V01107
Enfermería clínica I/O51G140V01204
Enfermería clínica II/O51G140V01205
Farmacología e dietética/O51G140V01203
Introducción á enfermería clínica/O51G140V01201
Prácticas clínicas I/O51G140V01208
Enfermería clínica III/O51G140V01301
Enfermería en saúde mental/O51G140V01305
Enfermería materno-infantil/O51G140V01302
Prácticas clínicas II/O51G140V01303
Prácticas clínicas III/O51G140V01306

Otros comentarios

Utilizarse a plataforma Moovi para comunicación con os estudantes

Para concertar titorías co profesorado os correos electrónicos son os seguintes:

maria.florentina.vale.iglesias@sergas.es
daniel.calvino.lopez@sergas.es

DATOS IDENTIFICATIVOS**A enfermaría nos estilos de vida e o termalismo**

Materia	A enfermaría nos estilos de vida e o termalismo			
Código	O51G140V01418			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Ourense)			
Coordinador/a	Pérez Fernández, María Reyes			
Profesorado	Fraga Deus, Melania Pérez Fernández, María Reyes Vale Iglesias, Maria Florentina			
Correo-e	Maria.Reyes.Perez.Fernandez@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	O obxectivo desta asignatura é proporcionar e perfeccionar coñecementos aos alumnos para realizar adecuadas recomendacións na consulta de enfermaría sobre a práctica de estilos de vida saudable. Dentro destes estilos de vida saudable destacaremos, o termalismo como opción de promoción de saúde, ademais das súas vertentes terapéuticas e rehabilitadoras.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A2	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
B5	Diseñar sistemas de cuidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañerios. Fomentar a formación e información para a saúde
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral da saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
C22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.
C23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes de unha comunidade
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
C27	Formar e informar, facilitar e apoiar a saúde e o benestar dos membros da comunidade, cuxas vidas están afectadas por problemas de saúde, risco, sufrimento, enfermidade, incapacidade ou morte.
C49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.

D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersonais
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber comprender as relacións entre saúde e o estilo de vida.	A2	B1	C5	D1
	A2	B2	C26	D1
	A3	B3		D4
	A4	B4		D5
	A5	B5		D11
		B9		
Saber planificar e desenvolver programas de saúde comunitaria	A3	B1	C11	D1
	A4	B2	C27	D2
	A5	B5		D4
		B6		D6
		B10		D9
		B15		D10
		B16		
Saber aplicar intervencións de educación para a saúde que contribúan á resolución de problemas de saúde nas distintas etapas da vida	B1	C11		D1
	B6	C22		D4
	B10	C23		D5
	B11	C24		D6
	B15	C25		D9
	B17	C27		D10
		C49		
Ser capaz de distinguir entre as propiedades da auga común e da auga mineromedicinal	B6	C24		D8
				D11
Saber as indicacións e contraindicacións da auga mineromedicinal no organismo san ou con alteracións de saúde	B5	C49		D1
	B9			D9
				D10
				D11
Ser capaz de planificar, desenvolver e avaliar un protocolo de aplicación tópica de auga mineromedicinal	A1	B1	C1	D1
	A3	B2	C11	D2
	A4	B6	C26	D4
		B8	C49	D4
		B9		D5
		B17		D6
				D8

Contidos

Tema	
1. Estilos de vida saudable nas diferentes etapas da vida	Embarazo. Infancia. Mozos. Adulto. Persoas Maiores.
2. Saúde Comunitaria	Programa de Atención Comunitaria na comunidade, no ámbito Escolar, en colectivos de Risco, Campañas de Vacunación, Redes Comunitarias, Participación comunitaria. Mapeo en Atención Comunitaria e Activos en Saúde.
3. Programas de saúde. Prevención e Promoción da saúde	Programa do Neno San: Prevención da Obesidad Infantil. Programa do Adulto (Crónicos, Polimedicados, Teleasistencia) Programa da Muller: Anticoncepción. Gestación e puerperio. Menopausia. Programa de Atención Domiciliaria: Crónicos e Paliativos.

4. Termalismo

Historia do uso terapéutico do auga.
Auga e as súas propiedades.
Auga mineromedicinal.
Aplicacións terapéuticas do auga, protocolo básico de aplicación tópica de auga mineromedicinal.
Termalismo como estilo de vida saudable
Seminarios: A o longo do curso e durante os seminarios, os alumnos farán un proxecto de saúde comunitario, tendo en conta os coñecementos das clases teóricas

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	15	20	35
Lección maxistral	32	30	62
Eventos científicos	2	0	2
Traballo	1	50	51

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite afondar ou complementar os contidos da materia. Pódese empregar como complemento das clases teóricas
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor/a dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio que o/a estudante ten que desenvolver.
Eventos científicos	Conferencias, faladoiros, exposicións, mesas redondas, debates... realizados por relatores/as de prestixio, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia.

Atención personalizada

Probas	Descrición
Traballo	As profesoras atenderán de forma individualizada as consultas e dúbidas dos estudantes

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Traballo	100	A2	B1	C22	D1
Traballo realizado en equipo sobre os contidos da materia. A súa avaliación terá 2 partes:		A3	B2	C23	D2
1. O propio traballo desenvolvido e que se terá que entregar no prazo sinalado polas profesoras. A nota do traballo será única para os compoñentes do grupo. Nota corte 5/10		A4	B5	C24	D4
2. A defensa do traballo será realizada individualmente e a súa nota será tamén individual. Nota corte 5/10		A5	B6	C25	D5
A nota final será a media de ambas as partes			B9	C26	D6
			B10	C27	D8
			B11	C49	D9
			B15		D10
			B16		D11
			B17		

Outros comentarios sobre a Avaliación

As datas dos exames estarán publicadas e expostas na páxina web da Escola e nos taboleiros de anuncios da mesma.

1ª Edición: para superar a asignatura é indispensable aprobar o traballo cunha nota mínima de 5/10.

2ª Edición: Presentarase novamente o traballo realizado pero neste caso tanto o traballo como a súa defensa realizarase de forma individual. Para aprobar será necesaria unha nota de 5/10.

Convocatoria de fin de carreira: Presentarase o traballo e a súa defensa de forma individual. Para aprobar será necesaria unha nota de 5/10.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Pérez-Fernández Mª Reyes, **Principios de Hidroterapia y Balneoterapia**, 1^a, McGraw-Hill Interamericana, 2005
Pérez-Fernández, M. R., Almazán Ortega, R., Martínez Portela, J. M., Alves Pérez, M. T., Segura-Igüe, **Hábitos saludables y prevención de la osteoporosis en mujeres perimenopáusicas de un ámbito rural**, 1, Elsevier España S.L., 2014
Pérez-Fernández, M. R., Calvo-Ayuso, N., Martínez-Reglero, C., Salgado-Barreira, Á., & López-Álv, **Efficacy of baths with mineral-medicinal water in patients with fibromyalgia: a randomized clinical trial.**, International journal of biometeorology, 2019

Bibliografía Complementaria

Organización Mundial de la Salud, **Atención Primaria de Salud: Informe de la Conferencia Internacional sobre Atención Primaria de Salud Alma-Ata, URSS**, 1^a, Organización Mundial de la Salud., 1978
Ministerio de Sanidad, **Consejo integral en estilo de vida en Atención Primaria, vinculado con recursos comunitarios en población adulta**, Ministerio de Sanidad., 2015
Córdoba García, R., Camaralles Guillem, F., Muñoz Seco, E. et al., **Recomendaciones sobre el estilo de vida.**, 2020
Orozco-Beltrán, D., Brotons Cuixart, C., Alemán Sánchez, J. J., et al., **Recomendaciones preventivas cardiovasculares. Actualización PAPPS 2020.**, 2020
Cortés Rico, O., Gallego Iborra, A., García Aguado, J., et al., **RESUMEN PAPPS Infancia y Adolescencia 2020.**, 2020
Buitrago Ramírez, F., Ciurana Misol, R., Chocrón Bentata, L., et al., **Prevención de los trastornos de la salud mental en atención primaria. Actualización PAPPS 2018**, 2018
Gofin, J., Montaner Gomis, I., & Foz, G., **Metodología de la Atención Primaria Orientada a la Comunidad (APOC). Elementos para su práctica**, 2008
Ministerio de Sanidad, **Estilos de vida saludable**, 2022
FAECAP., **Enfermería Familiar y Comunitaria**, 1^a, Editorial Zumaque., 2018

Recomendaciones

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Enfermería comunitaria I/O51G140V01104
Enfermería comunitaria II/O51G140V01206

Outros comentarios

Tutorías, serán previa cita solicitada por correo electrónico á docente correspondente da materia:
MariaReyes.Perez.Fernandez@sergas.es
Maria.Florentina.Vale.Iglesias@sergas.es